

Vlaams
Parlement

vergadering **32**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 6 mei 2020

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	7
VERONTSCHULDIGINGEN	7
SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES	
Wijziging onder de plaatsvervangende leden	7
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Maxim Veys, Kurt De Loor en Hannelore Goeman over de mogelijkheid tot het opzeggen van de huur-overeenkomst van een studentenkamer die tijdens de coronacrisis niet wordt gebruikt – 293 (2019-2020) – Nr. 1	
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannelore Goeman, Katia Segers en Conner Rousseau over het garanderen van de studiekansen op langere termijn voor studenten hoger onderwijs in het licht van de coronacrisis – 294 (2019-2020) – Nr. 1	
Voorstellen tot spoedbehandeling	7
VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis – 284 (2019-2020) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	8
VOORSTEL VAN DECREET van Peter Van Rompuy, Wilfried Vandaele en Willem-Frederik Schiltz tot organisatie van contactonderzoek in het kader van COVID-19 – 296 (2019-2020) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	8
ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de draaiboeken voor de heropstart van de lessen	8
MOTIE VAN ORDE	
Opheldering over de stand van zaken	13
ACTUELE VRAAG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de topvrouw van het GO! om dit schooljaar geen examens te organiseren wegens de coronacrisis	15
ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de opvang van kinderen op scholen	
ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van opvang en onderwijs tijdens de coronapandemie	
ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de opstart van de lessen op school	20
ACTUELE VRAAG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van seksueel geweld	27

ACTUELE VRAAG van Freya Saeys aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de bezoekersregeling in de woonzorgcentra	30
ACTUELE VRAAG van Karin Brouwers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de noodzaak van een onafhankelijk, betrouwbaar en laagdrempelig factcheckerspunt	35
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de samenwerking tussen de VDAB en de RVA bij de heropstart van de economie	38
ACTUELE VRAAG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de heropstart van de maatwerkbedrijven	41
ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de steunmaatregelen voor de noodlijdende aardappelsector	44
ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad van 6 mei 2020	
ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de voorbereiding vanuit de Vlaamse Regering ten aanzien van de Nationale Veiligheidsraad	47
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	54
VOORSTEL VAN DECREET van Karin Brouwers, Marius Meremans, Stephanie D'Hose, Wilfried Vandaele, Orry Van de Wauwer en Manuela Van Werde tot wijziging van artikel 81 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat het aandeel televisiereclame- en telewinkelspots betreft	
– 282 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	54
Artikelsgewijze bespreking	58
VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot dringende, tijdelijke afwijking van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschaps-onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis, wat de leerlingen-evaluatie betreft	
– 285 (2019-2020) – Nr. 1	
Algemene bespreking	58
Artikelsgewijze bespreking	61
VOORSTEL VAN DECREET van Liesbeth Homans tot wijziging van enkele bepalingen in verband met de selectie en de evaluatie van de kinder-rechtencommissaris, de Vlaamse ombudsman en de directeur van het Vlaams Vredesinstituut en tot instelling bij de Vlaamse Ombudsdienst van een coronagebonden bemiddelingsopdracht inzake woninghuur-overeenkomsten	
– 291 (2019-2020) – Nr. 1	
Algemene bespreking	61
Artikelsgewijze bespreking	62

VOORSTEL van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de uitvoering van de decreten over de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft – 292 (2019-2020) – Nr. 1	
Algemene bespreking	62
Artikelsgewijze bespreking	62
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	62
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over de persoonsvolgende financiering vanuit werknemersstandpunt – 238 (2019-2020) – Nr. 1	
Verslag	63
VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis – 284 (2019-2020) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	63
Algemene bespreking	64
Artikelsgewijze bespreking	72
VOORSTEL VAN DECREET van Peter Van Rompuy, Wilfried Vandaele en Willem-Frederik Schiltz tot organisatie van contactonderzoek in het kader van COVID-19 – 296 (2019-2020) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	72
Algemene bespreking	73
Artikelsgewijze bespreking	77
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Maxim Veys, Kurt De Loor en Hannelore Goeman over de mogelijkheid tot het opzeggen van de huurovereenkomst van een studentenkamer die tijdens de coronacrisis niet wordt gebruikt – 293 (2019-2020) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	78
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannelore Goeman, Katia Segers en Conner Rousseau over het garanderen van de studiekansen op langere termijn voor studenten hoger onderwijs in het licht van de coronacrisis – 294 (2019-2020) – Nr. 1	
Voorstel tot spoedbehandeling	79
VOORSTEL VAN DECREET van Karin Brouwers, Marius Meremans, Stephanie D'Hose, Wilfried Vandaele, Orry Van de Wauwer en Manuela Van Werde tot wijziging van artikel 81 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat het aandeel televisiereclame- en telewinkelspots betreft – 282 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2	
Artikelsgewijze stemmingen	80
Hoofdelijke stemming	81
VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis – 284 (2019-2020) – Nr. 1	
Artikelsgewijze stemming	81
Hoofdelijke stemming	82

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot dringende, tijdelijke afwijking van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschaps-onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis, wat de leerlingen-evaluatie betreft – 285 (2019-2020) – Nr. 1	
Artikelsgewijze stemming	82
Hoofdelijke stemming	82
VOORSTEL VAN DECREET van Liesbeth Homans tot wijziging van enkele bepalingen in verband met de selectie en de evaluatie van de kinder-rechtencommissaris, de Vlaamse ombudsman en de directeur van het Vlaams Vredesinstituut en tot instelling bij de Vlaamse Ombudsdienst van een coronagebonden bemiddelingsopdracht inzake woninghuur-overeenkomsten – 291 (2019-2020) – Nr. 1	
Artikelsgewijze stemming	83
Hoofdelijke stemming	83
VOORSTEL VAN DECREET van Peter Van Rompuy, Wilfried Vandaele en Willem-Frederik Schiltz tot organisatie van contactonderzoek in het kader van COVID-19 – 296 (2019-2020) – Nr. 1	
Artikelsgewijze stemming	83
Hoofdelijke stemming	84
VOORSTEL van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de uitvoering van de decreten over de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft – 292 (2019-2020) – Nr. 1	
Artikelsgewijze stemming	84
Hoofdelijke stemming	84
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	85
BIJLAGEN	
Aanwezigheden	88
Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers	88

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: mevrouw Liesbeth Homans

– *De vergadering wordt geopend om 14 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Dames en heren, zoals het Uitgebreid Bureau op 15 april 2020 heeft beslist, beperken we in deze tijden van corona de aanwezigheid in de plenaire vergadering tot de voorzitter, de fractievoorzitters en de vraagstellers.

Daarom is er geen mededeling van verontschuldigingen van Vlaamse volksvertegenwoordigers.

De ministers Bart Somers, Matthias Diependaele en Lydia Peeters zijn verontschuldigd.

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES

Wijziging onder de plaatsvervangende leden

De voorzitter: Dames en heren, voor de sp.a-fractie is in de Commissie voor Binnenlands Bestuur, Gelijke Kansen en Inburgering mevrouw Hannelore Goeman als plaatsvervangend lid vervangen door de heer Kurt De Loor.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Maxim Veys, Kurt De Loor en Hannelore Goeman over de mogelijkheid tot het opzeggen van de huurovereenkomst van een studentenkamer die tijdens de coronacrisis niet wordt gebruikt

– 293 (2019-2020) – Nr. 1

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannelore Goeman, Katia Segers en Conner Rousseau over het garanderen van de studiekansen op langere termijn voor studenten hoger onderwijs in het licht van de coronacrisis

– 294 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstellen tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft mevrouw Hannelore Goeman bij motie van orde het woord gevraagd.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Voorzitter, bij motie van orde vraag ik graag de spoedbehandeling van twee voorstellen van resolutie: het voorstel van resolutie over het garanderen van de studiekansen op langere termijn voor studenten hoger onderwijs in het licht van de coronacrisis en het voorstel van resolutie over de mogelijkheid tot het opzeggen van de huurovereenkomst van een studentenkamer die tijdens de coronacrisis niet wordt gebruikt.

De voorzitter: Is het goed dat we ons daar straks over uitspreken? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis – 284 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Wilfried Vandaele bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, ik wil niet onderdoen voor collega Goeman. Dus als wij uw goedkeuring kunnen krijgen, zouden wij u willen vragen om bij hoogdringendheid het voorstel van decreet tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis te agenderen.

De voorzitter: Daarvoor hoeft u niet alleen mijn goedkeuring te vragen.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik wil alleen maar charmant zijn, voorzitter, hoe moeilijk mij dat ook valt.

De voorzitter: Ik ken u als een charmant persoon, ja.

Is het goed dat we ons hierover later met het voltallige parlement uitspreken? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET van Peter Van Rompuy, Wilfried Vandaele en Willem-Frederik Schiltz tot organisatie van contactonderzoek in het kader van COVID-19 – 296 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Peter Van Rompuy bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Voorzitter, wij willen graag een voorstel van nooddecreet over contacttracing laten toevoegen aan de agenda.

De voorzitter: Is het ook voor u goed dat we ons daar later over uitspreken?

Peter Van Rompuy (CD&V): Als u dat vraagt, is dat geen enkel probleem.

De voorzitter: Ik dank u.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Koen Daniëls aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de draaiboeken voor de heropstart van de lessen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, minister Weyts en iedereen die vandaag actief is in het onderwijs, er worden vandaag vele vragen gesteld over de opstart. Tijdens de vorige plenaire vergadering hebben we hierover al een aantal keren gesproken. Langs deze weg wil ik mijn uitdrukkelijke dank uitspreken aan de leerkrachten, de directies, maar ook aan het onderhoudspersoneel in het onderwijs. Zij bewegen vandaag hemel en aarde om toch maar te kunnen opstarten op de proefdag van 15 mei en in optimale omstandigheden op 18 mei.

Er zijn nog heel wat vragen, zowel bij zaken die in de draaiboeken terug te vinden zijn, als bij zaken die niet in de draaiboeken terug te vinden zijn. Ik heb het nu over het gewoon onderwijs. Onze fractie hoopt dat het lukt om inderdaad maximaal op te starten. En ja, dat is niet evident. We zouden niet liever hebben, collega's, dan dat we met een vingerknip kunnen zeggen: 'Corona is weg en alle leerjaren, alle onderwijsvormen kunnen gewoon opnieuw van start gaan.' Want dat is eigenlijk wat zowel ouders als leerkrachten en, als ik naar mijn eigen kinderen kijk, ook leerlingen, het liefst willen: gewoon terug in de klas les krijgen.

Minister, vorige plenaire vergadering – of twee plenaire vergaderingen geleden – hebt u een aantal draaiboeken voorgesteld over het gewoon onderwijs, lager en secundair. Maar ook in het buitengewoon onderwijs, het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs (dco) – de muziekacademie en de tekenacademie – wil men heel graag opstarten.

Collega's, ik moet jullie niet vertellen dat, als het in het gewoon onderwijs al niet zo evident is, het in het buitengewoon onderwijs dan minstens even moeilijk of nog moeilijker is, laat staan in bijvoorbeeld het dco bij samenspel. Dat is ook niet zo evident.

Minister, u zei toen dat u ook draaiboeken aan het maken was voor die andere onderwijsniveaus. Zijn daar ondertussen nieuwe, aparte draaiboeken bij voor het buitengewoon onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en het volwassenenonderwijs?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We zijn er inderdaad in geslaagd om, met lange voorbereidende werkzaamheden, te komen tot een draaiboek, dat ook voor het gewone leerplichtonderwijs altijd een 'work in progress' is. We hebben ervoor gezorgd dat er een verfijning kwam na de beslissing van de Veiligheidsraad. De Veiligheidsraad heeft gezegd dat men maximaal 10 kinderen per klas mag uitnodigen. In de praktijk is dat haast ondoenbaar, omdat de gemiddelde klasgrootte ongeveer 26 leerlingen bedraagt en je die dan in drieën zou moeten splitsen. Daarom hebben we gevraagd aan de virologen, de experts van de Groep van Experts belast met de Exitstrategie (GEES) of we dat niet met enige souplesse mochten bekijken en in plaats van maximaal 10 mochten spreken van een '10-tal' leerlingen. En zo kunnen we de klas in tweeën splitsen in plaats van in drieën. Ze zijn daarin meegegaan. Vandaag nog komt er een Schooldirect met een verfijning van het draaiboek zoals we dat kennen. Dat is dus een voortdurend work in progress. Het raamwerk blijft natuurlijk hetzelfde, maar we proberen stelselmatig een antwoord te geven op vragen die er 'en cours de route' bij komen. Dat is een.

We hebben natuurlijk ook specifieke doelgroepen. Ik moet een slag om de arm houden want we hebben ons draaiboek afgewerkt voor het buitengewoon onderwijs, waar ik vanzelfsprekend heel veel vragen over krijg en dat heel complex is. Een algemene aanpak 'one size fits all' is heel moeilijk, dat gaat niet. Bij uitstek in het buitengewoon onderwijs zal het een aanpak op maat zijn.

Voor het buitengewoon onderwijs hebben we een draaiboek klaar, net zoals voor de internaten en voor de praktijkvakken. Alleen moet ik een slag om de arm houden. We hebben de adviezen bezorgd aan de GEES. Die mensen zijn natuurlijk

overbevraagd, vooral sinds meer beleidsdomeinen de aanpak volgen van Onderwijs, namelijk dat we bottom-up werken, dat we zelf een voorstel doen en advies geven aan de Veiligheidsraad, maar dat moet dan eerst langs de experten passeren in de GEES, dus de virologen.

De voorzitter: Minister, kunt u afronden alstublieft?

Minister Ben Weyts: We hebben de adviezen dus bezorgd, maar daar zit een flessenhals omdat ze overbevraagd zijn. We zijn klaar en ik denk dat we een aval zullen krijgen. De volgende stap zijn de draaiboeken voor het deeltijds kunst- onderwijs en voor het volwassenenonderwijs, maar daarover zijn de virologen uitermate terughoudend omdat het gaat om het samenbrengen van mensen uit verschillende gemeenschappen, en ook om een mix van verschillende leeftijden.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, ik kan alleen maar blij zijn dat er nu ook voor het buitengewoon onderwijs enige aanpassing komt. U zegt het terecht, een 'one size fits all' of een iets dat overal past, dat zal uiteraard niet lukken. We zien dat ook in het gewoon onderwijs waar een school met twee plaatsen om les te geven, natuurlijk veel meer ruimte heeft dan een kleinere school met maar één plaats.

Ik ben blij dat u aangeeft dat u dat toepast met enige souplesse, zoals van tien naar veertien leerlingen. Kunnen scholen dan ook afwijken van die draaiboeken, zodat ze dat kunnen aanpassen aan de eigen situatie? Ik zie directies in paniek schieten en zeggen dat dat in hun school niet gaat.

Links en rechts zijn de draaiboeken soms al heel concreet, maar sommige preventieadviseurs of externe preventiediensten leggen daar ook nog eens regels bovenop. Voor sommige scholen wordt het dan wel onmogelijk, zeker in het buitengewoon onderwijs. In welke mate is die souplesse aanwezig, zeker in het buitengewoon onderwijs?

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Ik ben een geduldig man en ik weet dat het in een crisis moeilijk is om onmiddellijk voor iedereen een oplossing te vinden. De ouders van kinderen met een beperking hebben echter geen geduld meer. Die zijn op, letterlijk en figuurlijk, die zijn moe, die zien het niet meer zitten.

Minister, gisteren hebben we allemaal de reportage kunnen zien. Het is al weken aan een stuk dat we in de plenaire vergadering en in de commissies bij u en minister Beke erop hameren dat er in opvang moet worden voorzien. Ik heb u vorige week gezegd: onderwijs is niet enkel overdracht van kennis, het is ook opvang, en zeker in het buitengewoon onderwijs.

Natuurlijk werken de algemene draaiboeken niet voor het buitengewoon onderwijs. Ik ben blij dat die draaiboeken nu worden verwacht. Maar, minister Weyts, wees voor een keer niet de minister van aankondiging, maar de minister van oplossing. Wat kunt u zeggen tegen de ouders die snakken naar adem en naar duidelijkheid over de opvang van de meest kwetsbaren in onze samenleving?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Minister, draaiboeken zijn natuurlijk een goed begin, maar elke school is anders. Als ik de vele reacties van directeurs en leerkrachten hoor, dan is er vooral maatwerk nodig. Veel directies worstelen nog altijd met de praktische haalbaarheid van een aantal richtlijnen. Het zal bijvoorbeeld al moeilijk genoeg zijn om social distancing in de klas te laten respecteren, maar wat dan met de speelplaats? Hoe moet je als leerkracht kinderen om de zoveel tijd hun handen laten wassen als er maar twee wasbakken zijn in het toilet?

Ik hoop echt dat scholen voldoende ondersteuning gaan krijgen, logistiek en organisatorisch, om dat allemaal te kunnen bolwerken. Dat moet meer zijn dan een telefonisch advies van een inspecteur. Ik hoop ook dat ze tijdig het nodige beschermingsmateriaal gaan krijgen voor leerkrachten en leerlingen.

Minister, kunt u garanderen dat de scholen het nodige beschermingsmateriaal zullen krijgen? Wat met de risicogroepen? In het draaiboek vandaag staat dat leerkrachten en leerlingen in een risicogroep niet naar de school moeten komen. Kunt u definiëren wie er in die groep valt?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Het pedagogische draaiboek zou herzien worden, het preventieve luik is al afgerond. Wanneer wordt het pedagogische luik voor het leerplichtonderwijs precies afgerond?

De inspecteurs hebben een ondersteunende rol, maar ik hoor dat zij soms wel tegenstrijdige adviezen geven. Ik geef het voorbeeld van graadklassen in kleinere scholen. De ene school kreeg van een inspecteur het advies dat als een vijfde en zesde leerjaar samen in een graadklas zitten, je de leerlingen van het vijfde leerjaar toch naar school kunt laten komen. Een andere inspecteur gaf hierover echter het tegengestelde advies. Nog een voorbeeld: een inspecteur gaf aan dat het een goed idee was om de lessen om 15 uur af te ronden indien dat organisatorisch mogelijk was, maar een andere inspecteur gaf aan dat dit niet kon. Die zaken stemmen toch niet altijd overeen. Hebt u hierover ook signalen gekregen? Wat kunnen we doen om hieraan tegemoet te komen?

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik sluit me aan bij de vraag die al herhaaldelijk is gesteld. Zeker voor het buitengewoon onderwijs is een draaiboek absoluut noodzakelijk. We zijn minder dan anderhalve week van de start van de heropening van de scholen. De scholen wordt gevraagd om de ouders minstens vijf dagen op voorhand op de hoogte te brengen. Er zijn nu scholen die dan maar zelf draaiboeken in elkaar knutselen, met het risico dat ze teruggefloten zullen worden. Ik heb scholen buitengewoon onderwijs gezien die tussenschotten uit plexiglas aan het maken zijn, die daaraan hun geld uitgeven, om er toch maar voor te kunnen zorgen dat er een vorm van veiligheid zal zijn, ook al zijn er geen duidelijke instructies. Er bestaan grote vragen over het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs. Hoe zal dat op een veilige manier verlopen? Kunt u daarop een antwoord geven, minister?

Er zijn nog heel wat vergeten groepen: het deeltijds kunstonderwijs (dco), maar ook het onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers (OKAN), waar we een heel kwetsbare groep leerlingen hebben die in onthaalklassen zitten en die heel moeilijk te bereiken zijn. Er ligt nog heel wat werk op de plank. Wanneer zullen daarover instructies komen?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, u zei dat de heropstart van het volwassenenonderwijs wordt tegengehouden door de virologen. Ik kan daar in komen. U hebt het argument gegeven dat de leerlingen daarin van te veel verschillende kanten komen, maar er moet toch een onderscheid worden gemaakt tussen enerzijds mensen in het volwassenenonderwijs die taal- of ICT-opleidingen volgen en afstandsonderwijs kunnen blijven volgen, en anderzijds mensen die een stage moeten volgen, bijvoorbeeld in de zorg. We hebben hen nodig. Het zou jammer zijn dat hen, in tegenstelling tot leerlingen uit het beroepssecundair onderwijs (bso) die wel opnieuw mogen beginnen, niet de kans gegeven wordt

om hun opleiding verder te zetten. We hebben hen ten eerste nodig. Ten tweede betalen we hen ook een werkloosheidsuitkering uit. De kans bestaat nu dat ze pas na oktober aan de slag kunnen gaan.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Kun je van de draaiboeken afwijken? In de draaiboeken staat heel duidelijk dat je enerzijds maatregelen en anderzijds richtlijnen hebt. Maatregelen moet je volgen. Richtlijnen zijn aanbevelingen. Die suggereren we. De draaiboeken kennen altijd die indeling.

Kunnen de preventieadviseurs bijkomende maatregelen opleggen? Dat kan. Zij hebben de verantwoordelijkheid om de risicoanalyse te maken. Ze hebben dat draaiboek. Daarin kunnen ze dingen afvinken als bij een checklist. Op grond daarvan moeten ze oordelen of het onderwijs in de praktijk veilig georganiseerd wordt. Een preventieadviseur kan dus vaststellen dat de opgelegde maatregelen in deze specifieke omstandigheden niet volledig worden nageleefd en ze kunnen bijkomende vragen stellen of bijkomende maatregelen opleggen. Dat heeft natuurlijk te maken met het constante evenwicht dat we zoeken, want het moet zowel veilig als doenbaar zijn. Dus is het altijd wat zoeken naar het optimale evenwicht.

We zijn al een tijdje klaar met die draaiboeken. Natuurlijk is er ook nog de GEES. We kunnen ons niet veroorloven dat we veiligheidsmaatregelen uitvaardigen en dat de virologen vervolgens zeggen dat die gevaar inhouden. Daarom liggen de draaiboeken nu bij hen. Zij worden ook overstelpt met vragen. Men heeft ons echter gegarandeerd dat er binnen dit en enkele uren een finaal aval zal komen en dat we de draaiboeken kunnen uitvaardigen.

Ik denk dat de internaten, het buitengewoon onderwijs en de praktijkgerichte vakken heel sterk onderbouwd zijn. Wij zijn op dat vlak toonaangevend. Wij zijn altijd de eerste, de meest onderbouwde en toonaangevend voor heel dit land. Ze worden gekopieerd en vervolgens met een stempel van de GEES ook aan de andere gemeenschappen bezorgd, net zoals dat met al onze plannen inzake onderwijs is gegaan en ook met onze plannen inzake sport.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, u brengt inderdaad nog iets belangrijks onder de aandacht: het onderscheid tussen maatregelen en richtlijnen. Ik zie een aantal scholen zich vastrijden op richtlijnen. Zij zeggen: 'dat gaat niet bij ons' of 'dat is voor ons niet van toepassing'. Dat zal zeker zo zijn voor het buitengewoon onderwijs.

Wat betreft de opvang die we in het buitengewoon onderwijs moeten organiseren, wil ik vanuit de N-VA oproepen om dit niet alleen binnen Onderwijs te bekijken. We zullen ook het leerlingenvervoer moeten bekijken, om die kinderen naar school te kunnen laten komen. Wij moeten ook vanuit Welzijn de internaten bekijken, zodat daar de leerkrachten in de klassen van het buitengewoon onderwijs zich maximaal met het leergegeven van die leerlingen kunnen bezighouden. Wij doen die oproep ook opdat de scholen met buitengewoon onderwijs heel specifiek kunnen zeggen met welke leerlingen of groepen ze aan de slag gaan, zodat ze de ouders maximaal kunnen ontlasten voor die leerlingen waar het meeste nood aan ondersteuning en zorg is.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

MOTIE VAN ORDE**Opheldering over de stand van zaken**

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Jos D'Haese bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Er zijn twee nooddecreten aangekondigd, maar mijn fractie heeft ze opnieuw niet op voorhand ontvangen. Ik wil heel veel flexibiliteit tonen, maar er zijn wel grenzen. Dit is de tweede keer. Ons was beloofd dat dit niet opnieuw zou gebeuren. Ik heb er nu eentje doorgekregen dankzij de collega's achter mij, maar ik vind dit geen manier van werken. Ik wil flexibel zijn, ik wil nooddecreten snel bekijken en eventueel mee goedkeuren, maar dan moet men mijn fractie wel de tijd gunnen om ze te onderzoeken.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik denk dat de verklaring is dat de leden van het Bureau dat krijgen, of de fracties in het Bureau.

De voorzitter: Voor alle duidelijkheid: er staan vandaag een aantal voorstellen van decreet, noem het nooddecreten, officieel op de agenda die gisteren werden doorgestuurd. Die hebt u dus wel allemaal gehad, mijnheer D'Haese. Maar voor deze die hier met spoed worden aangekondigd, is het de verantwoordelijkheid van de desbetreffende fracties om ze al dan niet te verspreiden over het parlement.

Jos D'Haese (PVDA): Ze worden effectief verspreid binnen het Uitgebreid Bureau, maar we hebben hier de vorige keer afgesproken dat ze ook op voorhand naar mijn fractie zouden worden doorgestuurd. Dat minimum aan respect hebben wij nodig om ons werk in deze moeilijke tijden goed te kunnen doen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Uiteraard dienen alle nooddecreten bij alle fracties terecht te komen. Maar wat bijvoorbeeld het zojuist aangekondigde nooddecreet over de contacttracing betreft, dat heeft bij mijn weten geen enkele fractie van de oppositie gekregen.

We hebben hierover vorige week in het Bureau afspraken gemaakt. We zouden een deadline respecteren, met name dinsdag 16 uur, zodat iedereen nog degelijk de voorstellen van decreet die hier worden voorgelegd, kan nakijken. Vandaag staan twee nooddecreten op de agenda. Het eerste hebben we vanmorgen om 9 uur gekregen, het andere hebben we nu, om 14.20 uur, nog altijd niet gehad. Men mag veel flexibiliteit vragen van alle parlementsleden, ook van de oppositie, maar er zijn wel grenzen aan ons geduld en aan onze collegialiteit, zeker als er afspraken in het Bureau worden gemaakt waar men zich nadien niet aan houdt.

Indien men nog met nooddecreten wil werken, houd u dan alstublieft aan een voldoende flexibele timing, zodat alle parlementsleden of minstens alle fracties voldoende kennis kunnen nemen van de teksten van die voorstellen van decreet, want nu liggen hier voorstellen van tien of twintig pagina's voor die wij op een uurtje tijd allemaal moeten bekijken. Dat lijkt mij geen degelijke invulling van het controlerecht van het parlement.

De voorzitter: Wat uw opmerking betreft over het feit dat we vorige week een afspraak hadden gemaakt in het Uitgebreid Bureau dat het voor dinsdag 16 uur

moest binnen zijn: dat had natuurlijk alleen te maken met het feit dat het dan automatisch op de agenda zou komen. Daar heb ik mij ook aan gehouden.

De heer Rzoska heeft het woord. Daarna zal ik mijn eigen mening verkondigen, als dat mag.

Björn Rzoska (Groen): Daar kijk ik al naar uit, voorzitter.

Het zijn zeer speciale omstandigheden. Het is voor iedereen alle zeilen bijzetten, ook voor de leden van de meerderheid en voor de kabinetten. Dit parlement is tot nu toe zeer welwillend geweest. Ik ga ervan uit dat dit ook de volgende weken kan.

Ik snap ook wel dat een aantal decreten, als je ze goed leest, te maken hebben met regelgeving op een ander niveau, waar men dan op zit te wachten. Maar de vraag van collega D'Haese, dat alle fracties daarin zouden betrokken worden en niet enkel diegene die in het Bureau zitten, is terecht: we zijn een parlement, en daarin hebben alle 124 volksvertegenwoordigers normaal gezien toch het recht op gelijke informatie om de discussie aan te gaan. Ik heb dus alle begrip voor de omstandigheden, maar laat ons toch het democratische spel ook volledig correct spelen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Ik wil me daar kort bij aansluiten. Ik denk dat wij ons als parlementsleden zeer constructief hebben opgesteld de voorbije weken, omdat we inderdaad begrijpen dat dit zeer uitzonderlijke omstandigheden zijn. Maar ik vind ook wel dat wij ons werk moeten kunnen doen, oppositie en meerderheid, en dat het dus inderdaad niet alleen van respect getuigt maar ook de goede manier van werken bevordert als wij de teksten op tijd te lezen krijgen, zodat wij kunnen zeggen wat we goed vinden en wat we minder goed vinden. Dus ik sluit me daarbij aan. Ik denk dat dat ook absoluut een werkpunt is voor de komende weken, dat alle fracties op tijd geïnformeerd worden.

De voorzitter: Voor de duidelijkheid, collega's: het voorstel van decreet dat collega Vandaele hier zonet met spoed heeft aangekondigd, staat al sinds vanochtend op de webstek van het Vlaams Parlement. U kunt wel zeggen dat dat nog te laat is, maar het staat er wel op.

Voor het andere nooddecreet dat met spoed is aangekondigd, geldt dat niet. Maar ik vind wel, collega's – en ik spreek hier nu als neutrale voorzitter –, dat iedereen hier aanwezig, van alle fracties, zich tot nu toe zeer constructief heeft opgesteld. Ik hoop dat dat zo blijft. Ik vind natuurlijk, als we ons hier moeten uitspreken over toch wel zeer belangrijke decreten met een zeer belangrijke inhoud en materie, dat het eigenlijk wel van respect getuigt om elke fractie daarvan op de hoogte te brengen, met dien verstande dat dat natuurlijk niet altijd even snel kan. Wil dat zeggen dat jullie die teksten moeten krijgen? Ik ben van oordeel van wel. Maar voor alle duidelijkheid: niet alle teksten konden gisterenavond al binnen zijn doordat ze nog maar net waren ingediend.

Ik zou dan ook wel willen zeggen aan de collega's van de meerderheid dat dat natuurlijk ook geldt voor uw voorstellen van resolutie. Collega Goeman, u kondigt hier zelf twee spoedbehandelingen aan van voorstellen van resolutie. Dan denk ik dat het getuigt van een klein beetje respect als ook de andere fracties, zowel het Vlaams Belang als de meerderheid, die ook op tijd zouden krijgen.

Bij dezen wil ik een warme oproep doen om in deze toch wel zeer bijzondere tijden, een tijd waarin zeker ook de oppositie zich zeer constructief opstelt, hier

toch werk van te maken. Ik kijk nu in de richting van collega Van Rompuy. Kunt u het spoed- en nooddecreet bezorgen aan de oppositie?

Peter Van Rompuy (CD&V): Ik heb begrip voor de opmerking, in alle eerlijkheid. Ik zal de tekst die we als meerderheid zopas hebben afgewerkt, zo snel mogelijk laten bezorgen. Ik hoop dat jullie begrip hebben voor het feit dat wij de deadline van gisteren niet konden halen. Ik zal dat straks, bij mijn toelichting bij de hoogdringendheid, nog uitleggen waarom dat onhaalbaar was. Maar dit moet vandaag goedgekeurd worden om verder te kunnen werken aan die contacttracing.

We hebben ook geen volmachten in dit parlement gevraagd. Ik denk dat dat voor de parlementaire democratie een goede zaak is. Dat heeft natuurlijk tot gevolg dat wij hier soms sneller moeten ageren en dat het moeilijker is om de oppositie daar helemaal of even snel als ze zou willen, bij te betrekken. Het is het een of het ander. In het andere parlement wordt er gegaan voor de volmachten, dan nog met tien partijen samen. Hier zijn er geen volmachten en is er dus meer parlementaire controle, maar het gevolg daarvan is natuurlijk dat we soms eens wat sneller moeten gaan dan de gebruikelijke parlementaire procedure vraagt.

Ik zal er dus voor zorgen dat iedereen van de oppositie de tekst zo snel mogelijk krijgt. Ik denk eerlijk gezegd dat het verschil tussen wat u van mij zult krijgen en van wat dadelijk door de diensten wordt rondgedeeld, niet zo groot zal zijn. Maar ik begrijp de opmerking van de oppositie. Ik vraag gewoon een beetje begrip voor het feit dat wij in bijzondere tijden moeten werken en dat we dat doen zonder volmachten.

De voorzitter: Collega Van Rompuy, ik kan u meedelen dat het voorstel van decreet dat u hier net met spoed hebt aangekondigd, officieel is ingediend. De diensten zijn het momenteel aan het verspreiden. U hoeft dat dus niet meer te doen.

De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik denk dat collega Van Rompuy het alleszins niet moet doen. Als ik goed ben ingelicht, hebben uw diensten inderdaad om 12.45 uur de teksten bezorgd, ook aan de oppositie, aan de fractiesecretarissen. Ze hebben het dus blijkbaar wel.

De voorzitter: Niet aan de PVDA, alleen aan die fracties die vertegenwoordigd zijn in het Uitgebreid Bureau.

Wilfried Vandaele (N-VA): Dat kan.

De voorzitter: Iedereen heeft hier gepleit om op de constructieve manier waarop we tot nu toe hebben gewerkt, verder te doen. Het voorstel van decreet dat is aangekondigd door de heer Van Rompuy, wordt momenteel verspreid over alle fracties en de diensten.

Voor het overige denk ik dat we het best onze agenda verderzetten. De opmerkingen zijn binnengekomen en iedereen zal zich daar wellicht over beraden.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Jan Laeremans aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het advies van de topvrouw van het GO! om dit schooljaar geen examens te organiseren wegens de coronacrisis

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, nu de heropstart van de scholen zeer dichtbij komt, wordt het de hoogste tijd dat u klaarheid schept over de examens.

Het gemeenschapsonderwijs gaf vorige vrijdag aan dat het de scholen afraadt om nog examens te organiseren, wat volgens ons bijzonder jammer is. Het ontnemt immers leerlingen de kans om zich te bewijzen, zeker wanneer ze met Kerstmis onderdoor zijn gegaan en het creëert ook de perceptie dat het aanloopteren of de lessen daarna niet serieus meer zullen worden getoetst. Wij vrezen dan ook dat dit demotiverend zal werken voor leerlingen en leerkrachten. Daarnaast zullen de klassenraden een minder gefundeerd oordeel kunnen vellen.

We vinden het positief dat u net als wij blijft geloven in examens eind juni, maar dan zult u toch snel een aantal knopen moeten doorhakken. Die examens kunnen maar plaatsvinden wanneer de leerlingen met veel meer dan veertien in een lokaal mogen zitten. Meestal zijn dat grote refters of studiezalen, desnoods een sporthal om ze ver genoeg uit elkaar te zetten. Universiteiten krijgen ook de toestemming om dat te doen. Directies denken dat ze dat niet mogen. Misschien kan er ook in twee dagdelen worden gewerkt. Een deel van de leerlingen krijgt examens in de voormiddag en een ander deel in de namiddag, om een te grote opeenhoping op school te voorkomen. De leerlingen moeten dan ook meerdere dagen naar school mogen komen. Op dit moment is dat aantal dagen beperkt.

Minister, kunt u garanderen dat de leerlingen fysiek naar school zullen mogen komen om examens af te leggen met meer dan veertien leerlingen in een lokaal, en verschillende dagen per week?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het gaat inderdaad om een advies dat is gegeven door het GO!. U zegt dat ik klaarheid moet scheppen, welnu, de klaarheid is deze die er altijd is geweest, tijdens, voor en na de coronacrisis, namelijk dat het de scholen zijn die beslissen. Het is hun autonomie om te beslissen hoe ze evalueren en of ze desgevallend examineren. Die boodschap wil ik ook meegeven.

We hebben in onze draaiboeken pedagogische adviezen voorzien. Een daarvan is dat scholen de resterende tijd beter kunnen besteden aan leren dan aan evalueren. Wanneer zij evalueren, kunnen ze dat het best concentreren in de laatste week van juni, waardoor een deliberatie en proclamatie nog mogelijk zijn na 30 juni. Dat is het advies dat we hebben gegeven. Persoonlijk denk ik ook dat evalueren zinvol kan zijn, bijvoorbeeld wanneer men nieuwe lesinhoud geeft. Wanneer nieuwe lesinhoud wordt gegeven en er wordt niet geëvalueerd, dan dreigen leerlingen af te haken.

Het is ook belangrijk om leerachterstand te detecteren, en daarvoor moet men evalueren. Als men wil kunnen vaststellen of een leerling al dan niet een leerachterstand heeft opgelopen, dan moet men die leerling evalueren. Pas dan kan men daar ook effectief iets aan doen. Dit is en blijft echter de autonomie van de scholen.

Wanneer men wel les kan geven, zij het met beperkingen, aan de leerjaren die wel al van start kunnen gaan, dan kan men ook examens en evaluaties organiseren met diezelfde beperkingen.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, 'met dezelfde beperkingen', zegt u. Dat betekent veertien leerlingen per klas. Wanneer u wilt dat iedereen examens aflegt, dan lukt het niet om dat in grote groep te doen. Wanneer die maatregelen gelden, dan begrijp ik niet zo goed waarom universiteiten dat wel mogen

doen. Zij zoeken bijvoorbeeld de Brabantse op om veel studenten samen te kunnen zetten. Dan moet het middelbaar onderwijs dat toch ook kunnen doen.

Ik vind dat je de scholen daarover echt niet langer aan het lijntje kunt houden. Of de virologen dat nu willen of niet, ze willen duidelijkheid: mag het met meer dan veertien in de klas of niet?

Wij willen toch ook een beetje perspectief krijgen voor het tweede, derde en vijfde middelbaar, want het is helemaal nog niet duidelijk of en wanneer die opnieuw nog les zullen krijgen. Als dat niet het geval is, dan komt uw systeem van pre-teaching in het gedrang, want het is toch de bedoeling dat de leerkrachten op dat aanloopteren zouden terugkomen. Minister, welk perspectief geeft u over de heropstart van het tweede, derde en vijfde middelbaar? En als die leerlingen niet naar school kunnen komen, wat is het alternatief dat u daarvoor achter de hand houdt?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Voorzitter, bedankt. Als je je kwaad maakt, dan mag je daarna blijkaar als eerste aan het woord komen.

Neen, ik begrijp dat u een volgorde hanteert.

De voorzitter: Dat was dus de eerste en de laatste keer. Dat weet u toch? Dat was niet zo verstandig. (*Gelach*)

Jos D'Haese (PVDA): Wat examens betreft, is de grote vraag waarvoor ze moeten dienen als ze plaatsvinden. We weten immers dat in ons onderwijs veel jongeren uitvallen, dat we veel talent verliezen en dat dat onder andere te maken heeft met het heel vele zittenblijven dat er is in ons onderwijs en dat heel weinig leerwinst geeft voor leerlingen. Men zou die mensen veel beter bijspijkeren. Mijn vraag is dus vooral: als er examens plaatsvinden, is dat daadwerkelijk om te evalueren en ervoor te zorgen dat men leerlingen kan bijspijkeren, of is het om er een cijfer op te plakken, om er een A-, B- of C-attest op te plakken? Is het mogelijk dat mensen blijven zitten omdat ze als gevolg van corona hun lessen niet goed hebben kunnen leren? We weten immers dat de sociale kloof die er in het onderwijs was en die duidelijk is in die zittenblijvers, net nog wordt verdiept door de coronacrisis.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, ik wil er toch nog eens op wijzen dat twee derde van het schooljaar normaal is verlopen. Ik hoor hier een aantal tussenkomsten waarin men doet alsof alles afhangt van dat ene examen in juni. Dat was ook vóór de coronatijden dus niet zo. De N-VA-fractie vindt het echter wel belangrijk dat de leerwinst die er is, wordt meegenomen, het liefst objectief. Dan is die objectiviteit net een vorm van overaltoets, examen, noem het zoals u wilt. Dat kan ook nog gaan over die twee derde van het schooljaar die is gebruikt. Ik ben dan ook heel blij dat men bij het Katholiek Onderwijs het signaal heeft gegeven dat men wel die interdiocesane proeven op het einde van de lagere school blijft aanraden, net om te kijken naar die leerwinst, naar hoe ver leerlingen zijn geraakt.

Ik heb ondertussen begrepen dat men bij het gemeenschapsonderwijs aangeeft dat men eigenlijk ook wel zou zeggen dat er bijkomende proeven in augustus kunnen zijn, en nog allerlei initiatieven in de vakantie. Dat kan onze fractie alleen maar onderschrijven. Ik ben blij dat men die signalen heeft gegeven aan de scholen. Het is de klassenraad die voor elke leerling beslist. Ik doe wel graag deze oproep, zoals de minister: houd de leerlingen en de leerkrachten gemotiveerd en zeg niet dat het niet uitmaakt, want dan maakt het ook niet uit.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik denk dat niemand in het onderwijs op dit moment een boodschap heeft aan politieke statements. Ik denk dat alle onderwijsverstrekkers naar best vermogen adviezen verstrekken en dat alle scholen daar daarna naar best vermogen mee aan de slag gaan. Iedereen hamert hier altijd op het belang van de autonomie van scholen, en ik vind dat we die ook vandaag volop moeten respecteren. Ik denk echt dat scholen zelf het best kunnen inschatten hoe ze dit jaar hun leerlingen op een goede manier gaan evalueren, want zij kennen uiteindelijk hun leerlingen het best. Is het dan een probleem dat scholen op een of andere manier toetsen organiseren om te zien waar leerlingen staan en om hen bij te spijkeren? Natuurlijk niet, maar laat scholen daar zelf over beslissen, en ik denk dat dat ook volledig in lijn is met het advies van het GO!.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, onze fractie sluit zich aan bij wat we hier vandaag al hebben gehoord, namelijk: laat het aan de scholen en de klassenraad om te beslissen hoe ze evalueren, want zij kennen natuurlijk de leerlingen het best en weten waar de leerlingen staan in een leerproces. Het woord 'vertrouwen' staat heel vaak in het regeerakkoord. Opnieuw, ook wij hebben vertrouwen in de autonomie van de scholen en van de klassenraad. Het aanloopteren betekent net dat de leerstof wordt herhaald. Ook in het pedagogische draaiboek staat vermeld dat er een faire evaluatie moet volgen. Minister, het is belangrijk dat we weten dat het niet is zoals het altijd is geweest, en dat 1 september misschien nog meer dan anders cruciaal zal zijn. Ik pleit voor maatwerk, voor wie moeilijk leerstof verwerkt, maar ook voor zij die gemakkelijk leren en die misschien een extra uitdaging nodig hebben.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik denk dat niemand zegt dat iedereen zomaar mag overgaan, ook het GO! niet. Iedereen is er zich van bewust dat er op een bepaalde manier geëvalueerd zal moeten worden. Ik betreur dan ook ten zeerste dat dat door collega's uit uw fractie op die manier verkeerdelijk – en bewust verkeerdelijk! – is meegegeven. Er wordt nergens gezegd dat iedereen zomaar mag overgaan. Evaluatie blijft belangrijk. De vraag is of je daar examens voor nodig hebt. In tijden dat de strijd heel ongelijk is, dat sommige kinderen thuis alles hebben, computers hebben, onderwijsbegeleiding hebben, voldoende ruimte hebben, en andere kinderen dat helemaal niet hebben, op een moment dat leerkrachten én aan preteaching moeten doen én nu ook les zullen moeten geven én nog opvang zullen moeten organiseren, is het dan realistisch om ook nog examens te organiseren?

Evaluatie: ja! Evaluatie van het werk dat ingeleverd wordt, tussentijdse toetsen, dat kan zeker, en dat zal ook gebeuren. Maar ik denk dat het een wijze beslissing is om die eindexamens niet meer in te richten omdat de strijd zo ongelijk geweest is. De weergave daarvan, alsof iedereen nu maar zal mogen overgaan, was bewust verkeerd en betreur ik ten zeerste.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Collega's, ik denk dat het weinig dienstig is om te discussiëren over het advies van het gemeenschapsonderwijs. We laten de scholen de volle autonomie om de coronacrisis aan te pakken, voor het organiseren van preteaching en dergelijke meer. Ik denk dat wij hen dan ook binnen de decretale autonomie die zij hebben, de bevoegdheid kunnen geven en het vertrouwen om zelf te kiezen hoe zij een nuttige en dienstige evaluatie kunnen

opzetten, ook met het oog op remediëring zoals door collega's Goeman en D'Haese aangehaald is.

Minister, wij hebben al gesproken over zomerscholen, over buddytrajecten. Er zijn tal van instrumenten die ingezet kunnen worden en ik denk dat het nuttig is te wachten op die evaluaties, te kijken wat de resultaten zijn en wat we eraan kunnen doen om zo veel mogelijk kinderen tegen volgend schooljaar klaar te zetten voor een nieuw leerjaar.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord. U hebt zeven minuten, als u wilt.

Minister Ben Weyts: Mijnheer Laeremans, we hebben natuurlijk moeilijke keuzes moeten maken. De virologen zeiden vanuit een terechte bekommernis om de volksgezondheid en het tegengaan van de verspreiding van het virus, dat men binnen de totaliteit van het basisonderwijs enkel maar drie leerjaren kan openen. We hebben daar de keuze gemaakt voor het zesde leerjaar, het eerste leerjaar en het tweede leerjaar, in volgorde van prioriteit. Daar concentreren we ons momenteel op, en wat betreft het secundair onderwijs, op het zesde omdat dat cruciaal is bij wijze van overgang.

Maar we hebben ook onmiddellijk een evaluatiemoment ingebouwd – we hebben er eigenlijk een beetje voor moeten vechten, maar we hebben het wel verkregen. We starten namelijk op 15 mei met de heropening van de betrokken leerjaren en een week nadien kunnen we evalueren. Ik hoop dat we dan ook kunnen overgaan tot heropening van het kleuteronderwijs bijvoorbeeld. We hebben ook daar bij voorbaat nu al een prioriteit aangeduid. Dat zal dan in eerste instantie gaan om het tweede jaar secundair onderwijs en om het vierde jaar secundair onderwijs, omdat dat overgangsjaren zijn: dat is het laatste jaar van één betrokken graad. Aan de andere kant kijken we natuurlijk ook naar het kleuteronderwijs. Had het aan ons gelegen, we zouden ze vanzelfsprekend allemaal openen. Er zijn zoveel ouders, leerlingen, leerkrachten, scholen die ter zake vragende partij zijn, maar we moeten rekening houden met de adviezen van de virologen. We kunnen niet anders, we zijn daartoe gedoemd. We hebben dus moeilijke keuzes gemaakt en we zullen die altijd blijven maken.

Tot slot, ook rond de discussie over de A-, B- en C-attesten moeten we onszelf niets wijsmaken. Er is inderdaad nuance in het advies van het gemeenschaps-onderwijs en het is niet zomaar A-attesten geven, dat zou ook dom zijn, want dan wentel je het probleem gewoon een jaartje vooruit. Als je te gemakkelijk een A-attest geeft, verschuif je gewoon het probleem naar volgend jaar. Dan heb je niets opgelost, niet voor die leerling, niet voor die school.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw bijkomend antwoord. In elk geval vragen wij als Vlaams Belang dat onze scholieren ook in deze moeilijke omstandigheden de kans krijgen om op de proef gesteld te worden, zodat ze kunnen bewijzen wat ze waard zijn en eventuele achterstand ophalen. We bewijzen hun geen dienst door hen als kasplantjes te behandelen en al te gemakkelijk een A-attest of diploma in hun handen te stoppen. Dat zou hen trouwens later nog zuur kunnen opbreken bij een sollicitatie: 'Oei, een diploma van 2020!'

Collega's, als winkeliers in moeilijke periodes na twee maanden zonder inkomen hun zaak weer gaan openen, met alle extra veiligheidsmaatregelen erbij, zelfs al mogen ze maar een handvol klanten ontvangen, dan kunnen onze leerkrachten ook de veerkracht opbrengen om examens af te leggen, en dat zal zeker goed zijn voor hun zelfvertrouwen.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de opvang van kinderen op scholen

ACTUELE VRAAG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de organisatie van opvang en onderwijs tijdens de coronapandemie

ACTUELE VRAAG van Jos D'Haese aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de opstart van de lessen op school

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, het is al even duidelijk dat de organisatie van de heropstart van de scholen, het eerste, tweede en zesde leerjaar, in combinatie met de noodopvang voor de kinderen in de andere leerjaren en in combinatie met voor- en naschoolse opvang geen evidentie is. En het zorgt voor heel wat organisatorische problemen, zowel op het vlak van infrastructuur als qua personeel.

De Vlaamse Regering heeft gisteren beslist om steden en gemeenten te laten bijspringen, en ze voorzien daarvoor zelfs een bedrag van 30 euro per leerling per dag. Dat lijkt mij een zeer royaal bedrag, dat is ook goed. Maar ik vrees dat daarmee nog niet alle problemen zijn opgelost. Je blijft met het probleem zitten dat je contactbubbels moet behouden voor voorschoolse en naschoolse opvang, voor kinderen die les hebben, en voor kinderen die in de noodopvang zitten. Je mag die niet mengen, dus het probleem van personeel en ruimte is eigenlijk nog niet opgelost. Dat blijft hetzelfde.

De Vlaamse Regering heeft dat ook ingezien, en houdt een slag om de arm. Zij zeggen: scholen kunnen uiteindelijk ook nog wel beslissen om niet of gedeeltelijk open te gaan. Dat is natuurlijk voor heel wat ouders bijzonder moeilijk. Zij gaan bij wijze van spreken tot de laatste dag in onzekerheid zitten. Ze moeten zelf gaan werken, ze zitten op hun tandvlees en toch is niet duidelijk of hun kind naar school of naar de opvang zal kunnen gaan. Kan het in de na- en voorschoolse opvang terecht? Want voor sommigen is dat natuurlijk ook heel belangrijk, want niet iedereen heeft om vier uur gedaan. Er zijn dus nog altijd heel veel vragen.

Wat ook ontbreekt, minister, en er zijn heel wat organisaties die daarover aan de alarmbel trekken, is het kindperspectief. Hoe gaan kinderen dat ervaren, hoe zit het met hun mentaal welzijn in de omgeving waarin ze zullen terechtkomen? Ze weten nog niet bij welke juf of welke vriendjes ze terechtkomen, hoe ze kunnen spelen. Dat perspectief ontbreekt volledig.

Minister, we hebben een draaiboek van Onderwijs, maar daar tegenover staat een draaiboek van Kind en Gezin. Dat gaat over opvang, en de noodopvang die steden en gemeenten zullen organiseren valt daar eigenlijk onder. Daar staan richtlijnen in die helemaal anders zijn dan de richtlijnen in Onderwijs.

De voorzitter: En uw vraag luidt?

Elisabeth Meuleman (Groen): De richtlijnen over afstand zijn bijvoorbeeld helemaal anders, net zoals de richtlijnen over de mondkmaskers.

De voorzitter: Dat is geen vraag.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ook de richtlijnen over de oppervlakte en de sociale bubbels zijn anders.

De voorzitter: Collega Meuleman?

Elisabeth Meuleman (Groen): De vraag luidt: hoe is het mogelijk dat je twee verschillende draaiboeken krijgt, enerzijds van opvang en Kind en Gezin, en anderzijds van Onderwijs, die niet op elkaar afgestemd zijn? Kunt u die op elkaar afstemmen, zodat duidelijk wordt welke richtlijnen men moet volgen?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Vorige week gaf ik het al aan: onze directeurs zijn ware acrobaten. Ze slagen er perfect in om alle borden die ze voorgeschoteld worden, in de lucht te houden. En die directeurs en schoolbesturen zijn nu volop aan het rekenen. Hoeveel vierkante meter hebben we nodig? Hoeveel kinderen kunnen er in een klas? Hoeveel personeelsleden hebben we nodig om zowel de leerlingen van het eerste, tweede als het zesde leerjaar te ontvangen? En vooral: hoe kunnen we onze personeelspuzzel het best leggen om zowel de preteaching als de opvang in goede banen te leiden?

Het wordt duidelijk dat de economie opnieuw mag opstarten, met toch heel veel ondersteuning van de Vlaamse overheid. Dat betekent ook dat meer ouders mogen gaan werken en er dus meer opvang nodig is. En opnieuw gingen die acrobaten, die directeurs aan het rekenen. Plots kwamen ze tot de constatactie dat ze eigenlijk andere normen moesten gebruiken voor de opvang die ze ook moeten organiseren, vergeleken met de eerder gebruikte normen.

De voorschriften zijn verschillend, mevrouw Meuleman gaf het ook al aan. Een aantal directeurs klopten bij mij aan, en zeiden mij letterlijk dat ze niet meer wisten hoe ze het moeten uitleggen dat kinderen 's morgens in de buitenschoolse opvang zitten, daarna in een andere bubbel in de klas, daarna in de noodopvang, waar er misschien ook kinderen uit de klasbubbel zitten, en dan opnieuw naar de buitenschoolse kinderopvang gaan.

Er was bijvoorbeeld ook een juf die mij belde. Zij geeft les in het zesde leerjaar, maar ze moet ook in de noodopvang staan. In de ene rol moet ze constant een mondkapje dragen, en in de opvang is dat alleen nodig bij het halen en brengen van kinderen. Ze vroeg om haar dat uit te leggen. En zo zijn er nog wel een aantal voorbeelden.

Onze directeurs kunnen geen tien borden in de lucht houden als ze tussendoor ook nog eens het servies moeten afwassen. Minister, steunt u ons pleidooi? Zult u de initiatieven nemen om tot een zo groot mogelijke eenduidigheid te komen over de veiligheidsvoorschriften voor de personeelsleden die de komende weken in welke rol dan ook zullen instaan voor de opvang of het onderwijs van onze kinderen?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, sinds 20 april, na de paasvakantie, moeten leerkrachten opnieuw preteaching aanbieden. Sinds begin deze week moeten ze de kinderen opvangen van ouders die weer moeten gaan werken. Vanaf 18 mei moeten ze bovendien opnieuw les gaan geven in de school, in de klas. Ondertussen is het heel belangrijk dat zij zeer veel aandacht hebben voor leerlingen in kwetsbare situaties en ervoor zorgen dat ze die meekrijgen. Veel werk op de plank.

En wat doet u ondertussen? U lijkt wel bezig met het wereldkampioenschap ballonnetjes oplaten of zo. Ik snap echt niet waarom het nu nodig is om midden in

de aanpak van de coronacrisis, terwijl iedereen zich de benen van onder het lijf loopt, het ene na het andere ideetje te lanceren over de loopbaan van de leerkracht en wat weet ik allemaal, zonder enig overleg. Blabla. U noemt dat zaadjes planten of blabla. Ik noem dat profileringsdrang, terwijl op het terrein directies en leerkrachten keihard aan het werken zijn om hun leerlingen vooruit te krijgen.

Ik weet niet of u het vanuit de tv-studio's merkt, minister, maar op het terrein zitten de mensen in de scholen met de handen in het haar. Ik had gisteren nog een leerkracht aan de lijn die 22 leerlingen heeft, die hij allemaal persoonlijk via de telefoon probeert vast te krijgen. Dat is al een dagtaak op zich, zegt hij. Daarnaast moet hij preteaching voorzien, is hij zijn lessen aan het voorbereiden voor wanneer de scholen heropstarten en terwijl nu ook wordt gezegd dat hij nu ook opvang zal moeten organiseren. Een mens vraagt zich af of die ministers denken dat het een of andere superman is of zo.

Het is niet zo heel moeilijk om te begrijpen. Het had een rekensommetje uit de lagere school kunnen zijn. Als de helft van de klassen weer les moeten krijgen, en die klassen moeten in tweeën gesplitst worden, dan moet je geen genie zijn om uit te rekenen dat je met de klassen en de leerkrachten niet genoeg hebt om dan ook nog preteaching en opvang te voorzien. Dat wordt nu ook duidelijk.

Er wordt nu ook naar oplossingen gezocht. Maar u speelt de bal terug naar de scholen en zegt dat als het niet lukt, men later kan openen of niet openen. Minister, probeer u eens in te leven in wat ouders vandaag meemaken. Zij zitten al wekenlang thuis met hun kleine mannen, preteaching te geven tussen het telewerken door. Ze moeten binnenkort misschien opnieuw gaan werken. Ze hadden gehoopt dat hun kind misschien weer les zou krijgen of op zijn minst opvang zou krijgen.

De voorzitter: En uw vraag luidt?

Jos D'Haese (PVDA): Nu wordt dat allemaal op losse schroeven gezet omdat u moet terugkrabbelen omdat het niet goed doordacht was. Mijn vraag is: kunt u garanderen dat zowel de preteaching, de opvang, als de lessen op school in veilige omstandigheden zullen kunnen gebeuren zoals gepland?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het is een vaststelling dat de scholen het vandaag al druk hebben. We hebben ervoor gezorgd dat op 15 mei een aantal leerjaren kunnen opengaan. Dan zal het nog drukker worden. Dat zou betekenen dat men op dat moment maar liefst drie taken moet combineren: organisatie van het afstandsonderwijs, verzorgen van opvang en het geven van les aan de leerjaren die opengaan. Dat is voor heel wat scholen gewoon te veel. Daarom hebben we in de schoot van de Vlaamse Regering daarvoor een oplossing voorzien. We proberen altijd zo maximaal mogelijk te zorgen voor oplossingen voor praktische problemen. Dan hoor ik altijd dat het te veel is, te weinig, te laat. Dat zal allemaal wel zijn, maar we doen het maar, hé. We doen dat als Vlaamse Regering, als team. Dit is een akkoord dat we gesloten hebben met minister Beke en minister Somers.

Dat is een goed akkoord, waarbij we ervoor zorgen dat als dat nodig is, een taak wordt weggenomen van bij de scholen, wat absoluut zal zorgen voor een verlaging van de druk op die scholen. Ik ben heel dankbaar dat we dat akkoord bereikt hebben. We voorzien inderdaad een royale vergoeding. Het is eigenlijk een cascade van beslissingen. Wanneer een school zegt dat ze die drie taken niet aankan, dan kan men zich richten tot de lokale besturen die vervolgens opvang kunnen organiseren, al dan niet samen met een externe partner, ook altijd met betrokkenheid van de school, al was het maar om dat afstandsonderwijs te

organiseren. Net zoals we dat doen in de Vlaamse Regering, pakken we dat lokaal samen aan. We voorzien concrete problemen van concrete oplossingen door samen te werken en met enig begrip, met enige soepelheid. Maar het werkt wel.

Omdat we op 18 mei volop starten, kunt u dan wel zeggen dat dat wel vroeger had gekund. Dat is allemaal juist. Maar de oplossingen zijn er wel. En we zorgen ook voor een concrete financiering voor die scholen. We hebben onze draaiboeken, we verfijnen die constant en vullen die altijd aan met heel praktisch gerichte antwoorden op heel praktische problemen.

En wees ook daar intellectueel eerlijk, mensen. We moeten constant de evenwichtsoefening maken: enerzijds moet het maximaal doenbaar zijn en anderzijds maximaal veilig. We zoeken steeds dat optimum. Daarom hebben we ook besloten dat het draaiboek inzake preventie en veiligheid voor de scholen overeind blijft. Wat betreft de organisatie van de opvang buiten de scholen kijken we in eerste instantie naar het draaiboek dat is uitgewerkt voor de buitenschoolse opvang. Daar zit enige ratio in. Ook dat zullen we finetunen.

De verschillen ter zake zijn beperkt. Blaas ze alstublieft niet op! Het verschil inzake mondklappers bijvoorbeeld is 4 mei en 15 mei. Waarom is het in het draaiboek voor onderwijs op 15 mei? Omdat op dat moment de nieuwe leerjaren opengaan en er effectief les wordt gegeven. Dat is een andere toestand dan enkel het voorzien in opvang. Dat vloeit daaruit voort.

We maken de moeilijke oefening om het optimum te zoeken tussen veiligheid en haalbaarheid. We willen dat een lokale vertaalslag geven. Dat is de bedoeling. Dus ja, er zijn regels. We maken een onderscheid tussen maatregelen/verplichtingen en richtlijnen/aanbevelingen om ervoor te zorgen dat het én veilig én doenbaar is.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, er zitten toch grote verschillen in die draaiboeken. Het draaiboek van het agentschap Opgroeien van Kind en Gezin zet naast veiligheid toch ook wel echt het welbevinden van kinderen en ouders centraal, en ik vind dat niet onbelangrijk.

U zegt dat we het niet moeten opkloppen, maar ik zou de verschillen ook niet minimaliseren. Inzake social distancing gaat het in het draaiboek van Kind en Gezin over volwassenen en kinderen ouder dan 12 jaar. Dat maakt natuurlijk een groot verschil voor scholen. Mondklappers moeten enkel bij volwassenen onderling. Als kinderen niet moeten kijken naar een leerkracht met een mondklapper aan, dan kan er veel expressiever les worden gegeven. Dat maakt toch wel een groot verschil.

Er zijn geen maximumaantallen en er zijn geen oppervlaktebeperkingen. In hetzelfde gezin kan een broertje of zusje onder een andere regeling vallen als het in de noodopvang zit of op school. Dat is toch absurd, temeer omdat de regels van onderwijs bijzonder moeilijk te handhaven zijn en ervoor zorgen dat het in de praktijk, ondanks de premie van 30 euro, nog altijd moeilijk realiseerbaar zal zijn om in voldoende ruimte en personeel te voorzien. Kunt u de regels toch niet afstemmen, want dat is noodzakelijk om duidelijkheid te verschaffen op het terrein en om de organisatie op 15 en 18 mei haalbaar te maken.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord, maar – met alle respect – het gaat niet enkel over intellectuele eerlijkheid. U zegt dat het maximaal doenbaar en veilig moet zijn, en iedereen gaat daarmee akkoord, maar deze zaken zijn moeilijk uit te leggen op het terrein. Ik kreeg heel veel vragen van scholen, maar ook van lokale besturen die zich nu moeien met de opvang omdat ze de richtlijnen hebben gelezen. Ze stellen zich ook de vraag hoe het kan dat die zaken zo verschillend zijn. Een begeleider in de opvang moet geen

mondmasker dragen, maar een leerkracht moet wel lesgeven met een mondmasker. Dat is heel moeilijk uit te leggen. Kunnen we dit beter op elkaar afstemmen, met het idee van haalbaarheid en veiligheid in het achterhoofd?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, u bent de minister die hier heeft gezegd dat u niet altijd een maar twee stappen vooruitdenkt. We horen hier nu al twee weken wat een fantastisch plan u hebt uitgewerkt voor de heropening van de scholen. We hebben gezegd dat daar zeker goede stukken in zitten, maar nu zegt u dat wat u gepland hebt, voor heel veel scholen te veel is. Het is wel het een of het ander natuurlijk. Uw eigen coalitiepartner zegt dat het tijd wordt dat u niet de minister van aankondigingen wordt maar de minister van oplossingen. Voor één keer kan ik een van uw coalitiepartners bijtreden. Dat is effectief dringend nodig.

U zegt dat er oplossingen zijn maar niet in alle scholen. Er zullen scholen zijn die het recht hebben om niet te openen of later te openen. Ouders die er dan voor kiezen om hun kinderen nog verder thuis op te vangen en er op die manier voor zorgen dat uw plan niet volledig in het water valt, mogen dat niet in hun portefeuille voelen. Dat is nu wel het geval. Met de ouderschapsverlofregeling zoals die vandaag is afgesproken, verliezen mensen met een gemiddeld inkomen de helft van hun loon. Ik weet dat dit niet uw bevoegdheid is, maar aangezien uw plan niet verder kan helpen, kunt u dan niet aandringen bij uw federale collega's om ervoor te zorgen dat die mensen dat niet in hun portefeuille voelen?

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Mijn vrouw ziet op haar school ook hoe moeilijk het is om die drie taken te combineren. Je moet dan kunnen toveren. Het is goed dat de Vlaamse Regering daar een oplossing probeert aan te geven. Het is me toch niet helemaal duidelijk of het aanbevelingen zijn of richtlijnen. U zegt: 'Men kan zich richten tot het lokale bestuur en die kunnen dan ...' Dat is veel kunnen. Moeten zij dat of niet? Dat is niet duidelijk.

Ik sluit me aan bij de vraag van anderen: opvang en onderwijs praktisch meer op elkaar afstemmen zodat het voor de kinderen duidelijker zal zijn en ook voor mensen die van het ene naar het andere zullen moeten hoppen, zowel leerkrachten als andere mensen van bijvoorbeeld een cultureel centrum die opeens opvang van kinderen gaan doen.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, ik ben het helemaal met u eens. Het is door samen te werken dat we uit deze crisis komen – dat is al ten overvloede gezegd –, maar het blijft natuurlijk als een paal boven water staan. Als scholen de opvang niet aan kunnen, dan kunnen zij – kunnen, collega Laeremans – zich richten tot de lokale besturen om in te springen. Dat is een mooie manier om aan te geven hoe er kan worden samengewerkt.

Natuurlijk, scholen kunnen onder druk komen te staan: er is niet enkel lesgeven en opvang, maar ook preteaching. Minister, graag kreeg ik van u verduidelijking waar de nadruk vandaag moet liggen: is het op de preteaching of is het op de opvang? Evident hoop ik dat het tweede is. De kleuterscholen en het bijzonder onderwijs hebben het al ten overvloede aangehaald: mensen hebben opvang nodig om opnieuw aan de slag te kunnen gaan en zo de economische kraters die in hun portefeuille worden geslagen, zoveel mogelijk te beperken.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Minister, ik ben hier al drie weken aan het waarschuwen dat de opvang een probleem gaat worden. Als straks steeds meer mensen gaan werken, zal de vraag naar opvang alleen maar blijven stijgen. Scholen geven nu al aan dat ze het eigenlijk niet gebolwerkt krijgen: de combinatie van preteaching, fysiek lesgeven en dan nog opvang. Daar is extra personeel en ruimte voor nodig, om nog maar te zwijgen over de vraag hoe de contactbubbels moeten worden gerespecteerd.

U zoekt naar concrete oplossingen, en dat had misschien iets vroeger gemogen en u had misschien iets voorzieniger mogen zijn. We zijn blij dat u aan de slag bent gegaan met de suggestie om onder meer met de lerarenopleidingen samen te werken en om met de lokale besturen aan tafel te zitten. Mijn concrete vraag is met hoeveel lokale besturen er op dit moment al contact is gelegd. Weten zij wat van hen wordt verwacht? Geldt de 30 euro enkel voor opvang die buiten de school wordt georganiseerd?

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, de bezorgdheid van wat er gaat gebeuren op 15 en 18 mei, van hoeveel mensen er opvang zullen nodig hebben, van wie er nog gaat telewerken, is een bezorgdheid van onze fractie, van alle ouders, van alle leerkrachten, van alle directies. Dat spreekt voor zich. Ik ga het nog eens zeggen: we zouden niet liever hebben dan dat we gewoon kunnen zeggen dat de school open is voor alle leerjaren, gewoon in de klas. Opgelost. Maar, er is één boosdoener die dat verhindert, collega's, en dat is corona.

Alles wat we dus proberen uit te werken, is suboptimaal. Het is niet optimaal, maar suboptimaal. We kunnen allemaal samen gaan zoeken naar die dingen die niet lopen, maar als een school erin slaagt om de opvang te organiseren, doet ze dat. En als dat niet lukt, richt ze zich tot de lokale besturen. Een theaterzaal, de sporthal, eventueel gemeentepersoneel: het zal van de creativiteit van het moment afhangen om het suboptimale samen te organiseren. Ik stel voor dat we daar maximaal op inzetten, en niet proberen iedereen nog meer op te draaien, want iedereen loopt al op de tippen van zijn tenen.

Ja, het zal niet evident zijn, absoluut, daar moeten we niet over liegen. Maar ik ben blij dat die cascade er is. En ja, graag dat iedereen die bevoegd is binnen de kinderopvang probeert na te gaan dat de maatregelen en richtlijnen op elkaar zijn afgestemd zodat we ons daar al niet in moeten verliezen.

De voorzitter: Minister, u hebt nu zelfs zeven minuten. Het wordt beter en beter.

Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Het zal niet nodig zijn, voorzitter.

Vorige week werd hier de vraag op tafel gelegd: 'Keigoed dat opnieuw leerjaren opengaan, maar veroorzaak je dan niet teveel druk en last op de scholen? Moeten we niet dringend gaan kijken naar een oplossing voor de opvang?' Nog geen week later hebben we met de Vlaamse Regering die oplossing uitgewerkt. Ze ligt nu op tafel. In deze tijden vragen dringende problemen dringende maatregelen, die altijd een verfijning zullen vergen.

De oplossing die we nu op tafel leggen, is een escape voor scholen, een mogelijkheid, een optie. Als zij zeggen dat ze die drie taken niet kunnen combineren, dan kunnen we dat proberen op te lossen, in samenwerking met de lokale besturen en externe partners. In Vlaanderen is dat geen novum, we doen al aan kwaliteitsvolle opvang. In combinatie met het afstandsonderwijs, is het

doenbaar, zeker als we samenwerken met de lokale besturen en eventuele derde partners.

En drie, wat is de beperking in vergelijking met het precoronatijdperk? Dat is net corona. En dat maakt dat het altijd een evenwichtsoefening is: het moet veilig zijn, maar ook doenbaar. We zullen nog verder verfijnen en de draaiboeken maximaal op elkaar proberen af te stemmen. Maar het is nu eenmaal zo dat verschillende omstandigheden – namelijk in de school of buiten de school opvang voorzien – verschillende maatregelen vergen, ook op het vlak van veiligheid. En ik vind dat niet uit. Het is niet zo dat wij vanuit de politiek die preventiemaatregelen opleggen. Dat gebeurt natuurlijk in samenspraak met de experts, de virologen, die zeggen: 'In die omstandigheid is er meer ruimte voor enige soepelheid dan in het geval van een schoolomstandigheid.' En dat begrijp ik ook. We proberen daar maximaal op in te spelen. Dat leidt er inderdaad toe dat sommige elementen in veiligheidsdraaiboeken anders zijn in het kader van opvang dan in het kader van onderwijs. Maar dat is net zo vanuit die permanente bezorgdheid om een optimaal evenwicht te vinden tussen veiligheid en doenbaarheid.

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega Daniëls, het zal altijd suboptimaal zijn. Dat beseffen wij ook. Maar ik zou u dan toch willen vragen, minister: wees niet koppig en neem die maatregelen en richtlijnen die inderdaad de veiligheid vooropstellen, maar toch ook het kind centraal stellen, het perspectief van het kind zo goed mogelijk meenemen, het welzijn van het kind vooropstellen. En dat betekent dat er soms bijstellingen nodig zijn. Wij helpen hier ook week na week oplossingen te zoeken. We hebben er al een aantal aan de hand gedaan. Nog een mogelijke oplossing die naar voren wordt geschoven, is inderdaad om eventueel te kijken of er niet toch meer uitgebreid kan worden getest, ook op scholen. In bepaalde scholen in steden met een kwetsbaar publiek, zouden we bijvoorbeeld kunnen proberen om substantieel te testen, zodat de kinderen ook naar school kunnen. Ik denk dat we voortdurend allemaal constructief mee proberen oplossingen te zoeken die de scenario's beter maken. Het is jammer dat u dan altijd nogal boos reageert en die van tafel schuift, want wij proberen constructief mee te denken.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, duidelijkheid brengt rust, zeker in tijden van crisis. We blijven vragen naar die duidelijkheid. Maar we willen ook de hand reiken, samenwerken en zoeken naar constructieve voorstellen. En dat deed ik ook, samen met mijn collega Katrien Schryvers. We lanceerden het voorstel om buddygezinnen te installeren, waarbij gezinnen kinderen van een ander gezin in hun eigen bubbel kunnen opvangen.

Ik wil eindigen met een hart onder de riem te steken van iedereen die zich momenteel bezighoudt met puzzelen, rekenen, en borden in de lucht houden om ons onderwijs zo goed mogelijk te kunnen opstarten. Want er is geen simpel antwoord op corona. Of toch misschien: een vaccin. Laat ons hopen dat die wetenschappers dan vlug een vaccin of een oplossing vinden. En wie vormt die wetenschappers? Juist ja, het onderwijs, de leerkrachten, de docenten. Vandaar dat mijn geloof in het onderwijs altijd groot zal zijn en dat het steeds 'top of mind' moet blijven, ook in deze crisis en hopelijk ook na deze crisis.

Jos D'Haese (PVDA): Ja, minister, vorige keer was het 'njèh, njèh, njèh', nu is het 'blablabla'. Ik vind dat eigenlijk geen houding voor een minister. (*Opmerkingen*)

Ja, mocht het eens van 'boemboemboem' komen, zou dat inderdaad mooi zijn.

Minister, ik denk dat u onderschat hoeveel kwaad bloed u zet in de scholen met uw voortijdige aankondigingen en het oplaten van het ene ballonnetje na het andere.

Twee weken geleden, toen u uw plan hebt aangekondigd, heb ik gezegd dat ik vond dat het goede elementen bevat. Maar ik heb, in debat met collega Daniëls, meteen de vraag gesteld: 'Hoe zult u dat oplossen? Leerkrachten uit drie, vier en vijf moeten bijspringen in andere jaren. Hoe zullen zij nog preteaching doen voor hun eigen leerlingen?' En dan horen we dat het twee weken duurt voordat er een oplossing wordt gevonden voor het probleem.

Minister, ik wil u ertoe oproepen om, zeker in deze crisis, samen te werken met de mensen op het terrein in plaats van uw eigen communicatie te verzorgen.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Adeline Blancquaert aan Zuhail Demir, Vlaams minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme, over de aanpak van seksueel geweld

De voorzitter: Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, het is deze week exact een jaar geleden dat de studente Julie Van Espen vermoord werd teruggevonden in het Albertkanaal. Een moord die nooit had mogen plaatsvinden, en die niet had plaatsgevonden als Justitie haar werk had gedaan.

Seksueel geweld is een groot probleem in onze samenleving, en deze trieste gebeurtenis is daar het sprekende bewijs van. Door toedoen van deze zaak zijn een heel aantal knelpunten van Justitie naar boven gekomen. Onze fractie is dan ook van mening dat een grote inspanning om de huidige knelpunten aan te pakken, noodzakelijk is.

Laten we het eerst eens hebben over de daders van seksueel geweld. Het zijn daders die niet de nodige begeleiding krijgen en bijkomstig geen inzicht verwerven in de gevolgen van hun daden en het leed dat die veroorzaken. Zij horen dan ook niet vrij rond te lopen in deze samenleving. Wij verwachten dan ook dat u maximaal zult inzetten op dadertherapie en een consequente opvolging van daders.

Seksueel geweld is een gebeurtenis die diepe wonden achterlaat en een enorme impact heeft op het leven van het slachtoffer en de nabestaanden. De drie Zorgcentra na Seksueel Geweld (ZSG's) verrichten momenteel al goed werk, waarvoor alle lof aan het personeel dat zich dagelijks inzet voor die slachtoffers. Maar een verdere uitbreiding blijkt toch nog steeds noodzakelijk.

Minister, jammer genoeg zijn deze drie centra slechts een druppel op een hete plaat. Onze fractie vraagt dan ook nog in deze legislatuur een uitbreiding van dergelijke centra naar elk gerechtelijk arrondissement in Vlaanderen. We staan er dan ook op dat u eindelijk eens uw verantwoordelijkheid zult nemen in plaats van steeds weer die hete aardappel door te schuiven naar minister Beke of uw federale collega's, en dat u eindelijk eens gaat zorgen voor een betere en strengere aanpak van seksueel geweld.

De onrechtvaardigheid tegenover slachtoffers die momenteel heerst, moet worden aangepakt. De regering is het verschuldigd aan alle slachtoffers van seksueel geweld. Minister, welke initiatieven neemt u voor de aanpak van seksueel geweld?

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord.

Minister Zuhail Demir: Dat daders van seksueel geweld effectief moeten worden gestraft, uiteraard deel ik die bekommernis. Ik denk niet dat u mij kunt

verwijten dat ik de hete aardappel doorschuif, maar ik kan niet in de plaats treden van de federale overheid. U weet het ook: alles wat met straffen en veroordelingen heeft te maken, zit op het federale niveau. Wij zitten hier in het Vlaams Parlement, ik ben Vlaams minister van Justitie.

Over het seponeringscijfer van verkrachtingszaken maak ik me grote zorgen. Tussen 2010 en 2017 is 53 procent van de zaken geseponerd. Vaak heeft dat te maken met het feit dat er geen bewijsmateriaal is. Als staatssecretaris, niet als minister, maar als federaal staatssecretaris voor Gelijke Kansen heb ik destijds, met het weinige budget dat ik had, maar dankzij de mensen op het veld, de allereerste drie zorgcentra in dit land opgericht. Dat heb ik gedaan. Ik heb mijn verantwoordelijkheid in de twee jaar dat ik staatssecretaris was, opgenomen.

Ik ben uit die regering gegaan en sindsdien ligt dat stil. Dat er nog bijkomende Zorgcentra na Seksueel Geweld moeten komen, dat is absoluut zeker. Ik kan alleen maar overleggen en vragen, maar ik kan dat helaas niet doen, want dat zit op het federale niveau. Ik zou het heel graag willen doen. Veel mensen hier weten dat ik daarvan pleitbezorger ben. Dat moet er absoluut komen omdat daar het slachtoffer wordt erkend en de eerste zorg krijgt, maar het is ook goed om bewijsmateriaal te verzamelen.

Wat doen we op het Vlaamse niveau?

De voorzitter: Minister Demir, u hebt eigenlijk geen tijd meer. In de tweede ronde hebt u nog meer tijd. Misschien had ik u moeten zeggen dat uw spreektijd twee minuten was, maar ik dacht dat dat normaal was. Straks krijgt u opnieuw het woord.

Mevrouw Blancquaert heeft het woord.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): U hebt het voornamelijk gehad over wat u als staatssecretaris hebt gedaan, maar ik heb u niet echt horen spreken over de initiatieven die u momenteel onderneemt. Ik kijk al uit naar uw antwoord straks.

Ik wil een kleine suggestie doen. Op dit ogenblik beschikken zowel de ZSG's als het Instituut voor Gerechtelijke Opleiding (IGO) over die ruime expertise. Is het geen goed idee om die expertise te bundelen en ter beschikking te stellen aan de Orde van Vlaamse Balies (OVb) zodat alle Nederlandstalige advocaten via een algemene korte opleiding met deze materie vertrouwd zouden raken? Die algemene opleiding kan dan mogelijk nog gevolgd worden door een expertenopleiding, waarbij de advocaat een attest krijgt. Zo'n attest is er momenteel al voor gespecialiseerde jeugdadvocaten. Wat is uw standpunt over dit voorstel? Bent u bereid om hiervoor, in samenspraak met uw federale collega van Justitie en de voorzitter van de OVb, op korte termijn de vereiste initiatieven te nemen?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Voorzitter, het is jammer dat minister Demir onderbroken werd.

De voorzitter: De spreektijden gelden voor iedereen. Ik onderbreek hier iedereen, de parlementsleden en de minister.

Karin Brouwers (CD&V): U neemt nu mijn spreektijd in.

De voorzitter: Ik zal zo meteen uw microfoon uitzetten. Grapje!

Karin Brouwers (CD&V): Het is jammer dat minister Demir niet verder is geraakt dan het federale verhaal, want in het Vlaams Parlement zijn we op dit vlak

bevoegd voor preventie. Ik had gehoopt dat de minister zou zeggen hoever het staat met een aantal zaken die zij al in de commissie heeft aangegeven, zoals het opstellen van een risicotaxatie om de hoogste risicoprofielen eruit te halen en een specifieke opleiding voor onze justitieassistenten. Ik hoop dat u de kans krijgt om daar nog iets meer over te vertellen, minister.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Minister, ik zou iets specifiek willen toevoegen. Via onze jongerenbeweging krijgen we heel veel getuigenissen binnen van jonge vrouwen die nu op straat veel vaker lastig worden gevallen dan voor de coronacrisis, jammer genoeg. Vrouwen die zeggen dat ze zich op straat als een prooi tussen de krokodillen voelen of dat ze niet meer durven te sporten omdat ze zo vaak worden nagefloten of omdat mannen hen proberen aan te raken. Steeds meer vrouwen worden lastiggevallen en steeds meer gevallen van seksueel geweld worden gerapporteerd. Bovendien weten we dat tijdens deze lockdown het intra-familiaal geweld heel erg toeneemt. Achter de muren van huizen en appartementen spelen zich vandaag drama's af. Ik vrees dat we vandaag heel wat vrouwen hebben die voor het leven of voor een lange periode getraumatiseerd raken.

Ik wil absoluut oproepen dat vrouwen met rust moeten worden gelaten, tijdens de lockdown, maar uiteraard ook in de toekomst. Dit moet vooral een sterk signaal zijn om grondig werk te maken van een omvattend actieplan tegen seksisme en geweld tegen vrouwen. Mensen moeten in hun kot blijven en mensen moeten van andermans lijf blijven.

De voorzitter: Minister Demir heeft het woord. U hebt drie minuten

Minister Zuhail Demir: Ik heb geen klok, dus ik kan het niet goed inschatten, maar ik zal proberen om heel kort te zijn.

Wat doen we op het Vlaamse niveau? We moeten ten eerste weten met welk soort dader we te maken hebben. Daarom doen we die risicotaxatie. Ik heb het personeelsplan van de administratie gekregen. We zijn op het kabinet aan het bekijken of we vanaf 2021 gespecialiseerde criminologen en psychologen kunnen aanwerven om die risicotaxatie te maken. We moeten weten of iemand een hoog of laag risicoprofiel heeft.

Ten tweede zullen we op Vlaams niveau ook dadertherapie aanbieden. We moeten niet wachten tot de daders uit de gevangenis komen. We kunnen vanaf de eerste dag binnen de gevangenis al aan de slag gaan. Daarom heb ik drie weken geleden het strategisch actieplan hulpverlening aan gedetineerden voorgelegd aan de Vlaamse Regering. Ik heb daarin de specifieke groep van verkrachters en daders van seksueel geweld aangeduid, omdat we met hen aan de slag moeten gaan. We houden dadertherapie binnen de gevangnissen en hopelijk ook buiten de gevangnissen.

Alles staat klaar voor de opleiding. Vanaf het najaar krijgen alle justitieassistenten een verplichte opleiding inzake seksueel geweld. Met de opleiding Kindreflex voor justitieassistenten beginnen we al in mei.

Ik vind dat de justitieassistenten iets meer aan de slag moeten gaan met de slachtoffers. Bij mijn aantreden heb ik vastgesteld dat slechts 34 van de 504 justitieassistenten met slachtoffers bezig zijn. Ik ben het personeelsplan aan het bekijken, om meer personeel aan te werven om met slachtoffers aan de slag te gaan.

Op Vlaams niveau hebben we dus de risicotaxatie, de dadertherapie en de verplichte opleiding voor wat de justitieassistenten betreft. En voor wat betreft intra-familiaal geweld tijdens de coronacrisis ben ik heel snel aan de slag gegaan door

in extra capaciteit voor de opvang te voorzien. Iedereen in deze zaal moet dat blijven herhalen: de netwerken zijn stilgevallen, de kinderen gaan minder naar school, mensen gaan minder naar de dokter, de voelsprietten zijn weggevallen. Wij moeten 'top of mind' blijven. Ook burens moeten dat doen. Wie signalen ziet, gelieve dat alstublieft te melden. Ik kan dat niet genoeg herhalen.

Er is opvangcapaciteit. Er is hulpverlening. Wij hebben daarin voorzien. Wij kunnen slachtoffers opvangen. Men moet geen schrik hebben. Slachtoffers vragen zich af wat er zal gebeuren als ze vertrekken.

Ik houd mijn hart vast voor wat we na corona achter de gevels zullen aantreffen. Daar is heel wat verborgen familiaal geweld.

Adeline Blancquaert (Vlaams Belang): Minister, dank u voor uw antwoord. Ik ben blij dat u initiatieven zult nemen. Ik mis wel het antwoord op mijn vraag over de bundeling van expertise van de ZSG's. Maar dat zal voor straks in de koffiekamer zijn.

Het ultieme doel van Justitie hoort te zijn: het streven naar rechtvaardigheid en het beschermen van de veiligheid van onze samenleving. Net daar faalt het systeem schromelijk. Mensen die een gevaar zijn voor zichzelf en voor anderen horen niet vrij rond te lopen in deze samenleving. Mag ik u daarom, namens mijn fractie, vragen om daar meteen werk van te maken? Er moet niet gewacht worden tot er nog meer slachtoffers vallen want ieder slachtoffer is er een te veel. Maak dus werk van de opvolging van zedendelinquentie, begeleid de ondersteuning en de zorg voor slachtoffers van seksueel geweld. En zorg voor expertiseontwikkeling in de betrokken diensten.

Minister, u scheidt in de media en in het parlement graag op met uw titel van Vlaams minister van Justitie. Vlaanderen heeft nood aan een sterke minister van Justitie, een minister met een sterk beleid en sterke daden, niet aan een minister met loze woorden.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Freya Saeyns aan Wouter Beke, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding, over de bezoekersregeling in de woonzorgcentra

De voorzitter: Mevrouw Saeyns heeft het woord.

Freya Saeyns (Open Vld): Half april heeft de Nationale Veiligheidsraad aangekondigd dat bezoek in de woonzorgcentra onder strikte voorwaarden mogelijk zou moeten zijn. Wegens allerlei omstandigheden en ook blijkbaar onduidelijkheid in de zorgsector heeft men in Vlaanderen beslist om de taskforce de opdracht te geven om dat voor te bereiden, zodat onze woonzorgcentra klaar zijn voor de bezoekerregeling.

Het was de ambitie om tegen 29 april een voorstel over de bezoekerregeling in de woonzorgcentra te kunnen voorleggen. Dat is een week geleden. Tot op vandaag hebben wij daarover nog altijd geen duidelijke regels. In andere voorzieningen is er ondertussen wel al duidelijkheid. Er is al bezoek mogelijk onder strikte voorwaarden in zorgvoorzieningen voor personen met een beperking, en ook in de jeugdhulp. Vanaf 11 mei zou dat er ook zijn voor de revalidatiecentra en de psychiatrische centra. Dat schept natuurlijk de enorme verwachting om over de woonzorgcentra zeer dringend duidelijkheid te hebben.

Het gaat om oudere mensen die al twee maanden gescheiden zijn van hun kinderen en kleinkinderen. Dat begint psychologisch enorm te wegen. Ze zijn zeer

kwetsbaar en we moeten hen te allen tijde beschermen. Maar er was gezegd dat er eerst aan een aantal voorwaarden moest voldaan zijn vooraleer er een regeling van het bezoek ging komen. Als voorwaarde noemde men de testing. Die is nu massaal uitgebreid.

We hebben nu ook heel wat cijfers. 57,5 procent van de woonzorgcentra hebben geen enkele besmetting en 83 procent zit onder de 10 procent besmettingen. Dat is toch een gunstige evolutie.

Als we willen dat we die bezoeksregeling opnieuw mogelijk maken, hoop ik dat hier op zeer korte termijn duidelijkheid in geschapen wordt, want bewoners en familie zitten echt met het water aan de lippen. Het gaat hier over mensen in hun laatste thuishaven, in eenzaamheid en verdriet.

De voorzitter: Collega Saeys, uw tijd is om.

Freya Saeys (Open Vld): Daarom vraag ik duidelijkheid over de bezoeksregeling in de voorzieningen.

De voorzitter: Minister Beke heeft het woord.

Minister Wouter Beke: Ik denk dat iedereen graag zou hebben dat de bezoeksregeling zo snel mogelijk opnieuw wordt ingevoerd in de woonzorgcentra, als dat in de juiste omstandigheden kan geschieden. Zoals u zelf gezegd hebt: in de jeugdhulp, voor personen met een handicap, in revalidatiecentra en psychiatrische verzorgingstehuizen zal dit gebeuren vanaf 11 mei. Een belangrijk voorwaarde was, zoals u gezegd hebt, de testing. We hopen rond 11 of 12 mei die testing in alle woonzorgcentra doorgevoerd te kunnen hebben. Zoals u zelf hebt aangegeven, zijn de cijfers de goede richting aan het uitgaan. Slechts 5 procent van de residenten is besmet. Slechts 2 procent van de personeelsleden is besmet. Meer dan 81 procent van de woonzorgcentra hebben geen of nauwelijks besmettingen.

Ik denk dus dat dat de goede richting uit gaat en dat we, als we die tests volledig hebben kunnen afronden, ook dat perspectief moeten geven. De taskforce komt morgen samen. Ik heb goede hoop dat ze morgen de nodige richtlijnen daarvoor kunnen uitbrengen, zodat men dat in de woonzorgcentra op een goede manier kan organiseren. Iedereen zou graag weer naar zijn moeder of zijn vader willen, naar zijn grootmoeder of grootvader. Iedereen zou ook willen dat dat kan in goede omstandigheden, in veilige omstandigheden. Ik denk ook niet dat dat in alle woonzorgcentra zo zal zijn. Daarom zijn die tests ook zo belangrijk, om te bekijken waar het in goede en veilige omstandigheden mogelijk is en waar dat kan in goed overleg met het personeel.

Ook daar wil ik namelijk iets over zeggen. Slechts in minder dan 1 procent van de woonzorgcentra is er een afwezigheidsgraad bij het personeel van meer dan 20 procent. Dat is eigenlijk een belangrijk cijfer. Het is niet alleen een belangrijk cijfer, het geeft ook aan hoe hard er de voorbije weken gewerkt is in die woonzorgcentra, met heel veel mensen, om datgene mogelijk te maken waar iedereen zo erg naar verlangt, namelijk vader of moeder in goede omstandigheden laten verblijven in woonzorgcentra, met personeel, verpleegkundigen, zorgkundigen en vele anderen, en hun elke dag de warmte, verbondenheid en bescherming geven die ze verdienen. Ik hoop dus, collega, samen met u, dat de taskforce daar morgen een uitspraak over kan doen en daar een perspectief en hoop kan geven. Ik heb goede hoop dat we daarmee kunnen landen. Daar zijn alleszins al heel wat voorbereidingen voor gebeurd.

Freya Saeys (Open Vld): Dank u voor uw antwoord, minister. Ik hoop natuurlijk, samen met u, dat de taskforce daar morgen effectief een beslissing in treft,

want de mensen willen echt een perspectief hebben. We hebben zonet de afkondiging gekregen van de Veiligheidsraad dat er in de thuissetting in beperkte mate sociale contacten mogelijk zullen zijn. Dat zal dan nog eens meer perspectief en hoop scheppen bij die mensen om ook eindelijk, na twee maanden, opnieuw contact te hebben met hun familie. Ik weet dat heel wat woonzorgcentra en lokale besturen al heel wat initiatieven hebben genomen, denk maar aan de babbelbox en zelfs het plaatsen van stellingen, om toch maar raamcontact te kunnen hebben. Men is daar dus al zeer creatief mee bezig. Maar effectief contact via een bezoek zou echt fantastisch zijn.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Minister, ik sluit me aan bij uw insteek. Ik denk dat heel wat mensen die ook op het lokale terrein actief zijn – ik zie dat in mijn eigen stad Lokeren – een heel uiteenlopend beeld opmerken. Er zijn bij ons drie woonzorgcentra. Twee daarvan zijn niet geïmpacteerd, al gedurende weken niet. In het andere heeft men op het terrein zeer grote stappen vooruit gezet en heeft men nu het virus onder controle. Wat je dus voelt, daar sluit ik me aan bij collega Saeys, zeker ook met de nieuwe maatregelen die de Nationale Veiligheidsraad uitvaardigde, is dat heel wat mensen daar verlangen naar sociaal contact, in beide richtingen: mensen die verblijven in die woonzorgcentra maar ook familie.

Ik zou er dus op willen aandringen – en ik begrijp dat men geval per geval bekijkt in welke omstandigheden dat georganiseerd moet worden – dat u morgen met de taskforce daar een perspectief voor kunt bieden. Ik denk namelijk dat iedereen voelt dat de draagkracht van mensen onder druk heeft gestaan. Ze zijn ver op hun einde. Mensen zoeken ook zelfs dat sociale contact. Dat is meer dan wat woonzorgcentra, zeer goedbedoeld, de afgelopen weken hebben gedaan. Dus samen met u hoop ik dat u daar een perspectief kunt bieden.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Het is goed nieuws dat de cijfers aangeven dat de situatie in de woonzorgcentra stilaan onder controle geraakt. Het is ook belangrijk dat het aantal testen sterk is toegenomen en dat bijna alle inwoners en personeelsleden zijn getest. Dit scheidt het kader waardoor we morgen hopelijk kunnen vernemen wanneer en onder welke omstandigheden bezoek in de woonzorgcentra eindelijk mogelijk wordt, waarbij de veiligheid blijvend gegarandeerd moet worden.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Minister, het is inderdaad een goede zaak dat de cijfers in de woonzorgcentra gunstig evolueren. Het is dan ook belangrijk dat mensen het perspectief wordt geboden om hun ouders en grootouders of hun kinderen en kleinkinderen opnieuw te zien. Het is een goede zaak dat er deze keer in goed overleg in de taskforce, en met de mensen op het terrein, wordt bekeken hoe dat op een veilige manier kan gebeuren, want dat is natuurlijk de eerste prioriteit.

Ik betreur wat er drie weken geleden is gebeurd. Dat was zeer pijnlijk, omdat veel mensen dat perspectief dachten te zien terwijl dat diezelfde avond nog de grond ingeboord werd. Wanneer het nu op een veilige manier kan, en goed wordt overlegd met het terrein, dan is het absoluut een goede zaak dat het bezoek opnieuw mogelijk wordt, niet alleen in de woonzorgcentra maar zeker ook in andere voorzieningen zoals die voor personen met een handicap.

Ik heb begrepen dat de Nationale Veiligheidsraad het perspectief heeft gegeven om opnieuw vier mensen te kunnen zien. Ook in die sector is daar gigantisch veel nood aan. Hopelijk kan de taskforce ook daar een goed perspectief bieden voor die mensen en hun familie.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): In woonzorgcentra bevinden zich natuurlijk bij uitstek kwetsbare mensen, en ik denk dat we hoe dan ook moeten vermijden dat daar een uitbraak of opnieuw een uitbraak komt. Ze zijn daar ook zelf heel bezorgd over. Het gaat dan ook om een heel moeilijke afweging tussen fysieke gezondheid en mentale gezondheid. Onze partij denkt dat er een algemeen kader moet zijn maar dat men toch ook altijd rekening moet houden met wat de instellingen zelf denken aan te kunnen en wat zij zelf willen.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, wij zijn ook voor een versoepeling van het bezoekrecht in de woonzorgcentra mits inachtnaam van de veiligheids- en hygiëneregels en op voorwaarde, en ik hoop dat u het daarmee eens bent, dat elk woonzorgcentrum zelf beslist of het daar klaar voor is en vanaf wanneer. Er kan dus geen sprake zijn van een verplichting om dat in alle woonzorgcentra toe te laten.

U hebt het over screening en testing. Uiteraard is dat zeer belangrijk, wij hebben dat wekenlang benadrukt, maar dat is wel altijd een momentopname. De ene week kun je negatief zijn, de week nadien positief.

We zijn uiteraard heel tevreden met de gunstige evolutie van de cijfers, maar ik wil er toch op aandringen om, zodra een dergelijk bezoekrecht mogelijk is en wordt georganiseerd, werk te maken van het belangrijke aspect van de registratie van bezoekers. Wanneer zich dan alsnog een uitbraak van COVID-19 voordoet in een bepaald woonzorgcentrum, kan men heel snel met de juiste mensen en de juiste instellingen contact opnemen om daaraan tegemoet te komen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): We begrijpen uiteraard allemaal dat het personeel en de bewoners van de woonzorgcentra nog heel erg aangeslagen zijn door de afgelopen periode en dat de vraag naar bezoek groot is. Het is belangrijk dat we dat kunnen toelaten, op voorwaarde dat dat op een veilige manier kan gebeuren.

Vandaag zijn de cijfers goed. Ik zou opletten met te zeggen dat er weinig tot geen besmettingen zijn. U zegt dat dat minder is dan 10 procent van zelfrapportage, niet van testing. Maar die cijfers zijn natuurlijk goed omdat we al die tijd in lockdown hebben gezeten. Wanneer we die loslaten, moeten we dan ook heel alert zijn en voorzichtig blijven. De voorwaarden om bezoek toe te laten, zijn dan ook heel belangrijk. Zo moet er overal voldoende beschermingsmateriaal aanwezig zijn, dat lijkt me evident. De cijfers van de testing van de woonzorgcentra zijn goed, maar sommige van die testings dateren al van 10 april. Het is dan ook heel belangrijk dat we hertesten in die woonzorgcentra, om zeker te zijn dat er geen nieuwe uitbraak komt.

Minister, is er een plan klaar om aan al die voorwaarden te voldoen?

Minister Wouter Beke: Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn dat bezoek, indien dat kan in goede omstandigheden, zo snel mogelijk opnieuw moet worden toegelaten. Ik ken niemand hier in het parlement die a priori 'neen' daarop zegt, maar ik hoor hier ook iedereen zeggen dat men dat moet kunnen doen op zo'n manier dat men niet opnieuw grote risico's neemt. Dat is ook wat ik een paar weken geleden hier in het parlement heb gezegd. Principieel zijn we het daar natuurlijk allemaal over eens, maar niet op dat moment, op het ogenblik dat we nauwelijks mensen hadden getest, dat we geen echt zicht hadden op de situatie.

Vandaag hebben we dat zicht wel. Weet u dat slechts 28 procent van de bewoners waarvan men veronderstelde dat ze covidbesmet waren, na testing ook echt covidbesmet blijkt te zijn? Dat wil zeggen dat meer dan zeven op de tien bewoners waarvan de arts zei dat ze symptomen hadden, uiteindelijk wel ziek waren, maar niet besmet waren door corona. Dat heeft natuurlijk ook een belangrijk gevolg voor de manier waarop daarnaar moet worden gekeken in de behandeling. Zo is er de vraag of men een cohorteafdeling gaat uitbouwen of niet, om maar iets te zeggen. De manier waarop men daarmee omgaat in die woonzorgcentra, is dus natuurlijk bijzonder belangrijk.

We delen allemaal deze ambitie. Waar we vandaag staan, dat zijn geen hoera-berichten. De bezorgdheid voor de komende periode blijft bijzonder groot, onder meer op het vlak van testen. We gaan op 11 mei niet stoppen met testen. Dan is de eerste horde genomen. We overleggen met de virologen, met de experts, om te bekijken hoe we onze teststrategie het best inzetten.

In de eerste periode hebben we gekeken naar de uitbraak. Daardoor ook die hoge cijfers: 20 procent bij de bewoners, 16 procent bij het personeel. Vandaag zitten we op 5 procent bij de bewoners en 2 procent bij het personeel. In de tweede ronde zijn we vooral gaan testen bij het personeel, want als er bijkomende besmettingen zouden zijn, zou dat vooral via het personeel kunnen. Vandaag hebben we meer dan 80 procent van het personeel getest, en dat geeft deze cijfers. Eigenlijk is die 2 procent wel opzienbarend, terwijl de virologen zeggen dat de gemiddelde aanwezigheid van het virus 4 à 5 procent is. Daar zou het virus dus minder actief zijn dan het op dit ogenblik in onze samenleving actief is.

We moeten dat dus inderdaad doen in goede omstandigheden. We gaan de teststrategie voortzetten. Dat is vanzelfsprekend. Dat gaan we dus ook doen. We moeten ervoor zorgen dat dat kan in goede, veilige omstandigheden, dat het beschermingsmateriaal aanwezig is. We hebben aangekocht daar waar er is tekortgeschoten. Het klopt dat er in het begin is tekortgeschoten. Er was een totaal verstoorde markt, zodat de woonzorgcentra er alleen niet meer aan konden en men de hulp van de overheid heeft ingeroepen. We zullen dat dus ook nog een tijdje zo verder blijven doen.

Dit zal inderdaad instelling per instelling moeten worden bekeken. Dat hangt af van de besmettingsgraad in de instelling. Dat hangt af van de infrastructuur die daar aanwezig is. Je kunt niet iedereen over één kam scheren, en dat doen we ook niet bij de gehandicapteninstellingen. Ook daar hebben we algemeen gezegd dat het zou kunnen vanaf 4 mei, maar instelling per instelling kan men een inschatting maken, ook in overweging nemend hoe men daarover in dialoog gaat met het personeel, wat de personeelscapaciteit is die men daarvoor kan inzetten. Als je een massieve personeelsuitval hebt, dan is dat veel moeilijker te organiseren dan als er bijna geen uitval is, zoals dat in het overgrote deel van de woonzorgcentra vandaag het geval is.

We zullen dus uiteraard met al die randvoorwaarden rekening houden. Dat is ook de reden waarom de taskforce daar op een grondige manier over aan het reflecteren is.

Wat de gehandicaptenvoorzieningen betreft, is er inderdaad gezegd dat dat nu zou worden gedaan, samen met de andere voorzieningen, voor één persoon. We hebben echter tezelfdertijd gezegd dat we in een volgende fase willen bekijken of we meerdere personen kunnen toelaten. We gaan dat stapsgewijs aanpakken. Ik hoop dat men een beetje begrip heeft voor die stapsgewijze aanpak. Als we iedere keer vooruitgang kunnen boeken, als we iedere keer zekerheid kunnen geven, op basis van tests, op basis van de aanpak, op basis van de aanwezigheid van beschermingsmateriaal, dan ben ik er ook van overtuigd dat we voor al die

mensen een perspectief kunnen geven. Dat is waar iedereen naar verlangt: diegenen die in die collectiviteiten zitten, of dat nu woonzorgcentra, gehandicaptenvoorzieningen of andere voorzieningen zijn, maar ook iedereen die daar familie van is en niets liever zou willen dan die mensen terugzien. Terugzien. Nog niet omhelzen, nog niet knuffelen. Dat is voor later. Maar hen terugzien, dat zou toch al mooi zijn.

Freya Saeys (Open Vld): Ik denk dat we het er allemaal over eens zijn. Het was natuurlijk ook de opdracht van de taskforce om de nodige voorwaarden te bepalen: beschermingsmateriaal, zien dat er voldoende personeel is, of de infrastructuur aanwezig is om dat effectief ook mogelijk te maken, en ook de testen en de registratie. Maar ik denk echt dat mensen morgen van ons verwachten dat daar een duidelijke communicatie over komt, dat wij daar morgen echt wel perspectief voor hebben, dat die mensen echt weten waar ze aan toe zijn en dat ze echt weten wanneer ze effectief hun familie mogen terugzien.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Karin Brouwers aan Benjamin Dalle, Vlaams minister van Brussel, Jeugd en Media, over de noodzaak van een onafhankelijk, betrouwbaar en laagdrempelig factcheckerspunt

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): 97 procent van de 15- tot 19-jarigen maakt niet altijd het verschil tussen fake news en echt nieuws dat zij tegenkomen, vooral op sociale media. Hun ouders, die meer gebruik maken van klassieke media en een belangrijke graadmeter zijn voor die jongeren, blijken het ook niet zo geweldig te doen. Vorige week zijn immers de resultaten van een onderzoek van de Arteveldehogeschool en de Gezinsbond bekend geraakt en daaruit blijkt dat 76 procent van de ouders ook niet altijd het onderscheid maakt. We moeten dat niet onderschatten, zeker niet in deze tijden: het is toch van belang om te weten wat bijvoorbeeld echt helpt om niet besmet te geraken, dat soort nieuws is van belang. Als daar fake news over verschijnt, moet je dat ook kunnen inschatten.

De vorige regering heeft een tweetal projecten gesubsidieerd om aan factchecking te doen. Dat was een robot: FactRank. Iets bekender was Factcheck.Vlaanderen, dat via Textgain ging, via artificiële intelligentie die dan desinformatie en polarisering detecteert op sociale media. Daar gebeurde dan een check op door journalisten en studenten. Websites allerhande en nieuwsmedia doen ook meer en meer aan factchecking, maar dat is zeer divers en vindt nog onvoldoende zijn weg naar het grote publiek. De Gezinsbond zegt eigenlijk dat een kat daar haar jongen niet in terugvindt en dat de ouders één onafhankelijk, betrouwbaar en laagdrempelig factcheckerspunt vragen.

Minister, mijn vraag is dan ook of u bereid bent om, in het kader van een versterkt mediawijsheidsbeleid, dergelijk factcheckerspunt te onderzoeken.

De voorzitter: Minister Dalle heeft het woord.

Minister Benjamin Dalle: Dank u wel, collega Brouwers, voor de vraag. Fake news is hoe dan ook een heel belangrijk thema in deze periode, en specifiek ook in deze coronacrisis. U merkt ook dat er heel wat verhalen opduiken op sociale media, op internet, die onjuist zijn. In dat perspectief is dit zeker een belangrijke vraag.

De studie waarvan sprake levert ook een aantal interessante resultaten op. Men heeft vijf foto's met titels laten zien aan verschillende ouders. Ik ben niet zeker of

ik het zelf ook allemaal geweten zou hebben, het is niet zo gemakkelijk om dat zonder tekst te weten. Maar goed, los daarvan is dit een relevante studie.

Fake news moet volgens mij op drie manieren aangepakt worden. Ten eerste heb je de kwaliteitsvolle media en de rol van de journalist, die natuurlijk als eerste taak hebben om te controleren, om 'check double check' toe te passen. Geruststellend in dat verband is dat de studie zegt dat 79 procent van de ouders vertrouwen heeft in de klassieke nieuwsmedia en ook 77 procent van de jongeren. In die zin is dit onderzoek ook zeer hoopgevend. Daarbij speelt de openbare omroep, de VRT, een belangrijke rol. Zij hebben ook heel wat factchecking gedaan de afgelopen weken, ook een bijzondere vermelding op hun website. Maar ook alle klassieke nieuwsmedia, de private media, spelen daar hun rol in.

Het tweede punt is mediawijsheid – dit is zeer belangrijk voor alle Vlamingen, zeker voor de jonge mensen, maar ook voor de ouderen, dat blijkt ook uit de studie – waarbij we zowel via het Kenniscentrum Mediawijsheid als via MediaNest, dat eraan gekoppeld is, informatie hebben voor ouders, maar bijvoorbeeld ook voor leerkrachten. Het blijkt dat dat toch zeer belangrijk is.

Een derde punt is inderdaad de noodzaak om technieken te ontwikkelen, algoritmes en ICT-technieken die fake news kunnen detecteren, en daaraan gekoppeld instrumenten om dat te verspreiden. De twee voorbeelden die u noemt, Factcheck.Vlaanderen en FactRank, zijn daar goede voorbeelden van. Die hebben ook mooie resultaten met zich meegebracht. Factcheck.Vlaanderen is een zeer mooie samenwerking tussen ervaren journalisten en studenten, jonge mensen.

De voorzitter: Kunt u ook afronden?

Minister Benjamin Dalle: Dit zijn twee goede initiatieven. Wat interessant is, is dat Factcheck.Vlaanderen samen met FactRank zal willen opschalen, en dit is eigenlijk al een betrouwbaar factcheckerspunt waarmee verder kan worden gewerkt. Zij hebben ook private financiering gevonden om dat verder te doen.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, dat laatste is echt goed nieuws, want nu bestaan ze voor een stukje naast elkaar. Het zou goed zijn mochten we dat inderdaad verder kunnen uitwerken tot één factcheckerspunt waar mensen terecht kunnen met vragen, en waar je dat soort filmpjes zeer snel kunt checken.

Ik vind het zeer goed dat zij zelfs private middelen hebben gevonden om dat verder te zetten. Maar hoe dan ook zal uw beleid rond Mediawijsheid, en dat blijkt ook uit de studie, zich ook voor een stuk naar ouders en zelfs grootouders en leerkrachten moeten richten. Want dat zijn de vertrouwensfiguren waar de jongeren in de eerste plaats mee in contact komen. Als zij het al niet goed weten, dan is het voor de jongeren natuurlijk ook moeilijk. Men moet dus ook samenwerken binnen dit hele perspectief, ook met ouderenverenigingen, met de Gezinsbond, socioculturele organisaties, enzovoort. Dat lijkt mij hier ook belangrijk.

Ik hoop dat men kan komen tot een punt dat bekend is bij iedereen. Zo weten mensen waar ze moeten zijn als ze niet zeker zijn van een bepaald nieuwsfeit.

Maar de upgrade van de twee projecten die in de vorige legislatuur een subsidie hebben gekregen, en nu voor een stukje op eigen kracht verdergaan, vind ik echt heel goed nieuws. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik ben het natuurlijk helemaal eens met collega Brouwers dat we onjuiste informatie te allen tijde moeten bestrijden, ook in coronatijden. Maar we moeten natuurlijk opletten dat de kuur niet erger wordt

dan de kwaal. Ik denk dat feiten controleren in de eerste plaats een taak is van de journalisten. De minister gaf al aan dat de VRT hier dezer dagen puik werk levert.

Maar als je dan zo'n factcheckerspunt zou maken, is dat dan iets van de overheid? Is dat een soort ministerie van waarheid? Ik denk dat dit een heel bijzondere wending zou geven aan dit verhaal. Moeten we dat aan de Vlaamse Vereniging van Journalisten vragen? Want dat doen zij eigenlijk al; zij zijn het die de journalisten ook moeten begeleiden.

De conclusie is dat we de kwaliteit van informatie zeer zeker moeten bewaken, maar in de eerste plaats lijkt ons dat toch de taak te zijn van de journalisten zelf.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik zit toch eerder op de lijn dat ik het nuttig vind dat samenwerkingen aangemoedigd worden. Die ontstaan inderdaad op de private markt, maar ik denk dat de openbare omroep daar zeker een heel belangrijke rol in kan spelen. We zien dat nu al. Zij zijn inderdaad heel betrouwbaar voor heel veel mensen, heel laagdrempelig en toegankelijk. Ik denk dat dat een troef is die we absoluut moeten uitspelen.

Ik denk dat die factchecking meer dan ooit relevant zal zijn, ook in de toekomst. Dat is al zo tijdens de coronacrisis, maar dat zal alleen maar relevanter worden. Het zou gek zijn om heel veel dubbel werk te doen, want dat is vrij arbeidsintensief, denk ik. Als u daar de trekker van kunt zijn en samenwerkingsverbanden verder kunt bevorderen en als de VRT daarin een rol kan spelen, dan lijkt mij dat eerder een goede zaak, collega Vandaele.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, ik denk dat dezer dagen eens te meer blijkt wat het belang is van onze media. Mensen zijn echt op zoek naar duidelijke en heldere communicatie. Nochtans vrees ik dat fake news ook in deze coronatijden echt aan een opmars bezig is. Denk aan het verhaal van de helikopters die desinfecterende producten gingen komen spuiten, waarbij iedereen binnen moest blijven. Mensen geloven dat echt, en dat zorgt bij sommige mensen niet alleen voor ongerustheid, maar ook voor paniek.

Het lijkt mij dan ook belangrijk dat we fake news ernstig nemen. Er gebeurt inderdaad al van alles, een pluim voor de VRT voor het werk dat ze al leveren. Maar ik sluit graag aan bij de oproep van collega Brouwers om na te denken over een orgaan rond factchecking.

Hoe dat er dan moet uitzien? Het ter ziele gegane Steunpunt Media had heel veel advies kunnen geven over het opzetten en begeleiden. Daarnaast moeten we sowieso ook nadenken over de rol van socialmediabedrijven, die ook hun verantwoordelijkheid moeten nemen in de strijd tegen fake news. Ik vroeg me af of u daarmee op dit moment ook in overleg bent.

Minister Benjamin Dalle: Collega's, dank u wel voor de extra vragen en bedenkingen. Wat we de komende weken en maanden gaan doen, gaat over vier zaken. Een eerste punt is dat we specifiek rond de jongereninformatie een extra impuls hebben gegeven aan de jongereninformatiesite WAT WAT met 100.000 euro, om hen daarin te begeleiden en de informatie specifiek naar jongeren goed te vertalen. Vanmorgen was er trouwens een opinie van de kinderrechtencommissaris die zei dat het in coronatijden ook belangrijk is dat er gericht wordt gecommuniceerd naar de jongeren.

Een tweede punt is dat we dit jaar nog een grondige doorlichting willen doen van het mediawijsheidsbeleid om dan binnen twee jaar nog sterker naar voren te komen. Het kenniscentrum speelt daar een belangrijke rol bij. Wij hebben trouwens ook in het kader van het actieplan kwetsbare kinderen en jongeren 150.000 euro extra uitgetrokken voor het Kenniscentrum Mediawijsheid om daarmee aan de slag te gaan.

Een derde punt is dat mediawijsheid een van vijf prioriteiten is van het jeugd- en kinderrechtenbeleidsplan (JKP) dat enkele maanden geleden is goedgekeurd door de Vlaamse Regering. Dat betekent dat mediawijsheid ook in de verschillende beleidsdomeinen, Onderwijs, maar evengoed Welzijn of andere beleidsdomeinen, een prioriteit is van deze regering.

Een vierde punt is dat de socialemediabedrijven, mevrouw Goeman, daar een heel belangrijke rol in spelen. We trachten contacten te leggen met Facebooks, Twitters en Instagrams van deze wereld, maar dat is niet evident. We doen dat op constante basis. Het Europese perspectief is daarvoor ook belangrijk om ervoor te zorgen dat we gehoord worden. Dit is effectief een aandachtspunt dat terugkomt en dat we de hele legislatuur zullen moeten opvolgen, ook met het oog op het Europese voorzitterschap op het einde van de legislatuur.

Factcheck.Vlaanderen en FactRank kunnen daar ook een rol inspelen. Collega Vandaele, ik zou graag minister van Waarheid zijn, maar uiteraard is het niet de bedoeling dat het vanuit de overheid georganiseerd wordt. Ik heb de mensen van Factcheck.Vlaanderen gezien en ze hebben een aantal private actoren aangesproken om daarmee verder aan de slag te gaan, om de ICT die ze hebben ontwikkeld, verder te ontwikkelen en te bekijken hoe ze dat verder kunnen doen. Collega Vandaele, ik denk dat we het erover eens kunnen zijn dat het belangrijk is dat die kennis en expertise geïntegreerd worden in de werking van onze private mediabedrijven en ook van de VRT. Dat het met andere woorden geen losstaand gegeven is, geen losstaande website, maar iets wat gebruikt wordt door alle mediabedrijven om hun eigen werking en vooral hun eigen journalistiek werk te versterken.

Ondersteuning vanuit de overheid op financieel vlak is altijd nuttig voor die mensen, maar het belangrijkste is nu om de verschillende actoren samen te brengen, de openbare omroep en de private mediabedrijven, om ervoor te zorgen dat dat initiatief versterkt kan worden en verder geïntegreerd kan worden in de werking. Ik engageer me ertoe om dat de komende maanden verder te bewerkstelligen.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, dank u wel. Het is inderdaad belangrijk als je de ouders wilt helpen om één punt te hebben, dat het bestaande platform zich verder zal uitbouwen. Zoals u zelf net zei, is wat we daar een beetje missen, inderdaad de link met de rest van de mediasector, de nieuwsbedrijven die zelf ook allemaal aan factchecking doen. Dat zou allemaal moeten samenkomen op één punt. Ik hoop dat zij elkaar daarin vinden, want voor de mensen is het belangrijk dat zij de waarheid snel kunnen vinden.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de samenwerking tussen de VDAB en de RVA bij de heropstart van de economie

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, collega's, ik denk dat u het allemaal met me eens zult zijn dat we vandaag zeer goed nieuws te horen hebben gekregen. Vanaf 11

mei gaan alle winkels opnieuw open. Dat is toch een vrij essentiële schakel in de waardeketen. Dat zal de heropstart van onze economie een serieuze boost geven. Tegelijk zitten we nog steeds met heel veel tijdelijk werklozen, mensen die tot op vandaag tegen wil en dank thuis zitten en wel wat bevreesd zijn voor wat de toekomst zal brengen. Die mensen zullen meer dan ooit tevoren nodig zijn voor de heropstart van onze economie, want in sommige sectoren schreeuwt men om handen.

Een tijd geleden hebt u hier in de plenaire vergadering gezegd dat u als minister van Werk en VDAB eigenlijk niet weten wie die tijdelijk werklozen zijn. Dat is vrij absurd. De minister van Werk en haar eigen publieke dienst weten niet wie die tijdelijk werklozen zijn, maar dat ligt aan de structuur van dit land. U hebt ook gezegd dat u een machtiging ging vragen om dat te weten kunnen komen. Ook het VDAB-decreet zou een grond brengen om dergelijke machtiging te krijgen. Ondertussen tikt de tijd. Op welke manier kunnen we tijdelijk werklozen nu al doorsturen naar werkplekken waar men mensen zoekt?

De voorzitter: Minister, u weet ondertussen dat u twee minuten hebt.

Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Voorzitter, ik zou eigenlijk kunnen verwijzen naar wat ik vorige week in de plenaire vergadering heb gezegd, maar ik zal mijn twee minuten gebruiken.

Mijnheer Ronse, volgende week komt het nieuwe ontwerp van kaderdecreet VDAB in de commissie. Ik hoop dat het heel snel naar de plenaire vergadering kan komen. Waarom is het zo belangrijk dat dit decreet goedgekeurd wordt? In het decreet wordt de juridische basis gelegd voor VDAB om datagegevens te verzamelen als loopbaan- en arbeidsmarktregisseur. Daar leggen we de basis die VDAB het recht geeft om een dossier in te dienen bij de Privacycommissie om alle gegevens te kunnen opvragen, onder andere van tijdelijk werklozen. Dat kan vandaag niet – ik heb dat ook uitgelegd in het parlement – omdat er alleen een wettelijke opdracht is voor VDAB ten aanzien van ingeschreven werkzoekenden. De tijdelijk werklozen horen niet bij deze groep.

Hopelijk wordt het ontwerp van decreet volgende week goedgekeurd. Het dossier voor de privacymachtiging is al klaargemaakt. Zodra de goedkeuring gebeurd is, kunnen we dat dossier ook indienen. Ik hoop dat de machtiging er dan heel snel komt want het is een elementair onderdeel van de opdracht van VDAB. Dan kan VDAB werk maken van wat u vraagt, namelijk het actief benaderen van mensen die tijdelijk werkloos zijn. Dat kan heel positief zijn. VDAB is nu ook al heel actief, maar ze moeten natuurlijk gebruik maken van passieve middelen, namelijk een aanbod doen op plaatsen waar tijdelijk werklozen vaak gaan kijken, proberen mensen te lokken of geïnteresseerd te krijgen. Dat zal hopelijk straks veranderen als we de opdracht, zoals ook opgenomen in het regeerakkoord, decretaal kunnen verankeren.

Axel Ronse (N-VA): Minister, VDAB is op dat vlak momenteel een beetje een tandeloze tijger omdat hij niet over deze gegevens beschikt. Onze fractie zal dat ontwerp van decreet zeker goedkeuren.

We zijn ook blij dat u de machtigingsaanvraag al hebt klaargemaakt, maar het zou toch nuttig zijn dat VDAB op vandaag al de duizenden mensen kan aanspreken om in sectoren waar het nu nijpt, te gaan werken. U zegt dat VDAB doet wat hij kan en mensen probeert te verleiden. Hoelang zou het duren tot we de machtiging hebben eens het ontwerp van decreet is goedgekeurd? Zijn er ondertussen andere slimme tussenoplossingen mogelijk om die mensen al aan te spreken?

Ik weet dat ze allemaal een brief krijgen van de RVA dat ze zich moeten inschrijven bij VDAB. Wordt er door de RVA gecontroleerd of die mensen zich dan effectief inschrijven? Koppelt de RVA terug naar VDAB? Dat zijn vrij cruciale vragen die we ons nu moeten stellen als we de economie van voldoende brandstof willen voorzien. De belangrijkste brandstof voor de economie zijn uiteraard de mensen zelf die staan te popelen om opnieuw aan de slag te gaan.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Ik wil graag herhalen wat ik enkele weken geleden heb gezegd, namelijk dat het de bedoeling is dat tijdelijke werkloosheid tijdelijk is en dat mensen daarna kunnen terugkeren naar de job vanwaar ze komen. Er kunnen wel oefeningen gebeuren om mensen kortstondig een opleiding te geven, om hen kortstondig in te schakelen in andere jobs, maar dat mag nooit beletten dat de basisdoelstelling van tijdelijke werkloosheid is dat mensen kunnen terugkeren naar de job waarin ze voor de crisis actief waren. We moeten nu vooral inzetten om de bedrijven het hoofd boven water te laten houden zodat de mensen die tijdelijk werkloos zijn en daardoor een inkomensgarantie hebben, nadien opnieuw hun gewone leven kunnen opnemen.

Minister Hilde Crevits: Collega Van Rompuy, natuurlijk is het de absolute wens, ook van mezelf, dat mensen die tijdelijk werkloos zijn en dat worden zonder dat het hun ultieme wens was, integendeel, kunnen terugkeren naar het bedrijf waar ze vandaan komen. Ik denk dat we het daar absoluut over eens zijn.

De vraag van collega Ronse had betrekking op de acute nood aan arbeidskrachten die de voorbije weken in een aantal sectoren is ontstaan en op de mogelijkheden die de federale overheid heeft gecreëerd om mensen tijdelijk in een bepaalde sector te laten werken en de onmogelijkheid van VDAB om al die mensen te bereiken. Collega Ronse, u weet dat mijn liefde voor mijn voorganger, collega Muyters, zeer groot is. U zou ook aan hem eens kunnen vragen waarom in de voorbije jaren nooit werk is gemaakt van de privacymachtiging en dat assertieve beleid. Het antwoord daarop is eigenlijk heel eenvoudig: er was zo weinig werkloosheid en we waren zo hard aan het nadenken over hoe we mensen konden bereiken die nog niet op de arbeidsmarkt waren, dat men eigenlijk ook niet de nood aanvoelde om dat te doen. Nu is er een situatie waar die nood er wel is. In het regeerakkoord staat ook dat er nieuwe opdracht voor VDAB komt. Het is nu dus het moment.

In de tussenperiode behelpt men zich met de instrumenten die er zijn. Er zijn ook afspraken met de vakbonden gemaakt dat er een aanbod wordt gedaan in de communicatie van het jobaanbod bij VDAB. Er is ook aan de RVA gevraagd om mee te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn.

Collega Ronse, ik hoop oprecht om te eindigen met uw eerste zin – en de minister-president is intussen binnengekomen – dat het goede nieuws van de dag, namelijk het feit dat na de bedrijven straks ook de winkels open kunnen, ertoe zal leiden dat de tijdelijke werkloosheid als een pudding in elkaar zakt en dat we vooral heel veel mensen opnieuw aan de slag kunnen krijgen.

Axel Ronse (N-VA): Dat laatste hoop ik natuurlijk ook. Als schepen van Cultuur heb ik deze week een call gehad met alle cultuurhuizen in onze eigen stad en ik zie in die sector nogal wat mensen die helaas nog vrij lang in de tijdelijke werkloosheid zullen zitten, tegen wil en dank.

Ik ben het eens met wat collega Van Rompuy zegt: het is de bedoeling dat ze opnieuw in hun oorspronkelijke job geraken, en dat is ook die mensen hun wens. Intussen moeten we zowel voor die mensen als voor de vele werkgevers die mensen zoeken, een goede oplossing vinden. Daar ging mijn vraag vandaag

over: hoe kunnen we tot op het moment dat die machtiging is gegeven, effectief en op een slimme manier zoveel mogelijk mensen die tijdelijk werkloos zijn, linken aan werkgevers zodat ze opnieuw kunnen doen wat ze graag doen, zijnde werken.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Alessia Claes aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de heropstart van de maatwerkbedrijven

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Alessia Claes (N-VA): Minister, de sector van de sociale economie met meer dan 27.000 doelgroepwerknemers is een onmisbare schakel in de Vlaamse economie, maar de gevolgen van de coronamaatregelen hebben een enorme impact gehad op de maatwerkbedrijven. Sinds het begin van de maatregelen heeft een deel van de maatwerkbedrijven noodgedwongen de deuren moeten sluiten. Op dat moment was minder dan 1 op de 5 doelgroepwerknemers aan de slag. De maatwerkbedrijven die wel aan de slag konden blijven, zijn gedeeltelijk verder blijven werken en hebben zich vooral gefocust op het medische beschermingsmateriaal en op de voeding. We hebben de afgelopen weken gezien hoe creatief deze sector is. Men is ook heel flexibel geweest en er is ook heel veel passie om verder te werken.

Gelukkig heeft de Vlaamse Regering snel geschakeld en het initiatief genomen om tijdelijke ondersteunende maatregelen te nemen voor deze sector, zodat die maatwerkbedrijven het hoofd boven water kunnen houden én zodat die werknemers veilig kunnen voortwerken.

Sinds maandag is de motor van de economische opstart in gang getrokken en ook de maatwerkbedrijven zijn begonnen aan een gefaseerde heropstart. En dat blijkt ook niet simpel te zijn, want er is nu ook extra begeleiding nodig bij de doelgroepwerknemers om duidelijk te maken wat de veiligheidsregels zijn.

Beste minister, vorige maand gaf u aan dat u zult samenzitten met de koepels om te kijken hoe we kunnen werken aan een relanceplan. In deze periode zou u een eerste plan bekendmaken. Wat zijn nu de krijtlijnen van het relanceplan voor de maatwerkbedrijven? Op welke manier zullen die de heropstart ondersteunen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord. U krijgt twee minuten.

Minister Hilde Crevits: Collega Claes, ik dank u voor de vraag over de sociale economie. Het doet me heel veel plezier dat er daarvoor aandacht is, omdat het gaat om een heel kwetsbare, specifieke groep mensen, die op een heel goede wijze aan de slag zijn.

De Vlaamse Regering heeft – ik ben daar heel dankbaar voor – vier ondersteunende maatregelen genomen ten opzichte van de sector, om te vermijden dat er grote problemen zouden ontstaan. Zo hebben we de regel dat mensen moeten doorstromen naar gewone bedrijven, uitgesteld, om de rust te bewaren. Ten tweede heeft de Vlaamse Regering een extra beschermingsvergoeding gegeven, voorlopig ten bedrage van 1,6 miljoen euro, om ervoor te zorgen dat de doelgroepwerknemers die weer aan de slag gaan, dat op een veilige wijze kunnen doen. Ik kan u melden dat er op dit ogenblik wordt onderhandeld in paritair comité 327 om het sectorakkoord 'Veilig aan het werk' te sluiten en er zo voor te zorgen dat in de komende weken alle bedrijven weer aan de slag kunnen, dat er helderheid is en eensgezindheid over de veiligheidsmaatregelen die zullen worden

genomen. Dat is belangrijk. Het is niet zo belangrijk dat je afspraken maakt over wie wat mag doen, want dat zullen ze zelf wel beslissen, maar wel hoe je op een veilige manier omgaat met doelgroepwerknemers. Dat is het eerste grote luik van de toekomstige afspraken.

Het tweede luik gaat over het sociaal welbevinden van de werknemers. De Vlaamse Regering heeft de begeleiders doorbetaald, ook tijdens de coronacrisis, ook al waren de bedrijven gesloten, omdat veel van die doelgroepwerknemers totaal uit hun normale ritme gehaald zijn. En als je wilt dat ze er snel weer in kunnen geraken, is het van belang dat de begeleiding ook paraat staat. Die is dus gebeven. De tweede pijler is dus dat de begeleiding klaarstaat om mensen goed te begeleiden.

Ten derde, wat uw laatste vraag betreft: ons departement heeft een referentiekader ontwikkeld voor een relance met een aantal specifieke aandachtspunten voor de maatwerkbedrijven. Het eerste deel van dat plan is: hoe zullen we erin slagen om de tewerkstelling te behouden, met welke begeleiding? En daar moet er – we hebben dat nu gezien in deze crisis – fors werk worden gemaakt van de wendbaarheid van de bedrijven. Als je plots wordt geconfronteerd met een crisis, met dat medische aspect, zie je wat er gebeurt.

Een tweede punt hierbij...

De voorzitter: Ik hoop dat er maar twee punten zijn.

Minister Hilde Crevits: Ja, het zijn er maar twee. En als u veel opmerkingen maakt, dan verlies ik nog meer minuten.

De voorzitter: Maar u bent al lang over tijd aan het gaan.

Minister Hilde Crevits: Op mijn leeftijd, collega! Dat is wel een moeilijke vraag. *(Opmerkingen van minister-president Jan Jambon)*

Ik bloos na de opmerkingen van de minister-president.

Het tweede luik is: hoe ga je de competitiviteit van de maatwerkbedrijven aanscherpen?

De voorzitter: Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Minister, ik dank u voor uw heldere uitleg. We merken dat tal van maatwerkbedrijven hun activiteiten hebben hernomen. Maar we hebben ook gemerkt dat sommige bedrijven hebben nagedacht, zich hebben gefocust op andere activiteiten en ook hebben meegeholpen in de strijd tegen corona. Want ik heb gemerkt dat de maatwerkbedrijven dagelijks 16.000 mondkapjes voor ons maken.

Anderzijds zien we ook dat meer Vlaamse bedrijven de weg vinden naar maatwerkbedrijven, omdat buitenlandse leveranciers de levering niet meer kunnen garanderen of omdat die zijn stopgezet. Die signalen waren al gekend in januari en februari. Het is positief dat het Agentschap Innoveren en Ondernemen (VLAIO) hierop heeft ingespeeld en reeds een oproep heeft gelanceerd naar onze Vlaamse bedrijven om meer samen te werken met de maatwerkbedrijven.

Minister, ik heb een bijkomende vraag. Hoe kunnen we de goede praktijken uit de huidige crisis, zoals het aanpassen van de activiteiten, de flexibiliteit of het verhoogd aantal opdrachten door onze Vlaamse bedrijven, meenemen om die sector te versterken?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Minister, het is goed dat u dit stap voor stap aanpakt en dat veiligheid prioriteit nummer één is, zeker in de sociale economie, waar de meest kwetsbare mensen uit onze samenleving een plek vinden. Het is ook goed dat de focus wordt behouden op het behoud van de tewerkstelling en dat de volgende stap het zoeken is naar veerkracht van de mensen die werken in de sociale economie.

De arbeidszorg heeft u een brief gestuurd met de aanbeveling om samen te werken met de centra voor basiseducatie. U weet dat ik daar een hart voor heb. Die mensen zijn ideaal om net deze doelgroep te begeleiden.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, de maatwerkbedrijven stellen kwetsbare mensen tewerk, maar niettemin zijn het mensen die vaak veel competenties en talenten hebben, en die ook een maatschappelijke meerwaarde bewijzen en bewezen hebben. Ik denk bijvoorbeeld aan de maatwerkbedrijven die op dit moment bezig zijn met de productie van de mondkmaskers, de zo noodzakelijke mondkmaskers in onze samenleving, waar steeds meer vraag naar is en steeds meer nood aan zal zijn. Wilt u de productie van die mondkmaskers verder laten opkrikken in de maatwerkbedrijven? Ik denk dat ze daarmee absoluut hun meerwaarde kunnen blijven tonen.

Wanneer ze in enclaves naar een bedrijf rijden, zijn ze nu heel erg beperkt in het aantal personen dat ze mogen vervoeren. Dat zorgt vaak voor logistieke en ook financiële problemen.

Wilt u meenemen naar het paritair comité of via de minister-president naar de Nationale Veiligheidsraad dat men daar toch een zekere versoepeling aan de dag moet leggen zodat ze hun werk in enclaves en ook het vervoer heen en weer op een degelijke manier kunnen organiseren?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Minister, ook wij zijn vandaag blij dat het over de sociale economie gaat. Voor zover ik heb gehoord, verloopt de heropstart van de maatwerkbedrijven tot dusver vrij vlot. Veel mensen zijn blij dat ze opnieuw aan de slag kunnen. Veel mensen die in een maatwerkbedrijf werken, hebben natuurlijk nood aan regelmaat en structuur. Ze zijn blij dat ze die opnieuw krijgen, en ook dat ze weer een normaal loon gaan krijgen. Hoewel ze dankzij een federaal wetsvoorstel van sp.a wel aanspraak konden maken op tijdelijke werkloosheid, is die 70 procent voor veel van die mensen nog altijd zeer krap om mee rond te komen aan het einde van de maand.

Minister, ik ben blij dat u extra geld uittrekt voor de sector. Hoeveel maatwerkbedrijven hebben op dit moment al een beroep gedaan op het geld dat u ter beschikking stelt?

Minister Hilde Crevits: Collega Claes, in totaal zijn er nu 37 intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Er is zo'n 2 miljoen euro voor uitgetrokken. Daar wordt dus fors in geïnvesteerd, en dat is een heel goede zaak.

Collega Vandromme, ik ben zeer positief ten opzichte van de brief van de centra voor basiseducatie. Ik vind het trouwens een zeer goed idee om hen te laten begeleiden. Dat kan ook een enorme meerwaarde zijn op de werkvloer.

Collega Janssens, wat de productie van mondkmaskers betreft, heb ik enkele weken geleden een oproep gedaan aan de sector om zich wat te herscholen. Er zijn bedrijven die bijvoorbeeld van het verpakken van babyartikelen omgeschakeld

zijn naar het maken van mondmaskers. Dat is de reden waarom ik op de vraag van mevrouw Claes antwoordde dat we in de toekomst werk moeten maken van wendbaarheid, zodat je nog sneller kunt schakelen, ook in je denkprocessen en productieprocessen, zoals een gewoon bedrijf dat ook doet.

Ikzelf ga geen opdracht geven om de productie van mondmaskers te laten toenemen. Wat we wel hebben gedaan, is aan onze lokale besturen kenbaar maken welke sociale-economiebedrijven er actief zijn in de productie van mondmaskers. Zo zie je dat er heel interessante opdrachten zijn gegeven door lokale besturen, door bedrijven enzovoort. Ze hebben zichzelf ook in de markt gezet.

Collega Goeman, ik ken de laatste cijfers niet van hoeveel er precies aan de slag zijn, maar het aantal stijgt gradueel. Veel zal veranderen als het sectorakkoord in het paritair comité 327 er is, want dan is ook het probleem van de busjes van mijnheer Janssens opgelost, omdat men afspraken kan maken zoals in de bouw. Die afspraken worden nu gefinaliseerd en zodra ze klaar zijn, zal ook het probleem van het vervoer opgelost zijn. Collega Goeman, hopelijk kunnen we dan heel snel naar een veel groter percentage tewerkstelling gaan.

De voorzitter: Minister Crevits, u kunt het. U hebt nog twee minuten over.

Minister Hilde Crevits: Kan ik die opsparen en dan later gebruiken?

De voorzitter: In de vorm van een tegoedkaart? Neen, dat kan niet.

Mevrouw Claes heeft het woord.

Allessia Claes (N-VA): Vandaag blijkt dat de sector van de sociale economie van vitaal belang is. Er zijn talrijke en mooie praktijkvoorbeelden van maatwerkbedrijven en reguliere bedrijven die in tijden van corona de handen in elkaar slaan. Wat de toekomst zal brengen en hoe deze crisis zal verlopen, is momenteel koffiedik kijken. Eén ding is wel duidelijk: de maatwerkbedrijven kunnen heel wat betekenen voor onze Vlaamse bedrijven. De dynamiek die we vandaag zien, moeten we zeker meenemen naar de toekomst. Daarom wil ik ook een duidelijke oproep doen aan onze Vlaamse bedrijven: het gras is niet altijd groener in het buitenland. Kijk ook eens om de hoek. Er is nog heel wat potentieel om met die maatwerkbedrijven samen te werken.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Steven Coenegrachts aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie, Werk, Sociale Economie en Landbouw, over de steunmaatregelen voor de noodlijdende aardappelsector

De voorzitter: De heer Coenegrachts heeft het woord.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Ik hoef niemand er nog van te overtuigen dat de corona-epidemie onze economie op haar kop zet, en ook de landbouwsector is zwaar getroffen. We hebben het daar in de commissie al verschillende keren uitvoerig over gehad. De sluiting van de horeca, de verstoring van de internationale distributieketen, de daling van de prijzen en het stilvallen van de export hebben enorm zware consequenties.

Binnen de landbouw is de aardappelsector misschien wel een van de zwaarst getroffen sectoren. Jaarlijks produceren wij 4,5 miljoen ton aardappelen. 97 procent wordt verwerkt tot frieten – dat zal u niet verbazen – en tot chips. 80 procent daarvan wordt geëxporteerd. Het hoeft geen betoog dat de crisis een enorme impact heeft op de sector. Die zou naar schatting tot 1 miljoen ton overschot

hebben geleid. U hebt al het initiatief genomen om 25 ton per week aan de voedselbanken te leveren. Er is de oproep om twee keer per week frieten te eten en u hebt al gezegd dat u dat ook doet, maar zelfs als we allemaal ook nog eens vijf keer per week diepvriespuree eten, dan krijgen we dat overschot niet weg-gewerkt met binnenlandse consumptie.

In Nederland heeft men 50 miljoen euro vrijgemaakt om de sector te ondersteunen. De Europese Unie heeft de mededingingsregels opgeschort en Vlaanderen de vrijheid gegeven om steunmaatregelen uit te werken.

Minister, bent u bereid om voor deze sector een globaal plan uit te werken dat rekening houdt met tussenkomsten voor de opslag, de verwerking tot biomassa en diervoeding? Komt er een totaalplan voor deze sector, inclusief een financieel budgettair kader?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Vandaag is er 880.000 ton aardappelen in stock. Dat is heel veel. Het grootste deel van die aardappelen ligt onder contract. Dat betekent dat de industrie zich engageert om die aardappelen af te nemen. Ik wil toch met enige dankbaarheid zeggen dat de industrie deze engagementen ook wil nakomen. Er bestaat hiervoor een akkoord en dat is een heel goede zaak.

Dat voorkomt echter niet dat er op dit ogenblik nog 330.000 ton vrije aardappelen bij zo'n 900 boeren ligt. Vorig jaar was voor hen een schitterend jaar, want ze kregen per ton gemiddeld 300 euro, terwijl de prijs op de markt maar 150 euro bedroeg. Dit jaar gaat het heel slecht. Ze raken die aardappelen totaal niet kwijt. Dat is een groot probleem. We proberen oplossingen te zoeken. U maakte zelf melding van de gratis bedeling aan de voedselbanken, en dat wordt ondersteund door Vlaanderen. Daarnaast kunnen de aardappelen gebruikt worden als veevoeder. Minister Demir helpt ook om de mogelijkheid tot vergisting te vergroten.

Er bestaat een generieke steunmaatregel die voor iedereen geldt. Het is echter ook een Europees probleem. Ik zou dan ook graag hebben dat hiervoor een Europese oplossing komt. Het zou me bijzonder veel plezier doen, mocht Europa daar budgetten voor vrijmaken, iets wat men tot nu toe nog niet heeft gedaan. Ik voel me op dat vlak wat in de kou staan.

Uiteraard zullen we meewerken aan een oplossing. Ik zal aan de Vlaamse Regering ook een voorstel doen om te kijken hoe we de sector verder kunnen steunen. Nog even geduld, want we bekijken nu hoe we, zoals ook voor andere sectoren, op de beste manier steun kunnen verlenen.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Minister, het gaat inderdaad over de vrije aardappelen. De schattingen verschillen blijkbaar. Ik verneem hier van u het laatste cijfer. Het is vooral zaak om snel duidelijkheid te geven aan de sector, zodat zij weten wat zij dienen te doen om per bedrijf de schatting te maken van wat er nog aan vrije aardappelen ligt en wat er onder contract ligt en waarvoor zij eventueel op steun zouden kunnen rekenen. Ik had ook liever dat Europa hier forser in zou tussenkomen, daarover ben ik het helemaal met u eens. Liever dan wachten op iets wat misschien niet gaat komen, ben ik blij van u te vernemen dat u aan de Vlaamse Regering een voorstel zult voorleggen om deze sector te ondersteunen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Vlaanderen mag best trots zijn op zijn aardappel-sector en ook op zijn verwerkende industrie.

Minister, ik ben blij te vernemen dat het akkoord tussen de aardappelverwerkende industrie en de aardappelboeren zal standhouden. Het is zeer belangrijk dat zij die afname nog zullen doen. Wat we natuurlijk niet in de hand hebben, is de trans-Atlantische export. Misschien valt dat stil. Er zijn dus zeker nog vragen.

Het is bijzonder jammer dat Europa blijkbaar nog niets heeft gedaan. Dat betreur ik ten zeerste. Want je ziet dat Nederland wél een aantal specifieke dingen doet en 50 miljoen euro beschikbaar stelt. We moeten zien wat Europa misschien nog gaat doen. Indien er niets komt, moet de Vlaamse overheid toch voldoende steun geven aan deze belangrijke sector. Voor de rest zullen wij dan maar twee keer per week frietjes eten, zeker?

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik vind dat laatste toch wel wat veel, al zou mijn broer, die friturist is, dat zeker graag hebben. Ik houd het toch bij één keer.

Minister, ik ben tevreden met uw antwoord, maar ik wil u tegelijkertijd toch nog iets anders voorleggen. Volgens mij is de coronacrisis ook een stresstest voor het landbouwsysteem. Zeker in dit geval. Ik hoor de cijfers die collega Coenegrachts en u naar voren hebben geschoven: 80 procent gericht op export.

De Vlaamse Regering heeft een aantal initiatieven genomen waar ik tevreden over ben, zoals de voedselbanken enzovoort. Maar er is ook de uitspraak van de voorzitter van het Algemeen Boerensyndicaat, die op basis van deze gegevens een oproep deed om eens na te denken over de grenzen van het louter op de export gerichte landbouwmodel. Dat is wat ik u graag voorleg. We kunnen in deze crisissituatie op de korte termijn een aantal maatregelen nemen, maar zou wat nu gebeurt binnen de aardappelsector niet ook een aansporing moeten zijn om na corona toch eens te bekijken of we naar een ander landbouwmodel moeten gaan, dat minder gericht is op de export en dat minder kwetsbaar is voor de schokken die zich nu voordoen?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Collega's, collega Joosen belde mij voor de plenaire vergadering om mij te vragen zeker tussen te komen bij de vraag over de frieten en om het pleidooi te brengen dat mensen meer frieten moeten eten. Maar dat is hier al goed gebracht.

Zij heeft mij echter ook gevraagd om een andere dimensie toe te voegen aan het debat. In het plan van de minister zou misschien ook moeten worden uitgekeken naar innovatieve technieken. Zij sprak over het inkuilen van aardappelen, waardoor ze beter en duurzamer opgeslagen worden, en over het zoeken van alternatieve exportbestemmingen. Er misschien kan ook, eventueel samen met minister Demir van Omgeving, de vraag op de agenda worden gezet of de 'overstock' kan worden geplaatst in leegstaande bedrijfsgebouwen, landbouwgebouwen en zo meer. Mevrouw Joosen deelt ook de frustratie over het gebrek van daadkracht vanuit Europa, dat hier al door meerdere collega's werd aangekaart.

Minister Hilde Crevits: Dank u wel, voorzitter. Ik zal starten met eventjes te kijken naar de heer Rzoska en hem uit te nodigen om eens naar de commissie Landbouw te komen. Deze ochtend was dat weer zeer interessant. Er is wel een nadeel: je krijgt daar ongelooflijk veel honger van, omdat het gaat over allereerste voedsel. Deze ochtend hebben we de raad gekregen om, naast frieten, ook verse vis te eten. De visprijzen zijn namelijk gekelderde, of toch de veilingprijzen, want in de winkel zie je daar nog niet zo veel van.

Ik vind uw opmerking over de export wel interessant. We hebben ook al gezegd dat we de goede dingen uit deze crisis zeker moeten bijhouden. De korte keten is

enorm in de spotlights gekomen. Mensen vinden het nu ook heel belangrijk om streekeigen groenten en fruit te eten en te kijken naar vlees en vis van bij ons. Maar Vlaanderen kan niet alleen beslissen om zich nu op zichzelf te richten. De wereldeconomie bestaat. De Vlaamse voedingsindustrie is zeer sterk op export gericht. Ik vind het ook een uitstekende zaak dat onze producten overal ter wereld felbegeerd zijn. Het is dus goed om daarover na te denken, maar we zullen dat met veel landen samen moeten doen.

Wat ik het allerbelangrijkste vind in de hele gedachtegang, is: hoe kunnen we de aandacht die er nu is bij de Vlaming voor de producten van bij ons, behouden? Hoe kunnen we de aandacht voor de korte keten, die nu een boost gekregen heeft, vasthouden op langere termijn? Dat is dus zeker iets wat ik meeneem.

Wat de aanvulling betreft van collega Ronse, wil ik toch wat duiding geven bij mijn lichte Europese frustratie. Die is niet zo groot, maar ze is aanwezig. U weet dat er voor zuivel en vlees oplossingen komen via private opslag. Voor de aardappelen is die oplossing er nog niet, wat natuurlijk betekent dat men er moeilijk mee weg kan. Ik heb erop aangedrongen op de voorbije landbouwraden. Volgende week, op 13 mei, is er een nieuwe Raad Landbouw en Visserij. Ik hoop echt dat daar het licht op groen kan komen en dat er ook budgetten worden vrijgemaakt.

We volgen ook echt op wat er in Nederland gebeurt, maar ik wil toch ook meegeven dat de relaties tussen de industrie en de boeren in Vlaanderen zeer goed zijn, wat er nu voor zorgt dat er een overeenkomst bereikt wordt en dat de engagementen om aardappelen af te nemen, gehonoreerd worden. Dat verdient dus ook wel een pluim. Je kan veel kritiek hebben op de industrie en dergelijke, maar dit is echt wel superpositief en toont ook aan dat er jarenlang geïnvesteerd is in goede relaties.

Maar dit alles neemt niet weg dat ik zeker die bezorgdheid deel over de problemen die de boeren ondervinden die in vrije aardappelen handelen. We gaan bekijken hoe we die op een faire wijze soelaas kunnen bieden. Dat wordt op korte termijn uitgewerkt.

Steven Coenegrachts (Open Vld): Nogmaals dank u wel, minister, voor uw engagement voor de sector. Ik begrijp dat we nu twee keer per week fish 'n chips moeten eten om iedereen gelukkig te maken. Ik kan ook de collega geruststellen dat we in de commissie Landbouw vandaag hebben afgesproken dat we de komende weken zullen spenderen aan het uitdiepen van de opportuniteiten die de coronacrisis in de landbouw heeft geschapen en dat we daar meer fundamenteel werk rond gaan verrichten. Ik onthoud van vandaag vooral dat we de Belgische friet – toch een van onze belangrijkste exportproducten – zullen blijven ondersteunen en dat we de landbouwondernemer, net als alle andere ondernemers, in deze coronacrisis zullen bijstaan. Ik denk dat dat een heel goede zaak is.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de beslissingen van de Nationale Veiligheidsraad van 6 mei 2020

ACTUELE VRAAG van Hannes Anaf aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de voorbereiding vanuit de Vlaamse Regering ten aanzien van de Nationale Veiligheidsraad

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Dank u, voorzitter. Met mijn voornaam had ik natuurlijk beter de vorige actuele vraag gesteld: Wil-friet. (*Gelach*)

Minister-president, u komt rechtstreeks van de Nationale Veiligheidsraad naar hier; daar ga ik toch van uit. Deze week mochten de bedrijven opnieuw opstarten. Vanaf maandag mogen ook de winkels open. Voor de N-VA, u weet dat, is het alleszins een goede zaak dat de economie – de grote bedrijven maar ook de kmo's, ook de middenstand – beetje bij beetje weer aan de slag kan. Op die manier hopen we natuurlijk alsnog een economisch en sociaal bloedbad te vermijden.

Uiteraard moet alles zeer gedisciplineerd verlopen, maar ik heb toch het gevoel dat onze ondernemers zich daar zeer goed van bewust zijn en daar zeer goed hun best voor doen. Niemand wil natuurlijk verantwoordelijk zijn voor een heropflakking van het virus. Als alles goed verloopt, minister-president, dan kunnen binnenkort ook de scholen open, kunnen de tweedeverblijvers wellicht opnieuw naar de kust komen en komt er meer ruimte voor sociale contacten.

Minister-president, u komt net van de vergadering waar de volgende fase van de exitstrategie nog werd verfijnd. Hoe kijkt u daartegenaan? Wat zijn voor u binnen, uiteraard, de Vlaamse bevoegdheden de bijzondere aandachtspunten waarop we moeten letten?

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp.a): Collega's, mensen hebben het momenteel zwaar. De maatregelen die zijn genomen, zijn uiteraard heel erg belangrijk, en ik denk dat bijna iedereen zijn best doet om zich daaraan te houden. We zien echter dat het na twee maanden voor veel mensen zwaar begint te wegen: voor grootouders die al heel lang hun kleinkinderen niet meer hebben gezien, voor jonge ouders die aan het ploeteren zijn, voor alleenstaanden die heel weinig sociaal contact hebben. Daarom is het goed dat deze namiddag een perspectief is geboden, niet alleen op economisch vlak, maar ook op sociaal vlak. Al die perspectieven zijn uiteraard onder voorbehoud. Het zal de verantwoordelijkheid zijn van ons allemaal, van alle Vlamingen, van alle Belgen om ervoor te zorgen dat die volgende stappen ook mogelijk zullen worden door ons goed aan de maatregelen te blijven houden.

Uiteraard kijken mensen ook naar ons, naar de regering, naar politici, om er in eerste instantie voor te zorgen dat er een perspectief maar ook geen vals perspectief wordt geboden. Ten tweede moet er ook correcte informatie worden gegeven en ten derde moet de overheid er alles aan doen om de nodige veiligheidsmaatregelen te nemen zodat er stappen vooruit mogelijk zijn in de exitstrategie.

In het verleden liep het af en toe mank. Zo was er een aantal keren een persconferentie van de Nationale Veiligheidsraad waarbij een aantal zaken werden voorgesteld die bij de uitvoering ervan voor grote problemen bleken te zorgen. Ik denk dan aan een drietal weken geleden, toen de bewoners van de woonzorgcentra een perspectief werd geboden, en waarbij u als minister-president die dat mee had beslist, diezelfde avond nog bent teruggefloten door de hele sector en door uw eigen minister van Welzijn.

Ik denk ook aan de scholen. Daar was op voorhand wel goed overlegd, maar in de praktijk blijkt het allemaal moeilijker te gaan dan men zich had voorgesteld. (*Er vliegt een mot binnen in de Koepelzaal*)

Tot slot denk ik ook aan de tracers die er eigenlijk op 3 mei moesten zijn en die er hopelijk op maandag 11 mei zullen zijn, zij het nog niet met volle capaciteit.

We hopen wel dat ze met voldoende zijn omdat zij een heel belangrijke rol spelen in die exitstrategie.

Minister-president, de vergadering van de Veiligheidsraad is afgelopen. Welke voorbereidingen heeft de Vlaamse Regering getroffen om ervoor te zorgen dat de zaken die nu zijn afgesproken, kunnen worden waargemaakt? Hoe bereidt de Vlaamse Regering zich voor op de volgende fase?

De voorzitter: Mijnheer Vandaele, u hebt uw mot vrijgelaten.

Wilfried Vandaele (N-VA): Verdorie, mijn mot is ontsnapt.

Minister-president Jan Jambon: Ik zou op Wil-mots kunnen alluderen, maar ik ga dat echt niet doen.

Wat zijn de beslissingen die de Nationale Veiligheidsraad vandaag heeft genomen? Ten eerste ben ik, wat de sociale contacten betreft, heel blij dat er na een lichte versoepeling vorige keer – van één naar twee medesporters, en die maatregel blijft ook behouden – er nu ook in gezinsverband meer mogelijk is. Zo kan een gezin, dus mensen die onder één dak leven, vier mensen op bezoek krijgen, met die beperking dat het de dag nadien niet vier andere mensen op bezoek krijgt, die dan telkens ook vier andere mensen uitnodigen. Op die manier krijgt men een contactspreiding die exponentieel groeit, en dat is niet de bedoeling.

Deze maatregel gaat in op 10 mei. Dan vieren we wie we echt moeten vieren: de moeders – er zijn er hier een aantal in het halfroond, maar er zijn er heel veel in Vlaanderen. Zondag kan dus bezoek worden ontvangen. Mensen kunnen hun moeder gaan bezoeken, het is belangrijk dat er op dat vlak soelaas wordt geboden.

Ten tweede, het is hier al gezegd, de winkels gaan open. Gecontroleerd, dus niet alles is mogelijk. Om in het jargon van het retailgebeuren te blijven, je hebt funshoppen en runshoppen. Het is duidelijk: funshoppen, daar zijn we nog niet aan toe. Het gaat echt over functioneel winkelen. Er worden ook een aantal beperkingen opgelegd: maximum 30 minuten in een winkel, één klant per 10 vierkante meter in een winkel. Men moet ook alleen gaan, maar een min-18-jarige mag je meenemen als die schoenen of broeken of weet ik veel wat moet hebben. Het is ook niet de bedoeling dat je bijvoorbeeld van Genk naar Oostende rijdt om er te gaan winkelen. Je moet gaan winkelen in de gemeenten, de steden in je omgeving. Het is ook zo dat excursies en toeristische uitstappen verboden blijven.

Je ziet nu dikwijls files bij de voedingswinkels, lange rijen mensen die daar staan aan te schuiven. De handhaving in het publieke domein, de organisatie op het terrein, gebeurt in samenspraak met de lokale besturen.

Alle competities in de amateur- en de professionele sport zijn stilgelegd tot 31 juli. U moet dat correct interpreteren: dat ligt al zeker tot 31 juli stil. Het is dus niet zo dat dat alles op 1 augustus zal hervatten. Daarover moet er nog een nieuwe beslissing komen.

Dan is er ook nog wat perspectief geboden voor 18 mei, maar dat zou ons te ver leiden.

Wat zijn voor mij de bijzondere aandachtspunten en hoe hebben we dit verder voorbereid? Mijnheer Anaf, van de drie punten die u opsomde, aanvaard ik het punt van de woonzorgcentra. Wat de scholen betreft, denk ik dat we dat heel goed hebben voorbereid. 'The proof of the pudding is in the eating'. We zullen dat op 15 mei zien. Ik neem het echter niet dat men nu al zegt dat het een mislukking is.

Wat de tracers betreft, we hebben vandaag tracers die actief zijn. Ik zal niet zeggen dat die al met hun vingers zitten te draaien, maar vandaag zijn er al meer actief dan er nodig zijn. De echte opstart daarvan is inderdaad voorzien voor 11 mei, en dat is een heel belangrijk element in het onder controle houden van dat virus, in het ervoor zorgen dat het zich niet verder verspreidt. We zijn ons daar zeker van bewust, maar we hebben de capaciteit in stelling die nodig is om het aanbod van werk op dat vlak te volgen.

Hoe bereiden we dit voor? Er is heel veel overleg binnen de regering. Het kernkabinet vergadert regelmatig. Er is heel veel overleg met de lokale besturen, bijvoorbeeld. Zowel collega Crevits als collega Somers heeft daar overleg mee. Ik heb heel vaak overleg met mijn collega's minister-presidenten van de andere regio's, en de Nationale Veiligheidsraad komt natuurlijk op regelmatige basis samen.

Wat de mondkmaskers betreft, die zijn voorhanden. We hebben twee verantwoordelijkheden wat dat betreft. De eerste is die als werkgever. Die komen aan. Ten tweede organiseren we een aankoopcentrale voor de lokale besturen. Als alle andere dingen zijn ingevuld, is er de verantwoordelijkheid van de Vlaamse Regering wanneer er nog gaten vallen. We zien nu dat iedereen allerlei initiatieven neemt. Dat is zeer goed, maar er mag ook geen sprake zijn van initiatief op initiatief, zodat je straks bij wijze van spreken te veel mondkmaskers hebt. We scannen dus mee het terrein. Als er gaten vallen, dan zullen wij die opvullen. We hebben op dit moment meer dan 18 miljoen maskers besteld. Daarvan werden er reeds 10 miljoen geleverd. Ongeveer 6 miljoen maskers zijn reeds verdeeld.

Ik denk dus dat we op al die sporen onze verantwoordelijkheid nemen. Wat uw punt van de woonzorgcentra betreft, dat aanvaard ik, dat had beter gekund, maar voor de rest denk ik dat het allemaal redelijk onder controle is.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister-president, dank u wel voor de toelichting, vers van de pers, maar toch met wat nieuwe elementen erin. Voor ons is de lijn eigenlijk wel duidelijk. We moeten aan het werk. Dat is ook het gevoel bij heel veel Vlamingen, denk ik. Die samenleving moet weer op gang worden getrokken, in al haar geledingen, niet alleen wat de economische klemtonen betreft, maar ook de sociale enzovoort. We zien dus dat dat stilaan gebeurt. Dat doet ons plezier, maar natuurlijk – het is al vaker gezegd en zal nog heel vaak worden gezegd – moet dat ook voor ons altijd op een veilige en dus op een doordachte manier gebeuren. Ik heb echter toch de indruk dat de Vlaamse Regering diezelfde zorgen deelt.

Hannes Anaf (sp.a): Minister-president, dank u wel voor uw antwoord. Het siert u ook dat u zegt dat er iets misgelopen is rond die woonzorgcentra.

Wat de tracers betreft: daar is het wel zo dat uw minister van Welzijn steeds blijft volhouden dat dat pas tegen 11 mei in orde had moeten zijn, terwijl de federale overheid tijdens de interministeriële conferentie van 20 april al heel duidelijk had gemaakt dat die tracers er absoluut tegen 3 mei moesten zijn.

Ik heb daarstraks in mijn inleiding ook gezegd dat het belangrijk is om correcte informatie te geven en geen onduidelijkheden te laten bestaan. Als ik nu kijk naar wat er daarstraks beslist is, zie ik nu al heel veel vragen opduiken over het feit dat mensen opnieuw vier mensen gaan mogen uitnodigen. Daar heb ik nog een concrete vraag over: hoe zit het dan juist voor mensen die in co-ouderschap zijn? En vooral, wil dit dan ook zeggen dat grootouders voortaan opnieuw voor kleinkinderen kunnen zorgen? Ik denk dat die mensen daar heel hard vragende partij voor zijn. En ook die jonge gezinnen zullen vragende partij zijn om dat opnieuw te kunnen laten doen. Ik denk dat veel mensen daar wakker van liggen. Ik had daar graag wat meer duidelijkheid over.

De voorzitter: De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): De versoepeling die vandaag aangekondigd is, is in de eerste plaats de verdienste van de burgers zelf, die de afgelopen twee maanden de regels hebben opgevolgd en de verspreiding van het virus hebben kunnen terugbrengen tot substantieel onder reproductiefactor 1, zoals men dat noemt.

Er zit ook deze keer een goed evenwicht tussen het economische en het sociale, waarbij de winkels opengaan en er tegelijkertijd voor Moederdag – Moederdag nog altijd op 10 mei, voor wie eraan zou twijfelen – vier bezoekers mogelijk zijn. Voor de komende weken en maanden zal het van cruciaal belang zijn om die burgerzin die we de afgelopen twee maanden gezien hebben, aan te kunnen houden, zodat we ook die vrijheden kunnen behouden, en dat we ook alle inspanningen leveren om een tweede piek te kunnen voorkomen.

Minister-president, ik heb nog twee specifieke vraagjes voor u, terwijl ik de media aan het doorlezen was. Ten eerste vroeg ik mij af of toekomstige versoepelingen mogelijk zijn tegen 18 mei. Of zijn die pas mogelijk tegen 8 juni? Ik lees twee verschillende uitlatingen van verschillende mensen in de media. (*Opmerkingen van minister-president Jan Jambon*)

Zijn verdere versoepelingen mogelijk tegen 18 mei of tegen begin juni? Dat is niet helemaal duidelijk.

Ten tweede lees ik ook in alle media dat, wat die vier bezoekers betreft, het steeds dezelfde mensen moeten zijn per gezin; ik denk dat dat duidelijk is, maar er wordt dan aan toegevoegd dat die mensen enkel bij dat gezin mogen langsgaan. Dat is een toevoeging die overal terugkomt, maar die mij niet helemaal duidelijk is. Ik geef een concreet voorbeeld: kunnen jonge grootouders slechts bij een van de gezinnen van hun kinderen langsgaan of heb ik dat niet goed begrepen? Wat betekent die toevoeging 'steeds dezelfde mensen, maar die enkel bij dat gezin mogen langsgaan'?

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): We hebben hier vorige week het debat nog gehad over hoe het economische kraantje werd opengedraaid en het sociale kraantje wat werd dichtgedraaid. Het is duidelijk dat de mens toen nog vergeten was in de exitstrategie: familie en vrienden bezoeken was toen alleen mogelijk in de HEMA. (*Opmerkingen van minister-president Jan Jambon*)

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord, minister-president.

Jos D'Haese (PVDA): Dat is geen citaat van mij, minister-president, dat is een citaat van een van de mensen met wie u rond de tafel zat vorige week. Die heeft dat letterlijk op die manier gezegd: "Het kraantje voor de economische herstart wordt wat meer opengedraaid en in ruil daarvoor wordt het kraantje voor het sociaal contact wat meer dichtgedraaid." Maar blijkbaar wint vandaag toch de lobby van het sociaal contact, dankzij de druk van de bevolking de afgelopen weken. Ik denk dat dat een heel, heel goede zaak is.

Er blijven natuurlijk nog heel wat vragen rond bijvoorbeeld het beschermingsmateriaal. U zegt dat alles inzake mondklappers in orde is. Ik vind het heel moeilijk om te begrijpen dat mondklappers vandaag te koop zijn in de supermarkt, terwijl we ondertussen nog tekorten hebben in zorginstellingen; ik vind dat een heel vreemde zaak.

Ik ben uiteraard heel tevreden dat contacttracing eindelijk op poten gezet wordt. Maar, minister-president, vorige week hebt u hier gezegd dat jullie op 11 mei op

volle capaciteit zouden zitten. Dat hebt u hier toen gezegd; we mochten u op uw woorden nemen. Ik kan u dat citaat letterlijk voorleggen als u wilt. Wat blijkt: wij zullen een bijna volle capaciteit bereiken tegen 25 mei. Maar ik ben heel blij dat we op 11 mei eindelijk begonnen zullen zijn. Stappen in de goede richting, denk ik dus, maar ik ben er nog niet helemaal van verzekerd dat de gezondheid in deze exitstrategie echt op de eerste plaats komt.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Door de plenaire vergadering hebben wij de persconferentie niet kunnen volgen. Ik heb er nog geen memes over ontvangen deze keer, dus ze zal in elk geval minder tot de verbeelding hebben gesproken dan de vorige persconferentie.

Minister-president Jan Jambon: Er was geen powerpointpresentatie.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Er was geen powerpointpresentatie? Dat is al een stap in de goede richting.

Maar ik heb ook nog een bedenking, los van de vele vragen die de collega's al hebben gesteld over die vier mensen die worden ontvangen. Er is iets waarvan de logica mij ontgaat. Als we allemaal vier mensen mogen ontvangen, denk ik dat dat bij velen een verademing zal zijn. Maar heel veel mensen, en grote gezinnen in het bijzonder, maken zich wellicht de bedenking: 'Wat met ons?' Als je twee ouders met meer dan drie kinderen hebt, mag je nergens op bezoek gaan. Dan mag je bij je eigen ouders geen Moederdag vieren met het gezin. Want we mogen allemaal vier mensen uit vier verschillende gezinnen ontvangen, maar als je zelf een gezin bent met meer dan drie kinderen, mag je nergens op bezoek.

Ik vind dat dus een heel bizarre regeling, waarvan de logica mij ontgaat: vier mensen uit vier verschillende potentiële broeihaarden, dat mag wel, maar één gezin met meer dan vier mensen, onder wie geen besmette personen, mag nergens op bezoek gaan. Daarvan ontgaat mij de logica en ik betreur dat voor de mensen die in grote gezinnen leven.

Minister-president Jan Jambon: Ik ga eerst in op die vier mensen. Wat is de logica erachter om het aantal contacten beperkt te houden? Mogen grootouders voor hun kleinkinderen zorgen? Wanneer er een binding is tussen het gezin van die grootouders en vier mensen, en die binding blijft zo tot wanneer er meer dingen mogelijk zijn, dan kan dat. Voor co-ouderschap geldt net hetzelfde. Wanneer de binding tussen één gezin en die kinderen er is, mag er geen tweede gezin bij zijn.

Mijnheer Janssens, ik kan een hele reeks situaties opnoemen waarmee we de zaak niet oplossen. Ik kom zelf uit een gezin van zes kinderen, dus wij zullen voor Moederdag keuzes moeten maken. Het alternatief was dat we niets mogen doen en dat we moeten zeggen dat moeder op zondag niemand zou zien. Nu kunnen we zeggen dat ze toch een paar mensen zal zien, maar niet de hele rij. Is dat aangenaam? Neen. Maar het alternatief is veel onaangenamer.

Want ook dezelfde kinderen van een gezin gaan straks naar scholen, en gaan misschien naar crèches, en die komen in andere bubbels. Je trekt dat multiplicatoreffect dus mee binnen. Die vier personen, dat kan. Van vier mensen kun je ook gemakkelijk tracen: met wie zijn ze in contact geweest? Hoe meer je dat uitbreidt, hoe exponentieel groter dat wordt. Ik hoop met u dat we dat in een volgende stap weer wat kunnen lossen. We zitten nog niet in de normale fase; dit is een tussenstap. En dat is een tussenstap die toch al enige soelaas biedt.

Ten tweede was er de vraag over de controle daarop. Wel, wij gaan dat niet kunnen controleren. We gaan zondagmiddag niet met politiemensen huis aan

huis binnenvallen om te kijken wie daar binnen zit, en dan de zondag nadien opnieuw langsgaan om te kijken of het wel dezelfde mensen zijn. Collega Van Rompuy haalde het al aan: inderdaad, als we staan waar we vandaag staan, is dat dankzij de burgers die nauwgezet de richtlijnen hebben opgevolgd. Wel, ik herhaal die oproep bij deze.

We kunnen nu twee dingen doen. We kunnen zeggen: als het met vier mensen kan, zal zes ook wel geen kwaad kunnen. Als ik bij de een binnen mag, mag ik ook bij de ander binnen. En dan krijgen we binnen veertien dagen of drie weken wellicht een zeer negatief effect op de curve. En dan gaan we maatregelen moeten terugschroeven of misschien strengere maatregelen moeten nemen. Wat hebben we dan gewonnen? Ik doe een oproep om ons te conformeren aan die regels, om zo die curve verder onder controle te krijgen en ervoor te zorgen dat we in een volgende fase de rol weer kunnen lossen.

Collega Van Rompuy, u hebt mij gevraagd of er perspectief is richting 18 mei en 8 juni, de volgende twee fases. Dat is fase 2 van de befaamde slides. De termijn blijft op 18 mei staan. 8 juni blijft ook de termijn voor fase 3. Wat ligt er nu op het bord voor 18 mei? De markten zouden terug kunnen openen. Maar ik spreek met twee woorden: dat geldt alleen als we volgende week zien dat de cijfers nog altijd gunstig evolueren en onder controle zijn.

Museumbezoeken, bibliotheekbezoeken en bezoeken aan dierenparken kunnen ook onder voorwaarden, zoals het winkelen ook onder voorwaarden gebeurt. Ook beroepen met fysiek contact, zoals kappers, schoonheidsspecialisten en dergelijke meer, zullen onder voorbehoud mogelijk zijn, alsook eventueel buiten trainen zonder fysiek contact, dus met het behouden van afstand, voor sportclubs. We zullen waarschijnlijk de plannen op tafel hebben liggen voor de geleidelijke opstart van de sportsector, de toerismesector en de cultuursector.

Voor 8 juni zijn er bijkomende zaken: dan kijken we meer naar de horeca, niet naar de hotels, want die mochten openblijven. Maar de restaurants komen dan op het bord te liggen. Maar ik doe geen vooraankondigingen. Ik zeg dat dit op het bord ligt, onder voorwaarde dat de curve gunstig evolueert.

Mijnheer D'Haese, ik zou niet weten welke sociale kraan we vorige keer dichtgedraaid hebben. We hebben de sport van een naar twee personen gebracht. We hebben die kraan dus een beetje verder opengezet, maar we hebben geen enkele maatregel teruggeschroefd, geen enkel kraantje dichtgedraaid.

Waar u mij op wil pakken is de volle capaciteit. Ik heb hier vorige week in het parlement gezegd dat wij de capaciteit moeten hebben die kan voldoen aan de opdrachten die we krijgen vanuit de testen. Daar sta ik garant voor. Collega Beke heeft me hier juist in het oor gefluisterd om alles in perspectief te zetten. Als de specialisten ons gezegd hebben dat de nodige tracingcapaciteit voor heel België 2000 mensen was, dan ging men uit van 1000 besmettingen per dag. Een gegeven van 1000 besmettingen per dag, leidde tot een capaciteit voor Vlaanderen van 1200. Op dit moment zijn we teruggevallen naar 270 besmettingen per dag. Ik zeg niet dat we nu naar een kwart van de capaciteit van de tracers moeten gaan. Het tracingverhaal is een element in de keten. Waar wij ons verantwoordelijk voor moeten stellen – en die verantwoordelijkheid nemen wij – is dat we in de keten geen bottleneck zijn, maar voldoende capaciteit aan boord hebben om wat er uit de testen komt, effectief op te volgen. Daartoe engageren we ons. Die capaciteit is er. Vandaag zijn er trouwens al honderd tracers actief.

Wilfried Vandaele (N-VA): Wat in elk geval duidelijk is – mensen die lokale verantwoordelijkheid hebben, weten dat –, is dat naarmate de versoepelingen toenemen, het steeds moeilijker wordt om te handhaven. Daarom moeten we, minister president, steeds meer gaan rekenen op het gezond verstand van de

mensen. Het is niet voor de grap dat die maatregelen moeten worden genomen, men moet er ook de kantjes niet aflopen. We hebben echt de discipline van de mensen nodig.

Voorzitter, ikzelf ben in elk geval gelukkig dat ik zondag al mijn vrienden kan uitnodigen.

De voorzitter: U hebt er ook maar vier, dat is dus gemakkelijk. En ik wil niet komen, dan hebt u er nog maar drie. *(Gelach)*

De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp-a): Minister-president, dank u wel voor uw antwoord op mijn bijkomende vragen. Ik denk dat u heel veel jonge gezinnen en grootouders heel blij hebt gemaakt. We moeten stoppen met het wellesnietesspelletje over de tracers, het is vooral belangrijk dat er tracers aan de slag zijn en dat ze de verdere stappen in de exitstrategie niet in de weg staan. Daar moeten we ons op focussen. De volksgezondheid staat centraal. Laat ons verdere stappen zetten, zodra ze mogelijk en veilig zijn, zowel in de economische als in de sociale sfeer.

Minister-president, ik wil nog eens een oproep doen. In de opsomming die u maakt voor de volgende stappen, mis ik opnieuw de sociale insteek. Neem die ook mee. De economie is belangrijk, wij zijn de eersten om dat te onderkennen, maar pak ook de sociale aspecten in de volgende stappen van de exitstrategie mee. Ik denk dat heel veel mensen daarnaar snakken.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering tot 17 uur. Dan beginnen we met de behandeling van de voorstellen van decreet en alle andere zaken die met spoed zijn aangekondigd. Voor we effectief gaan stemmen, is er nog een korte schorsing op vraag van de diensten.

– De vergadering wordt geschorst om 16.48 uur.

– De vergadering wordt hervat om 17.03 uur.

VOORSTEL VAN DECREET van Karin Brouwers, Marius Meremans, Stephanie D'Hose, Wilfried Vandaele, Orry Van de Wauwer en Manuela Van Werde tot wijziging van artikel 81 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat het aandeel televisiereclame- en telewinkelspots betreft

– 282 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Karin Brouwers, Marius Meremans, Stephanie D'Hose, Wilfried Vandaele, Orry Van de Wauwer en Manuela Van Werde tot wijziging van artikel 81 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat het aandeel televisiereclame- en telewinkelspots betreft.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Voorzitter, ik zal dit voorstel van decreet even toelichten. Het wijzigt artikel 81 van het Mediadecreet, dat zelf een omzetting is van

artikel 23 van een Europese richtlijn van 2010. Ondertussen is er een nieuwe richtlijn audiovisuele mediadiensten die we zullen moeten omzetten. Dit ene artikelje gaan we nu al omzetten om allerlei redenen waarop ik straks dieper inga.

In dit artikel worden de kwantitatieve reclameregels flexibeler. Momenteel mag er per uur twaalf minuten reclame zijn, maar met deze aanpassing zal de 20 procent verdeeld worden over bepaalde urenblokken. Dat maakt het iets flexibeler, want de markt voor televisie-omroepdiensten heeft een ontwikkeling doorgemaakt. Er is veel meer behoefte aan flexibiliteit met betrekking tot audiovisuele commerciële communicatie. Dat heeft ook te maken met de opkomst van allerlei nieuwe diensten: diensten zonder reclame, maar ook diensten zoals YouTube, Facebook, Google en Netflix die hun inkomsten afleiden naar het buitenland en waar wij weinig van overhouden. De druk op de reclame-inkomsten van lineaire televisiediensten is bijzonder hoog.

Het is zeker niet de bedoeling dat de flexibilisering die ook een liberalisering is, zou leiden tot schermvervuiling, zoals in de Verenigde Staten. Het is wel absoluut noodzakelijk dat de betrokken spelers de mogelijkheid krijgen om de flexibiliteit die gecreëerd wordt via de richtlijn te benutten, zodat adverteerders geïnteresseerd zijn om te blijven adverteren. We zitten momenteel met de coronacrisis waar de mediabedrijven ook gevolgen van ondergaan. In tijden waarin de mediabedrijven meer dan ooit een verbindende en maatschappelijke rol hebben om iedereen goed te informeren en te entertainen, worden ze geconfronteerd met sterk oplopende productiekosten en worden hun advertentie-inkomsten zwaar geïmpacteerd door uitgestelde en geannuleerde reclamecampagnes. Om toch even een cijfer te noemen. In de sector circuleren ondertussen cijfers van minderinkomsten tussen 50 en 80 procent. Die zijn niet geverifieerd, maar dat is wat we horen.

Minister Dalle heeft met de sector een gesprek gehad en de vraag kwam ook uitdrukkelijk van hen om dat ene artikel uit de richtlijn, dat we sowieso toch moeten omzetten binnen enkele maanden, nu al naar voren te halen.

Ik wil nog even iets zeggen over het belang dat de televisieomroeporganisaties zelf hebben om daar omzichtig mee om te springen om de kijkervaring op een goed niveau te houden. Het is uiteraard ook zo dat de Vlaamse Regulator voor de Media zal toezien op de correcte naleving. In de toelichting hebben we ook nog vermeld dat we op geen enkele manier afbreuk willen doen aan het verbod om kinderprogramma's door reclame en telewinkelen te onderbreken.

Ik citeer het artikel dat wordt gewijzigd: "Het aandeel televisiereclame- en telewinkelspots bedraagt tussen 6 uur 's ochtends en 18 uur 's avonds niet meer dan 20 procent van dat tijdvak. Het aandeel televisiereclame- en telewinkelspots bedraagt tussen 18 uur 's avonds en middernacht niet meer dan 20 procent van dat tijdvak." Het is dus niet meer per uur maar per 12 of per 6 uur.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, net zoals collega Brouwers al zei, zetten we nu al een stuk van de Europese richtlijn om, wat we hoe dan ook moeten doen. We denken dat dit de mediasector kan helpen omdat mede door corona, de reclame-inkomsten terugvallen. Meer reclame wordt dus mogelijk in primetime. Ik denk dat niemand van ons Amerikaanse toestanden wil, maar we gaan er met z'n allen van uit dat de omroepen hier toch aan enige zelfregulering zullen doen en er zelf op zullen toezien dat er geen overdaad komt. Kijkers kunnen natuurlijk ook ontsnappen als ze dat willen. Ze kunnen kiezen voor opnames en doorspoelen naar reclame; ze kunnen kiezen voor reclamevrije platformen zoals Netflix. We hopen dus dat onze aanbieders en omroepen daar niet in zullen overdrijven.

Wat collega Brouwers op het einde zei, is voor ons ook belangrijk – het is ook op onze vraag toegevoegd aan de memorie van toelichting –: de bescherming en de beperkingen die bestaan rond kinderprogramma's, blijven behouden.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Het is inderdaad een omzetting die normaal gezien in een pakket van maatregelen in het najaar zou worden gerealiseerd. In de commissie Media worden er hierover hoorzittingen georganiseerd. Het vraagt nog een grondige discussie, die ook gepland was.

Er wordt nu één regel uit gehaald met de argumentatie dat er een noodzaak is om wat meer flexibiliteit te geven op het vlak van reclame omdat omroepen hun reclame-inkomsten hebben zien dalen door de coronacrisis. We kunnen dat voor een stuk volgen, maar wij begrijpen niet dat er geen tijdelijkheid is ingebouwd. In de meeste nooddecreten die we hier hebben goedgekeurd, zijn we het ermee eens dat er door de coronacrisis een inspanning moet worden gedaan, maar we zorgen er toch ook voor dat er een stuk tijdelijkheid wordt ingebouwd. Op het moment van de definitieve omzetting zou dit eventueel kunnen worden verlengd.

Het is dus een gemiste kans. De sp.a-fractie en de Groenfractie hebben samen een amendement ingediend dat de evaluatie garandeert en de tijdelijkheid verankert in dit voorstel van decreet. Het is goed om te vertrouwen op zelfregulering, maar wij denken dat het misschien toch beter is om enige garanties en hefboomen in te voeren. Kijkers willen in primetime toch niet al te veel reclame. Ik denk dat we dat ook moeten meenemen, en vandaar het amendement bij dit voorstel van decreet.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Het zijn inderdaad harde tijden voor televisie- en radiozenders, zeker ook voor regionale zenders, omdat ze hun inkomsten uit reclame serieus zien dalen en adverteerders zien afhaken. Ze geraken in financiële problemen.

Wij begrijpen dat dit voorstel van decreet aan die concrete nood tegemoet wil komen, maar wij maken ons inderdaad wel wat zorgen over het feit dat de aanpassing die voorligt, de mogelijkheid creëert om alle toegestane advertentietijd in primetime te concentreren. Wij denken dat dat geen goede zaak is voor kijkers en luisteraars, omdat het nogal overweldigend kan zijn. We zien ook dat adverteerders zelf vrezden dat het gaat leiden tot 'ad skipping'.

Vandaar dat wij graag een zicht zou krijgen op de concrete impact van die beslissing. Daarom dienen wij een amendement in – mevrouw Meuleman heeft het al gezegd – waarin wij vragen dat deze maatregel wordt geëvalueerd en bij negatieve effecten ook herbekeken.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Voorzitter, collega's, ik begrijp dat de advertentie- en reclamesector het vandaag bijzonder moeilijk heeft. Net zoals in tal van andere sectoren laat de coronacrisis zich daar ook bijzonder hard voelen.

Wat hier vandaag voorligt, zou, indien het tijdelijk zou zijn, een te overwegen piste zijn om de sector, minstens tijdens de duur van de coronacrisis, uit de nood te helpen. Maar van enige tijdelijkheid is in het voorstel van decreet geen sprake. De vrees is dan ook dat, wanneer de coronacrisis voorbij zal zijn, deze verregaande flexibilisering nog altijd zal gelden.

En het voorbeeld is al gegeven en ook door de indieners aangehaald, dat is net wat men niet nastreeft, met name die Amerikaanse toestanden, met in primetime een diarree van reclame die dan voor- en nadien zal dalen om het quorum niet te overstijgen. Ik denk dat dit zal leiden tot die zogenaamde schermvervuiling.

En men probeert dit nu begrijpelijkerwijs te verkopen als steun aan de mediabedrijven. Maar er zit volgens mij mogelijk wel een contraproductief effect in op middellange termijn, namelijk dat er door een verdere daling van het lineair televisiekijken minder reclame-inkomsten zullen zijn en dus ook minder budget voor de eigen content. En dat lijkt me toch niet de bedoeling te zijn.

Het amendement van de collega's van sp.a en Groen gaat een stukje in de goede richting, maar toch ook weer niet helemaal. Want op dit moment mag er maximum 12 minuten per uur aan reclamecontent zijn. Wel, ook wanneer dit amendement zou worden goedgekeurd, en je blijft net onder die 30 procent, bijvoorbeeld 29,99 procent, dan zit je nog altijd aan 18 minuten reclame op een uur. Ik vind dat nog altijd veel te veel. Ook dat amendement kunnen wij dus niet volledig steunen, hoewel het een stap in de goede richting zou zijn geweest, indien het zou worden aanvaard.

Karin Brouwers (CD&V): Voorzitter, ik wil, vanwege de indieners, een paar antwoorden geven. Gelukkig is ook de heer Vandaele hier, hij kan mij zeker bijspringen.

Collega's, het is zo dat we versnellen door de coronacrisis, maar niet dat we versoepelen door de coronacrisis. Die versoepeling staat in de richtlijn en wij zetten die gewoon nagenoeg letterlijk om. Dat is wat we doen. En we kunnen dat niet tijdelijk doen. Je kunt een richtlijn niet tijdelijk omzetten. Wat we wél kunnen doen – en daarin begrijp ik voor een stuk de oppositie en het amendement – is, bij de grote omzetting van heel de richtlijn in het najaar – tegen dan zijn we zoveel maanden verder, heeft het nieuwe systeem kunnen draaien – eens kijken naar het effect. En daarvoor rekenen we op de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM), om de naleving te controleren en de spreiding binnen die blokken van enkele uren, te monitoren.

En als er dan toch problemen rijzen, kunnen we nog altijd bekijken of een aanpassing eventueel nodig is. Maar we verwachten dat niet. We hebben vertrouwen in de sector. Wij willen ten minste vertrouwen geven aan de zenders dat zij daar correct mee zullen omgaan. Want anders jagen zij hun eigen kijkers weg. Maar op dit moment is het interessant om de omzetting, die toch moet gebeuren, even vooraf te nemen. Volgende week gaan de winkels open. Wel, ik denk dat het vandaag dan zelfs een heel goed moment is om dit goed te keuren.

Hannelore Goeman (sp.a): Ik heb uit de tussenkomst van mevrouw Brouwers niet helemaal begrepen of ze ons amendement nu zullen steunen of niet.

De voorzitter: Dat zal straks blijken.

Hannelore Goeman (sp.a): Want natuurlijk begrijpen we ergens dat er tegen het moment van de omzetting inderdaad een evaluatie moet gebeuren. Maar wij denken dat het een goed idee is om dat in ieder geval in het voorstel van decreet te verankeren.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 282/1)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 en 2.*

Er is een amendement op artikel 3. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 282/2)

– *Er zijn geen opmerkingen bij artikel 4.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over het amendement, de artikelen en het geheel van het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot dringende, tijdelijke afwijking van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs naar aanleiding van de coronacrisis, wat de leerlingenevaluatie betreft

– **285 (2019-2020) – Nr. 1**

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van bijzonder decreet van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot dringende, tijdelijke afwijking van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs naar aanleiding van de coronacrisis, wat de leerlingenevaluatie betreft.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Collega Daniëls zal de toelichting geven.

De voorzitter: Dan heeft de heer Daniëls het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Er ligt een voorstel van bijzonder decreet voor het gemeenschapsonderwijs voor. Een school heeft een schoolreglement en dat tekenen de ouders bij aanvang en bij inschrijving. In dat schoolreglement is opgenomen hoe dat schooljaar zal verlopen, inclusief hoe de evaluatie zal gebeuren, bijvoorbeeld dat de evaluatie van het dagelijks werk op x procent van weging staat, en de examens op een ander percentage, of dat er bijvoorbeeld examens zijn in december, vlak voor de paasvakantie en in juni.

Collega's, ik moet u niet uitleggen dat door corona het verloop van dit schooljaar toch stevig gewijzigd is, en bijgevolg dat het schooljaar afwijkt van wat in het schoolreglement staat. Als de scholen die schoolreglementen niet kunnen aanpassen, dan is het een grond voor beroepsprocedures voor ouders om, als er een evaluatie en deliberatie gebeurt, te stellen dat het schoolreglement niet is gevolgd en de beslissing dus de facto nietig is. Om die reden moet het schoolreglement kunnen worden aangepast in het lopende schooljaar. Dat vereist dus een aanpassing, zowel van het voorstel van decreet, waar ik straks op terugkom in de spoedbehandeling, als van het voorstel van bijzonder decreet in het GO!

Wat doen we concreet? We zeggen ten eerste dat de school het schoolreglement kan wijzigen in een lopend schooljaar, wat dus al een afwijking is. Ten tweede, dat men daarvoor niet de hele procedure langs de schoolraad moet doorlopen.

Daar geef ik twee woorden uitleg bij. Normaal gezien ga je voor zoiets langs de schoolraad. De schoolraad is het orgaan waar ouders, leerlingen, een aantal externen en leerkrachten in zitten. Het gaat hier over een belangrijke wijziging.

De reden waarom we toch niet de volledige procedure langs de schoolraad kunnen lopen, is ten eerste omdat de schoolraden nu fysiek niet samenkomen. Ze kunnen niet vergaderen. Ten tweede, in de huishoudelijke reglementen van die schoolraden is veelal niet in een elektronische procedure voorzien. Ten derde, als alle termijnen van de schoolraad die worden voorzien in acht zouden worden genomen, kunnen we pas heel laat een aangepast schoolreglement hebben. Daardoor zou de rechtszekerheid voor de school, maar zeker en vast ook de transparantie en de duidelijkheid voor leerlingen en ouders, er pas heel laat komen. Daarom moet het wel ter kennisgeving aan de schoolraad worden bezorgd, maar niet overlegd. We geven uiteraard mee waar er toch nog in dialoog kan worden getreden, en dat dat wel kan.

Met wie wel overleg moet worden gepleegd, is met de lokale personeelsvertegenwoordiging, omdat dergelijke zaken natuurlijk wel een impact hebben op de personeelsinzet.

Nog even meegeven dat de inwerkingtreding gebeurt de dag na de bekendmaking van de afwijking in het Staatsblad.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): We hebben ervoor gekozen om de autonomie van de scholen toe te laten om de schoolreglementen op een meer flexibele manier te kunnen toepassen. We versoepelen daardoor ook een aantal bestaande procedures.

We zijn er ons van bewust dat sommige zaken minder relevant zijn, of minder verlopen zoals ze vroeger verliepen vóór de coronatijden. In de toelichting van het voorstel van decreet staat wel heel uitdrukkelijk vermeld dat de tijdige informatie van ouders een vereiste is. Ik merk dat we dit niet uitdrukkelijk hebben vermeld in de toelichting bij het voorstel van bijzonder decreet. Niets moet ons eraan doen twifelen dat ook de scholen van het gemeenschapsonderwijs dit vanzelfsprekend zullen vinden. Wat mij betreft, is dit de facto toegevoegd aan de toelichting.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Wij gaan het voorstel van bijzonder decreet en het voorstel van decreet steunen, omdat het bijzonder belangrijk en al rijkelijk laat is dat scholen, ouders, leerlingen en leerkrachten duidelijkheid krijgen over de organisatie van het einde van het schooljaar en over de examens. Het is heel belangrijk dat dit voorstel van bijzonder decreet wordt goedgekeurd, maar we hebben ook wel kanttekeningen.

Enerzijds hebben we begrip dat de procedure via de schoolraad en de overlegprocedure die nu is voorzien, te log en te zwaar zijn en te veel tijd in beslag zouden nemen, en dat die dus moeten worden gewijzigd. Anderzijds vinden we het bedenkelijk dat nu – dat gevoel leeft heel hard – de participatie van ouders en leerlingen buitenspel wordt gezet. Het wordt achteraf meegedeeld aan ouders en aan de schoolraad, maar dat is misschien toch wat weinig. We hebben daarover overleg gepleegd en we zijn blij dat het heel expliciet is vermeld in de toelichting. We willen hier ook herhalen dat het in de toelichting bij het voorstel van bijzonder decreet ook zou worden opgenomen en dat scholen in een begeleidend schrijven in Schooldirect enzovoort echt wel worden opgeroepen om de schoolraad toch zoveel mogelijk te betrekken, zij het niet via de officiële procedure, en inspraak te geven.

Ik denk dat dat in ieders belang is om het draagvlak voor de genomen beslissingen over de examens zo groot mogelijk te houden. Die boodschap moeten we echt meegeven. Voor ons is het heel belangrijk dat de participatie van ouders en leerlingen toch wordt meegenomen.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Ik vraag mij eerst en vooral af waarom dit apart moet gebeuren. Waarom is dit niet mee in het voorstel van decreet opgenomen? Dat vind ik wat vreemd. Ik begrijp natuurlijk wel de noodzaak om de scholen juridisch in te dekken voor deze bijzondere situatie.

Zoals ik daarstraks al heb gezegd, zijn we niet gelukkig met het al te snelle advies van GO! om helemaal geen examens meer te organiseren. We betreuren het dat de lokale schoolraden, die misschien de voorkeur hadden gegeven aan examens voor de hoofdvakken, zich zonder inspraak moeten neerleggen bij een beslissing van de directie. Hopelijk komt er toch nog overleg om dit nog met de ouders te bespreken. Zij willen toch ook wel iets kunnen zeggen en mee beslissen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Mevrouw Meuleman nam me zo-even de woorden uit de mond over de beslissing over de vorm en timing van de evaluatie. Die moet alleen ter kennisgeving aan de schoolraad worden voorgelegd. Ook wij begrijpen uiteraard dat dat om organisatorische redenen is en dat het in de gegeven omstandigheden voor de scholen absoluut geen sinecure is om dit snel te organiseren. We wilden ook de scholen oproepen om de schoolraad toch zo veel mogelijk te betrekken. We denken dat dat heel belangrijk is voor het draagvlak voor de beslissingen die de scholen nemen.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil mijn collega's van Groen en sp.a bedanken omdat ze dit voorstel van bijzonder decreet steunen.

Mijnheer Laeremans, dit voorstel van bijzonder decreet zit niet in het andere decreet omdat het een bijzonder decreet is. Het GO! heeft een aparte bepaling in verband met de schoolraad. We kunnen dit dus niet wijzigen bij gewoon decreet, en daarom is het een apart nooddecreet waarin alleen dit artikel ter sprake komt. Meer kan ik daar niet over zeggen.

Bij het betrekken van de schoolraad gaat het inderdaad over procedures. Stel dat we de schoolraad toch hadden betrokken, en er was in de procedure van de schoolraad iets misgelopen, dan was dat opnieuw een grond om beroepsprocedures op te starten, want dan kon men zeggen dat de procedure voor de aanpassing via de schoolraad niet volledig juist verlopen was. Men kan dan zeggen dat niet alle geledingen binnen alle termijnen werden uitgenodigd en daarom is de wijziging van het schoolreglement nietig.

Maar er is wel de oproep om maximaal in overleg te gaan en aan duidelijke kennisgeving te doen. Hierbij zijn twee zaken belangrijk: een duidelijke, transparante en heldere communicatie naar de ouders en leerlingen is absoluut nodig. Dat is de kennisgeving. Ten tweede moet men in de mate van het mogelijke de leerlingen en ouders hierbij betrekken. Dat is in alle scholen belangrijk. Ik denk dat we het daar met alle fracties over eens zijn.

Ik geef nog mee dat het een afwijking is, collega's. Het is geen permanente wijziging. We hoeven daarna niet opnieuw naar het Vlaams Parlement te komen om deze bepaling in te trekken. Het is een afwijking die geldt zolang de coronamaatregelen lopen. Die bepaling houdt automatisch op op het moment dat de Nationale Veiligheidsraad een andere beslissing zou nemen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van bijzonder decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 285/1)

– Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 3.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het geheel van het voorstel van bijzonder decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Liesbeth Homans tot wijziging van enkele bepalingen in verband met de selectie en de evaluatie van de kinderrechtencommissaris, de Vlaamse ombudsman en de directeur van het Vlaams Vredesinstituut en tot instelling bij de Vlaamse Ombudsdienst van een coronagebonden bemiddelingsopdracht inzake woninghuurovereenkomsten

– 291 (2019-2020) – Nr. 1

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Liesbeth Homans tot wijziging van enkele bepalingen in verband met de selectie en de evaluatie van de kinderrechtencommissaris, de Vlaamse ombudsman en de directeur van het Vlaams Vredesinstituut en tot instelling bij de Vlaamse Ombudsdienst van een coronagebonden bemiddelingsopdracht inzake woninghuurovereenkomsten

De algemene bespreking is geopend.

Op unaniem verzoek van het Uitgebreid Bureau heb ik dit voorstel van decreet ingediend. Het voorstel wijzigt de decreten tot oprichting van de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen op enkele punten.

De kinderrechtencommissaris, de Vlaamse ombudsman en de directeur van het Vlaams Vredesinstituut worden door het Vlaams Parlement benoemd en geëvalueerd. Voor elke benoeming, elke proefevaluatie en elke eindevaluatie moet de plenaire vergadering telkens twee beslissingen nemen.

In een bijbehorend voorstel van reglementswijziging, dat straks nog aan bod komt en vandaag eveneens ter stemming voorligt, worden deze bevoegdheden gedelegeerd aan het Uitgebreid Bureau, met dien verstande dat de benoeming en de effectieve eindevaluatie nog altijd bevoegdheden van de plenaire vergadering blijven.

Dit voorstel kent ook aan de Vlaamse ombudsman tijdelijk de bevoegdheid toe om te bemiddelen in private huurgeschillen die het gevolg zijn van de coronacrisis, uiterlijk tot 1 oktober 2020.

Tot slot wordt er van de gelegenheid gebruikgemaakt om in de oprichtingsdecreten van het Kinderrechtencommissariaat, de Vlaamse Ombudsdienst en het Vlaams Vredesinstituut een aantal technische correcties door te voeren.

Vraagt hierover iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 291/1)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 23.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het geheel van het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de uitvoering van de decreten over de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft – 292 (2019-2020) – Nr. 1

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de uitvoering van de decreten over de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft.

De algemene bespreking is geopend.

Dit voorstel van reglementswijziging wijst de bevoegdheid om de selectie- en evaluatieprocedures vast te stellen en de bevoegdheid om de proeftijd van het eerste mandaat te evalueren, toe aan het Uitgebreid Bureau. Dat heb ik daarnet ook uitgelegd.

De benoeming en de eindevaluatie van de mandaathouders blijven bevoegdheden van de plenaire vergadering.

Vraagt hierover iemand het woord? (*Neen*)

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement. (Zie *Parl.St.* VI.Parl. 2019-20, nr. 292/1)

– *Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 en 2.*

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het geheel van het voorstel houden.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, ik moet nu vragen dat iedereen hier aanwezig, maar ook iedereen die thuis zit te werken, zich aanmeldt in de stemtoepassing.

Zoals elke week hebben de diensten ook nu gevraagd om de plenaire vergadering gedurende vijftien minuten te schorsen om de nodige voorbereidingen te treffen voor de stemmingen.

– *De vergadering wordt geschorst om 17.30 uur.*

– De vergadering wordt hervat om 17.44 uur.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCRIFT over de persoonsvolgende financiering vanuit werknemersstandpunt – 238 (2019-2020) – Nr. 1

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding over het verzoekschrift over de persoonsvolgende financiering vanuit werknemersstandpunt.

Mevrouw van der Vloet, verslaggever, verwijst naar haar schriftelijke verslag.

We moeten ons nu uitspreken over de conclusies van de commissie.

Voor we met de eigenlijke stemming beginnen, voeren we zoals gewoonlijk een teststemming uit.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

– De Vlaamse volksvertegenwoordigers voeren een teststemming uit.

Alle 124 leden hebben aan deze teststemming deelgenomen. Aangezien deze test dus voor iedereen goed verlopen is, kunnen we nu overgaan tot de eigenlijke stemming.

Wij stemmen bij zitten en opstaan over de conclusies van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid, Gezin en Armoedebestrijding over het verzoekschrift over de persoonsvolgende financiering vanuit werknemersstandpunt.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die de conclusies niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Het Vlaams Parlement neemt de conclusies van de commissie aan. Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis – 284 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Wilfried Vandaele bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis.

Vraagt iemand het woord?

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik zou de toelichting graag overlaten aan collega Daniëls.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Collega's, het gaat over maatregelen voor het basis-onderwijs, het secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs en het hoger onderwijs. Naar aanleiding van de coronamaatregelen, genomen door de federale overheid, moeten er aanpassingen gebeuren aan diverse decreten om het verdere verloop van het schooljaar op een ordentelijke manier te kunnen regelen.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Zoals ik eerder al zei, hebben wij dit voorstel van decreet pas heel laat ontvangen. Er staan heel veel zaken in. We kunnen dat op deze korte termijn niet grondig analyseren. We stemmen dus tegen het voorstel tot spoedbehandeling.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

Dan stemmen wij nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Het voorstel tot spoedbehandeling is aangenomen. Dan stel ik voor dat het voorstel van decreet van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): We wilden het ook wel overlaten aan onze fractievoorzitter, maar die heeft in dezen 'gepreteacht' in mijn richting.

Collega's, dank voor de steun om dit voorstel van decreet hier vandaag met spoed te behandelen. Ik probeer er zo didactisch mogelijk door te lopen.

We hebben er daarnet met het bijzonder decreet al naar verwezen dat als gevolg van de coronamaatregelen fysieke lessen in de scholen zijn gestopt en dat het schooljaar een andere wending heeft gekregen, waardoor ook de evaluatie van de leerlingen een andere wending moet krijgen. In het schoolreglement staat duidelijk hoe de evaluatie van leerlingen gebeurt, maar ook hoe een aantal elementen in de evaluatie van een leerling worden gewogen. Het gaat dan bijvoorbeeld over het onderscheid tussen dagelijks werk en examens, maar ook over het aantal stageperiodes dat moet worden doorlopen, de vraag hoe een geïntegreerde proef wordt gewogen enzovoort.

Dat staat allemaal in het schoolreglement dat de ouders ondertekenen bij de aanvang van het schooljaar en dat eigenlijk niet kan worden gewijzigd, behalve wanneer het gaat over zaken die decretaal zijn geregeld. Dat is de het contract dat de ouders met de desbetreffende school sluiten.

In dat reglement staan zaken die betrekking hebben op de evaluatie, maar aangezien die niet kunnen doorgaan door de coronamaatregelen, moet de school de mogelijkheid krijgen om die aan te passen aan de realiteit. En dus voorzien we in dit voorstel van decreet en in het voorstel van bijzonder decreet dat daarnet al is behandeld, dat de school eenzijdig het schoolreglement kan wijzigen. Eenzijdig, met dien verstande dat we de weg langs de schoolraad die normaal gezien moet worden gevolgd met een verplicht overleg, niet kunnen volgen, om organisatorische redenen en in het kader van de timing.

Daarnaast is het ook zo dat die schoolraad in zijn huishoudelijk reglement niet in een elektronische procedure heeft voorzien.

We moeten dat schoolreglement kunnen aanpassen opdat er geen beroepsprocedures zouden worden opgestart naar aanleiding van de adviezen en attesten die scholen geven, opdat ouders niet massaal in beroep zouden gaan omdat de timing uit het schoolreglement niet is gevolgd. Om dat mogelijk te maken moet helaas – en ik zeg bewust helaas – niet de officiële weg langs de schoolraad, dus met overleg, worden gevolgd. We raden wel aan om in de mate van het mogelijk in dialoog te treden met de verschillende partners van de schoolraad.

Voor die aanpassing moet er wel overleg zijn met het personeel omdat het personeel natuurlijk een belangrijke rol speelt. Wanneer de examens niet mondeling kunnen doorgaan of wanneer voor een bepaald vak geen examen en voor een ander wel een examen wordt georganiseerd, dan is dat belangrijk voor het personeel.

Er moet een duidelijke en transparante communicatie zijn naar de ouders. Voor wie wil volgen: dat staat in de artikelen 4, 16 en 29 van het voorstel.

Een ander element betreft het verloop van het schooljaar. Koepels en scholen geven aan dat leerkrachten de tijd die nog rest, maximaal willen gebruiken om les te geven. Het schooljaar stopt eigenlijk op dinsdag 30 juni. Dan stopt ook de periode waarin les kan worden gegeven of evaluaties kunnen gebeuren. Om de scholen de kans te geven om effectief tot die laatste dag aan de slag te blijven met leerlingen, is er natuurlijk ook tijd nodig om te kunnen delibereren en proclameren. Met de artikelen 5 en 12 maken we het mogelijk dat de deliberatie een week wordt uitgesteld tot en met dinsdag 7 juli. Wanneer een school dat wil doen – het is geen verplichting, het is een mogelijkheid die we bieden – dan moet overlegd worden met de lokale personeelsvertegenwoordiging. Wanneer een school later delibereert en dus later proclameert – dat betekent dus dat de ouders de beslissing later krijgen –, dan wordt de termijn waarbinnen ouders een beroep kunnen indienen, met evenveel dagen verschoven.

Een volgend punt dat u zult terugvinden in het voorstel van decreet, in de artikelen 2 en 33, betreft de toegang tot het buitengewoon onderwijs en het individueel aangepast curriculum. Normaal gezien mag je maar naar het buitengewoon onderwijs gaan of een individueel aangepast curriculum krijgen als je daarvoor een definitief verslag hebt gekregen. Heel veel van die verslagen zijn op dit moment niet afgewerkt omdat het multidisciplinair overleg (MDO) niet kan samenkomen. Er kan ook niet worden vergaderd. Er kunnen geen observaties van de kinderen meer gebeuren. Er kunnen ook geen verdere diagnostische onderzoeken gebeuren. Dat ligt dus stil.

Dat maakt dat sommige leerlingen waarvan men aangeeft dat ze eigenlijk het best een individueel aangepast curriculum zouden krijgen, en dus extra

ondersteuning, of toegang tot het buitengewoon onderwijs, die ondersteuning niet krijgen als we niet ingrijpen. Dit voorstel van decreet maakt het daarom mogelijk dat leerlingen volgend jaar met een tijdelijk verslag in het buitengewoon onderwijs of met een individueel aangepast curriculum kunnen starten.

In de artikelen 7 en 24 is er ook nog een verwijzing naar het disproportioneel zijn van maatregelen. Stel dat een school na 1 februari 2020 heeft aangegeven dat een aantal aanpassingen voor kinderen met bijzondere noden disproportioneel zijn, dat die eigenlijk niet uitvoerbaar zijn, dan kan die leerling wel nog altijd les blijven volgen in die school, op een aangepaste manier. Het is niet zo dat het dan stopt.

Een ander punt betreft de inschrijvingen. Ik verwijs naar de artikelen 6, 8, 23 en 25. Op dit moment kunnen inschrijvingen niet fysiek plaatsvinden. Ik kan niet naar een school gaan om daar de inschrijving te finaliseren. Om het mogelijk te maken dat inschrijvingen toch kunnen gebeuren, en dat handtekeningen en dergelijke procedures kunnen, geven we de mogelijkheid dat scholen digitaal inschrijven, hetzij via mail, hetzij via een foto van de handtekeningen en dergelijke meer. Ook wordt de rangschikking van de leerlingen die uit een aanmeldingsprocedure komen, zeven dagen langer vastgehouden. Waarom? Er zijn misschien een aantal ouders die minder vlot toegang hebben tot een aantal digitale middelen. Op die manier is er toch voldoende tijd om de nodige stappen te kunnen zetten opdat die inschrijving zou kunnen worden gerealiseerd.

Een volgend punt betreft heel wat artikelen, namelijk de artikelen 22, 27, 38 tot en met 42. Dat betreft het uitstel van het 'nieuwe' Inschrijvingsdecreet. Collega's, zoals u weet, hebben we op 22 november 2019 in dit parlement beslist om de nieuwe inschrijvingsprocedures met een schooljaar uit te stellen, omdat een aantal procedures nog niet rond waren en om scholen, scholengroepen en onderwijsregio's ook de kans te geven om zich goed te informeren en met elkaar af te stemmen. Dat proces valt nu volledig stil.

Scholen hebben, denk ik, andere noden aan hun hoofd dan binnen de scholengemeenschap, binnen de onderwijsregio met het lokaal overlegplatform (LOP) vergaderen, en het is niet evident om inschrijvingsregels allemaal online te bespreken. Daarom stellen we voor om het Inschrijvingsdecreet met nog een jaar uit te stellen. Waarom? Je moet al in het begin van het schooljaar weten hoe het in je schoolreglement moet staan voor de inschrijving van het jaar erop. Dat wil dus eigenlijk zeggen dat we dit uitstellen naar de inschrijvingen voor het schooljaar 2022-2023. Daarbij aansluitend, als scholen nu toch nog willen instappen in een aanmeldprocedure die al ergens bestaat of er toch nog een willen opzetten, dan maken we dat nog mogelijk, door die administratieve termijnen aan te passen. Dat doen we in de artikelen 19 en 26.

Een volgend punt betreft de uitgesloten leerlingen. Stel dat een school leerlingen heeft uitgesloten van deelname aan de lessen, en die leerjaren starten nu op. Die uitgesloten leerlingen zijn niet op zoek kunnen gaan naar een andere school, want de scholen zijn dicht, en ze kunnen zich ook niet inschrijven. We garanderen hiermee dat die leerlingen nog altijd onderwijs kunnen krijgen, maar dat de klassenraad wel kan bepalen hoe ze die lessen kunnen volgen. De uitsluiting gaat dus de facto in op 31 augustus. Voor de duidelijkheid, dat wil dus niet zeggen dat die leerling nu in de klas móet zitten, want we weten niet over welke leerling het gaat, laat staan welke feiten hieraan ten grondslag liggen, maar wel dat de klassenraad moet bekijken hoe ervoor zal worden gezorgd dat die leerling toch nog op een of andere manier les kan krijgen. Dat gaat over de artikelen 3 en 30.

Het volgende punt zijn de gevalideerde proeven in het basisonderwijs. U weet dat we besloten hebben om op het einde van het basisonderwijs gevalideerde

proeven van alle leerlingen te laten afnemen. De eerste keer dat we dit zouden doen, is nu, dit schooljaar. Dat maakt dat scholen daar meer tijd voor moeten voorzien en we willen eigenlijk de scholen de kans geven om zelf te beslissen of ze al dan niet nog deelnemen aan die gevalideerde proeven. Dat zijn, voor alle duidelijkheid, die interdiocesane proeven en die OVSG-toetsen (Onderwijsvereniging van Steden en Gemeenten). Scholen kunnen daar dus zelf kiezen in het basisonderwijs.

Algemeen over basis- en secundair onderwijs zijn er een aantal termijnen die verlengd worden. Dat gaat dan vooral over erkenningen, tijdelijke erkenningen en financieringen van nieuw opgerichte scholen zodat daar geen problemen ontstaan. Dat betreft artikel 13, 14, 20 en 21.

De volgende zaak die we regelen zijn de zogenaamde type 5-scholen en de ziekenhuisscholen. De ziekenhuisscholen hebben op dit moment heel weinig leerlingen. De ziekenhuizen hebben zichzelf eigenlijk 'leeggemaakt' en enkel heel dringende zaken worden nog opgenomen in corona. Maar de ziekenhuisscholen en type 5-scholen worden gefinancierd op basis van het aantal leerlingen dat over een heel schooljaar aanwezig is. Dat maakt eigenlijk dat die in de maanden maart, april, mei en juni allicht heel weinig leerlingen zouden hebben en daar bijgevolg heel weinig financiering aan zouden overhouden voor volgend jaar. Dat is uiteraard niet de bedoeling. Wij gaan ze dus eigenlijk subsidiëren – dat is althans het voorstel dat voorligt – om de maanden september, oktober, november, december en januari mee te tellen voor de leerlingen over een heel jaar.

Het volgende punt betreft de studiefinanciering, de zogenaamde studiebeurzen, in het hoger onderwijs. Er is een verschil tussen studenten die op kot zijn en studenten die niet op kot zijn voor het bedrag dat ze krijgen. Studenten die op kot zijn krijgen een merkkelijk hoger bedrag, het maximale bedrag dat zij kunnen krijgen is 4201,42 euro. Maar daar hangt de verplichting aan dat je een huurovereenkomst moet hebben van minimaal acht maanden. Er zijn heel wat studenten die in maart of april hun huurovereenkomst hebben opgezegd omdat ze dachten dat ze toch niet meer op kot gingen zijn. Dat zou dan willen zeggen dat zij eigenlijk de studiefinanciering gaan verliezen omdat ze niet aan die acht maanden komen. Vandaar dat we maart, april, mei en juni de facto ook erkennen als behorende tot die huurovereenkomst. Dit punt is artikel 17.

Het volgende punt betreft volwassenenonderwijs, artikel 18. In het volwassenenonderwijs is het vandaag mogelijk dat er contactonderwijs is, dat wil zeggen gewoon les in de klas, of contactonderwijs aangevuld met afstandsonderwijs. Maar decretaal is het vandaag niet mogelijk dat er 100 procent afstandsonderwijs is in het volwassenenonderwijs. Dat maken we dus mogelijk met artikel 18 en een definitie van hoe dat afstandsonderwijs er uitziet.

In artikel 19 heeft het voorstel van decreet het over kwaliteit. Voor een school of een centrum voor leerlingenbegeleiding (CLB) die een inspectie gehad hebben, een doorlichting, en een termijn voor een verbeterplan gekregen hebben, lijkt het ons nu niet het moment om in scholen langs te gaan en te kijken hoe het staat met hun verbeterplan. Dat schuiven we op tot het einde van het jaar en er wordt verder een moment afgesproken met die scholen wanneer die doorlichting doorgaat. Dat lijkt me maar logisch, temeer ook omdat we de onderwijsinspecteurs inzetten als tussenpersoon om die scholen verder te begeleiden.

Artikel 28 en 31 gaan over de Examencommissie. U weet dat er een aantal leerlingen zijn die verplicht naar de Examencommissie moeten gaan en dat daar termijnen op staan. De Centrale Examencommissie werkt op dit moment niet, die is gesloten. Die leerlingen kunnen daar dus niet naartoe. We verlengen ook die termijnen tot 1 maart 2021 opdat die leerlingen aan die verplichting zouden voldoen.

Artikel 35 gaat over duaal leren. Duaal leren stelt eigenlijk voorop dat een leerling slechts een beperkt aantal dagen op een heel schooljaar zonder werkplek mag zitten. Als die minder dan twintig dagen op een werkplek zit, komt die in de problemen om nog verder onder duaal leren te vallen. Daar stellen we nu dat, zelfs als hij daar onder zakt, hij nog altijd duaal leren kan blijven doen en dat hij natuurlijk ook naar school kan gaan om die lessen te volgen.

In het volgende artikel verwijst collega Vandaele naar het toelatingsexamen arts en tandarts. Dat examen is verzet van 7 en 8 juli naar 25 en 26 augustus. Maar dat wil zeggen dat de universiteiten – dat is artikel 36 – de lijst gunstig toegangsrechtige studenten later gaan krijgen. We schuiven dat op naar uiterlijk 15 september, maar eigenlijk proberen we die lijst wel al op 4 september ter beschikking te stellen.

In artikel 37 doen we ook nog een aanpassing naar aanleiding van de raad voor studievoortgangsbetwistingen. We denken dat we die raad, hoewel we proberen om het maximaal te beperken, toch in volle sterkte moeten opstellen. Op dit moment is er een zetelend lid dat niet langer kan zetelen vanwege een onverenigbaarheid, omdat zij regeringscommissaris is geworden. Dit, gecombineerd met het feit dat het in de toekomst de bedoeling is om de raad voor studievoortgangsbetwistingen in één Vlaams rechtscollege onder te brengen, leidt ertoe dat die aanstelling wordt beperkt tot twee jaar in plaats van drie jaar. Collega's, dat zijn de voornaamste bepalingen.

Het laatste stuk, artikel 43, is de inwerkingtreding. U zult daar zien dat er allerlei verschillende inwerkingtredingen zijn, inclusief een aantal met terugwerkende kracht. Die zijn allemaal nodig om het zo rechtsgeldig mogelijk te laten verlopen.

Ik sluit af door alvast de collega's Vandromme en De Gucht te bedanken voor hun medewerking aan dit dossier, alsook de mensen in het departement en het kabinet, en niet te vergeten de mensen van legistiek en taaladvies van dit parlement, want zij hebben ondergetekend de laatste dagen veel werk gegeven om voor u een degelijk werkstuk te kunnen voorleggen. Ik wil mij namens de indieners ook verontschuldigen voor de laattijdigheid. Maar wij hopen in elk geval op jullie instemming, of we hopen toch nog te kunnen antwoorden op jullie verduidelijkende vragen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (CD&V): Herhaling is een mooi pedagogisch principe, maar ik zal dat achterwege laten.

Collega's, het zijn uitzonderlijke omstandigheden in deze coronacrisis. Ik denk dat we hier een nooddecreet voor ons hebben waarin we afwegingen hebben gemaakt. En volgens onze fractie hebben we ook de juiste keuzes gemaakt en de juiste accenten gelegd. Ik hoop dat we ook ruime steun kunnen krijgen voor dit nooddecreet in het parlement. De toelichting is er ondertussen in elk geval al geweest.

De decreten zullen ervoor zorgen dat het onderwijs op de best mogelijke manier vorm kan krijgen. Er is misschien nog iets dat ik er wil uithalen, heel specifiek voor kinderen met specifieke onderwijsbehoeften: ik vind het belangrijk dat die toch dat tijdelijk verslag kunnen krijgen in afwachting van het afronden van de formele diagnostiek.

Ik wil namens mijn fractie nog even onderstrepen dat we, hoewel we met een nooddecreet werken, niet afwijken van de uitgangspunten die we in niet-coronatijden vanzelfsprekend vinden.

En dan wil ik ook nog even duiden op het luik participatie. In de toelichting staat heel duidelijk vermeld dat we ervan uitgaan dat scholen de autonomie krijgen om de bestaande procedures aan te passen, maar dat dit niet betekent dat we hen niet motiveren en stimuleren om ouders en leerlingen te betrekken, en hen in te lichten over wat er voor hen ligt.

Collega's, ik denk dat dit een goed nooddecreet is. Ik hoop dat ik op jullie stem kan rekenen.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp.a): Wij gaan dit voorstel van decreet steunen. Ik denk dat het onderwijs er inderdaad op zit te wachten, om duidelijkheid te krijgen voor de scholen. Zo weten ze waar ze aan toe zijn. Ik vind het natuurlijk ook wat jammer dat we het pas zo laat hebben gekregen. Het is een lijvig document en dat maakt dat ik ook nog een aantal vragen en bemerkingen heb.

Een eerste vraag gaat over de inschrijvingen. Het is natuurlijk logisch dat fysieke inschrijvingen niet meer mogelijk zijn. Het lijkt mij een goed idee om elke vorm van fysiek contact te vermijden; schoolkamperen zou helemaal te gek zijn voor woorden.

Maar als ik het goed begrepen heb, kan de inschrijving nu gebeuren per post of digitaal. Is dat dan een keuze die de scholen zelf moeten maken, en hebben jullie daarbij rekening gehouden met het feit dat sommige ouders natuurlijk geen computer hebben? En vooral: wat gebeurt er op een moment dat er meer brieven, mails of digitale aanmeldingen zijn dan plaatsen? Welke voorrangsregels gelden er dan voor inschrijving? Zijn dat dezelfde criteria zoals die in het voorstel van decreet zijn gestipuleerd?

Ik begrijp dat onder de gegeven omstandigheden het Inschrijvingsdecreet opnieuw wordt uitgesteld. Ik denk inderdaad dat leerkrachten en directies op dit moment met andere dingen bezig zijn dan het voorbereiden en organiseren van de inschrijvingsprocedure voor volgend jaar, maar het is natuurlijk wel weer een nieuwe episode in de processie van Echternach die het decreet er intussen heeft opzitten.

Ik heb nog een vraag over het volwassenenonderwijs. We hebben begrip voor het feit dat het mogelijk wordt gemaakt om dat voor 100 procent op afstand te organiseren en dat dat decretaal wordt verankerd, maar ik wil van de gelegenheid gebruikmaken om een duidelijke oproep te lanceren om een oplossing uit te werken voor cursisten die hun modules al twee keer hebben afgelegd en dus nu opnieuw inschrijvingsgeld zouden moeten betalen, terwijl ze compleet niet onder normale omstandigheden hebben kunnen leren.

Tot slot zijn ook wij blij dat er een concrete oplossing komt voor ouders met kinderen met speciale noden. We begrijpen dat de piste om met een tijdelijk verslag te werken als basis voor een beslissing, op dit moment de juiste aanpak is, maar we hopen dat daar in de loop van volgend schooljaar zo snel mogelijk duidelijkheid over komt voor die ouders en kinderen. Het is immers niet leuk om met de onzekerheid te moeten leven dat er eventueel op die beslissing kan worden teruggekomen.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Op de werkwijze is al ingegaan, maar ik wil toch ook het volgende zeggen. Jullie rekenen op onze steun en we gaan onze verantwoordelijkheid opnemen maar het zou mooi zijn als we dan ook dat vertrouwen krijgen om in een vroeger stadium betrokken te worden bij een dergelijk voorstel

van decreet, dat ons ook enorm aanbelangt. Het is een beetje spijtig van die werkwijze en van het feit dat er automatisch van wordt uitgegaan dat we het wel zullen steunen, maar dat we dan op het allerlaatste moment een voorstel van decreet van 32 pagina's in de bus krijgen. Ik vind dat niet zo'n fijne manier om met collega's van de oppositie om te gaan, die je op dit moment nodig hebt en waarbij we afgesproken hebben om allemaal samen deze moeilijke coronatijd door te komen. Ik zou vragen om wanneer dat nog eens voorkomt, ons toch iets vroeger in het proces te betrekken, dan zullen wij meer geneigd zijn om die steun op deze manier uit te spreken.

De bezorgdheid rond participatie van ouders en leerlingen heb ik meegegeven. Dat is ondervangen. We hebben dat hier al duidelijk gesteld. Dat is heel belangrijk voor ons. Het is goed dat dat in de toelichting zo expliciet wordt meegenomen.

Ik heb nog een bedenking bij de gevalideerde proeven. Scholen krijgen nu de vrijheid om die alsnog af te nemen, ze moeten dat niet doen, ze kunnen er zelf over beslissen na overleg met het personeel. Het gaat hier over gestandaardiseerde examens in het basisonderwijs die zouden worden ingevoerd. Ik had toch liever gezien dat in het voorstel van decreet stond dat we dat echt niet verwachten. Ik hoop dat door het feit dat de vrijheid wordt gegeven aan de scholen, ze het niet zullen aanvoelen alsof ze dat toch best wel zouden doen en dat van hen wordt verwacht. Ik hoop niet dat ze zich in allerlei bochten gaan wringen om die toetsen toch nog af te nemen. Ik wil duidelijk stellen in deze plenaire vergadering dat dit niet de prioriteit van het onderwijs kan zijn in wat er nu nog moet gebeuren in onze scholen om kinderen mee te krijgen. Die gestandaardiseerde test is echt een bezorgdheid voor volgend schooljaar. Dat zou ik expliciet willen meegeven aan de scholen. Ik zou zeggen: maak u daar nu geen zorgen over. Ik hoop dan ook dat alle scholen zullen zeggen dat ze het niet meer zullen doen want ze hebben al genoeg op hun bord met alles wat er nu komt bij kijken. Dat is nog een verduidelijking van het standpunt van onze fractie.

De voorzitter: De heer Laeremans heeft het woord.

Jan Laeremans (Vlaams Belang): Voorzitter, bedankt aan de collega's die dit hebben opgesteld. Ik denk dat daar veel tijd in gekropen is. Dank aan collega Daniëls voor de heldere uiteenzetting en samenvatting. Die zou er eigenlijk moeten bijzitten. Dan zou iedereen die zoiets laattijdig in de bus krijgt, dat toch nog kunnen doornemen. Maar goed, u hebt dat hier goedge maakt.

Het nadeel van dit zo laat te bezorgen, is dat wij dat niet meer kunnen aftoetsen met het werkveld. Dan krijg je nog in allerlaatste instantie een paar mailtjes en zo, maar dat is te laat om nog grondig door te nemen en om daarover van gedachten te wisselen. Ik zou er toch voor pleiten als er nog zulke dingen op komst zijn de volgende weken, om het iets sneller te bezorgen.

We begrijpen dat de toetsen in het laatste studiejaar niet overal kunnen doorgaan en dat men de maximale lestijd wil gebruiken, maar we hopen toch dat er nog een zekere vorm van eindtoetsen behouden kan blijven omdat dit een belangrijk jaar is. Bij twijfelgevallen kan een deliberatie toch helpen.

Het volwassenenonderwijs is een beetje stiefmoederlijk behandeld. Alles wordt over eenzelfde kam geschoren, ondanks de enorme verschillen die er zijn. Ik heb het daarnet al aangegeven bij de actuele vragen, maar de minister is er helaas niet verder op ingegaan. We hebben een beetje moeilijkheden met artikel 18. Er zit een verschil in de toelichting en het artikel zelf. In het artikel staat dat het volwassenenonderwijs volledig als afstandsonderwijs georganiseerd kan worden, maar in de toelichting beperkt men dat voor een stuk. Daarin staat: "Tijdens de

opgelegde schorsing van de lessen is contactonderwijs niet mogelijk en ook meteen na de afloop van de acute coronacrisis is dat niet wenselijk.”

Ik heb al van mensen in het afstandsonderwijs gehoord dat het GO! en het katholiek onderwijs al aangeven dat er geen stages en geen stagebegeleiding mogen zijn. Voor mensen die in het tweedekansonderwijs zitten en studeren voor knelpuntberoepen zal dit als gevolg hebben dat zij pas zullen afstuderen in oktober, waardoor het federale niveau nog extra zal moeten uitkeren. Ik vind het een beetje jammer dat zij de kansen niet krijgen die men in het zesde en zevende jaar van het beroepssecundair onderwijs terecht wel geeft.

Ik heb geen tijd gehad om alles te lezen, maar ik heb vandaag vier bladzijden mail gekregen van het volwassenenonderwijs waarin een hele hoop verzuchtingen meegegeven worden. Ik hoop dat daar nog rekening mee gehouden kan worden.

Jos D'Haese (PVDA): Ik heb aandachtig naar de uitgebreide toelichting van de heer Daniëls geluisterd, misschien als enige, maar ik kan mij vergissen. Waarschijnlijk had al de rest de tekst al op voorhand gelezen. Uit zijn toelichting blijkt en uit de reacties van de andere leden van de oppositie die de tekst iets vroeger hadden, dat het om een heel uitvoerig document gaat met veel technische punten. We zijn niet in staat om dit op zo'n korte termijn helemaal uit te benen. Ik twijfel niet aan de goede intenties, maar we zullen ons onthouden bij de stemming.

Koen Daniëls (N-VA): Ik wil nog kort ingaan op een aantal zaken die zijn aangegeven.

Wat betreft de vraag omtrent digitale inschrijvingen, kan ik zeggen dat de scholen zelf duidelijk zullen maken op welke manier ze dat zullen doen. Het gaat om de inschrijvingen en niet om de aanmeldingen. Daar zit wel een groot verschil in. Scholen met capaciteitsproblemen hebben veelal een aanmeldprocedure. Het gaat eigenlijk over die aanmelding die dan nog altijd op een fysieke plaats, op de school, omgezet moet worden, waar men moet komen tekenen. Als er bepaalde criteria zijn, dan blijven die uiteraard gelden. Daar veranderen we hier niets aan.

Wat betreft het volwassenenonderwijs, de module en de inschrijvingsgelden: dat is een budgettaire gegeven. In dit voorstel van decreet zitten geen budgettaire issues vervat. Dat zal inderdaad verder bekeken moeten worden.

Zowel Groen als Vlaams Belang wezen op de gevalideerde proeven. Het is duidelijk dat de school de autonomie krijgt om te beslissen wat ze daarmee doet. Ik wil wel nog even terugkijken op wat gevalideerde proeven zijn. Die gaan over het volledige basisonderwijs en niet alleen over het zesde leerjaar. Ondertussen heeft het katholiek onderwijs aan de scholen gevraagd dat als het kan, ze toch nog te doen of toch een deel ervan, al was het maar om een stuk van de leerwinst te kunnen objectiveren en te meten. Het is niet zomaar een examen. Het decreet zegt heel duidelijk dat het voordien verplicht was dat elke school het deed. Nu zeggen we dat elke school zelf kan beslissen of ze de gevalideerde proeven dit jaar al dan niet afnemen.

Collega's, ik moet er nog bij zeggen dat dit voorstel van decreet volledig is geschreven als een afwijking. Dat wil dus zeggen dat alle bepalingen automatisch ophouden te bestaan op het moment dat de coronamaatregelen stoppen. Ik vind dat toch niet onbelangrijk om mee te geven.

Wat de aftoetsing met het werkveld betreft, kan ik u meegeven dat dit op sector-niveau – zij het informeel – met vakbonden, onderwijsverstrekkers is afgetoetst.

Wat het volwassenenonderwijs betreft, is de mogelijkheid nu gegeven. Het staat er ook zo in, als u verder leest in de memorie. Er is net gezegd om te proberen in het volwassenenonderwijs maximaal de evaluatie te doen, en dus niet in te zetten op lessen, maar wel op de evaluatie. Op die manier kunnen we meer cursisten een certificaat geven waar ze op de arbeidsmarkt mee aan de slag kunnen. Stel dat we de tijd effectief zouden steken in lesgeven en niet in de certificaten, dan rijden we zeker vast. We kunnen de tijd, ook in het volwassenenonderwijs, maar één keer inzetten. Zoals de minister net heeft gezegd, zouden we in het volwassenenonderwijsnet mensen uit verschillende bubbels samenbrengen. Het is het virus dat daar het tempo bepaalt en wat we al of niet organiseren.

Loes Vandromme (CD&V): Collega's, ik wil kort nog even op een aantal punten ingaan.

Mevrouw Goeman, over het Inschrijvingsdecreet, alle begrip, maar nood breekt wet. Ik denk dat we de tijd moeten nemen om grondig werk te maken van dit voorstel van decreet.

Ik wil nog iets aanvullend zeggen over de gestandaardiseerde testen. Binnen OVSG heeft men dezelfde redenering gemaakt als binnen het katholiek onderwijs. Men geeft de scholen de autonomie om testen af te nemen. Daar wordt toch wel op ingegaan, niet voor alle mogelijke testen, maar men merkt toch wel dat de scholen vragende partij zijn.

De vragen over het volwassenenonderwijs zijn ons inderdaad ook bekend. Het is belangrijk dat we hier ook autonomie aan de scholen hebben gegeven om een evaluatie te organiseren, zoals ze zelf willen, en het onderwijs te organiseren, zoals ze zelf mogelijk zien. Ik denk dat we voor het volwassenenonderwijs en het deeltijds kunstonderwijs uitkijken naar wat de experts ons als perspectief kunnen geven.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 284/1)*

– Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 43.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het geheel van het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Peter Van Rompuy, Wilfried Vandaele en Willem-Frederik Schiltz tot organisatie van contactonderzoek in het kader van COVID-19

– 296 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft de heer Peter Van Rompuy bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van decreet van Peter Van Rompuy, Wilfried Vandaele en Willem-Frederik Schiltz tot organisatie van contactonderzoek in het kader van COVID-19.

De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Zoals iedereen weet, treedt op 11 mei de volgende fase van versoepeling in waarvan men vandaag op de Nationale Veiligheidsraad de bevestiging heeft gegeven. Een van de belangrijke randvoorwaarden daarvoor is om de tracingcapaciteit op orde te brengen. Om dat mogelijk te maken, is er nog een decretale basis nodig voor de externe contactonderzoekers. Dat ligt nu dus voor en zouden we graag aan de agenda willen toevoegen.

Waarom is het zo hoogdringend? Dit is een uitvoering van het volmachtenbesluit van 4 mei van de Federale Regering dat de databank van Sciensano mogelijk heeft gemaakt en opgericht. We zijn nu amper twee dagen verder en we zouden dit graag decretaal vastleggen in deze plenaire vergadering om ook de externe contactonderzoekers een correcte wettelijke basis te geven. Deze week moeten er dan nog regeringsbesluiten volgen, zodat alles op 11 mei in orde kan zijn om voluit van start te gaan met de tracing.

We konden daarom geen tijd verliezen. Mijn excuses voor het feit dat we het zo plots op de agenda brengen, maar u begrijpt dat er tussen 4 en 6 mei niet zoveel tijd ligt en dat er tussen 6 en 11 mei – laat staan voor de regeringsbesluiten die intussen nog nodig zijn – ook niet zoveel tijd ligt. We hadden dus geen andere keuze dan snel voort te maken en vandaag de hoogdringendheid te vragen om dit voorstel van decreet te kunnen goedkeuren. De minister is ook aanwezig om op alle vragen van de oppositie te kunnen antwoorden.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

Dan stemmen wij nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Alleen de heer Rzoska heeft nog niet gestemd.

Mijnheer Rzoska, is het goed voor u dat ik de stemming nu afsluit? (*Instemming*)

Het voorstel tot spoedbehandeling is aangenomen. Dan stel ik voor dat het voorstel van decreet van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot organisatie van contactonderzoek in het kader van COVID-19 onmiddellijk wordt behandeld.

Is het parlement het daarmee eens? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot organisatie van contactonderzoek in het kader van COVID-19.

De algemene bespreking is geopend.

De heer Van Rompuy heeft het woord.

Peter Van Rompuy (CD&V): Zoals u weet, is contactonderzoek op dit ogenblik al decretaal geregeld. Maar slechts een honderdtal ambtenaren hebben daartoe

de bevoegdheid. Zij waren al bezig met contactonderzoek bij het begin van de uitbraak van de coronacrisis en zijn nu opnieuw bezig. Maar op de Nationale Veiligheidsraad van 24 april is de vraag gesteld om dit op te schalen naar 1200 contactonderzoekers en dat kan enkel door een beroep te doen op externen.

Om dat decreetaal mogelijk te maken, is er hier nu een voorstel van decreet neergelegd. Daarin worden een aantal garanties opgenomen over de bescherming van de persoonsgegevens die daarbij worden verzameld. In principe zou je kunnen zeggen dat de regels die al golden voor de ambtenaren worden doorgetrokken naar de externe contactonderzoekers. Ik geef een aantal elementen die in het decreet naar voren komen: de gegevens worden tijdelijk bewaard, het contactonderzoek gaat tot veertien dagen terug in de tijd, de personen zijn gebonden door het beroepsgeheim en alles gebeurt onder toezicht van die honderd ambtenaren, ambtenaren-artsen, die ik in het begin heb vernoemd. Dat zijn de grote lijnen van dit relatief korte en beperkte decreet.

U zult gezien hebben dat dit decreet beperkt is in de tijd, tot 4 juni. Sta mij toe kort uit te leggen waarom we daarvoor hebben gekozen.

De reden hiervoor is dat we geen of nog geen advies hebben gevraagd aan de Vlaamse Toezichtcommissie voor de bescherming van gegevens, omdat die zelfs voor een spoedadvies een termijn tot vijftien dagen nodig heeft, tijd die we om redenen die ik bij de hoogdringendheid al heb uitgelegd, jammer genoeg niet hebben.

Wat we van plan zijn te doen, is dit voorstel van decreet vandaag stemmen. Ik hoop daarvoor op jullie steun te kunnen rekenen. We willen het voorstel van decreet op een reguliere, en dus niet op een hoogdringende manier indienen in het parlement, en het advies van de Toezichtcommissie alsnog vragen. We hopen dat we dat advies relatief snel kunnen krijgen. Met een beetje bijval zouden we tijdens de plenaire vergadering van volgende week dit voorstel van decreet al permanent kunnen goedkeuren op basis van een advies van de Vlaamse Toezichtcommissie. Dat is de reden waarom we van dit voorstel van decreet een tijdelijk voorstel van decreet hebben gemaakt tot 4 juni.

Ik geef u ook graag mee dat er hiervoor ook al legistisch advies is gevraagd, niet bij het parlement, maar bij de administratie. Er zijn een aantal opmerkingen gemaakt en die hebben we meegenomen in dit voorstel van decreet. Op die manier hopen we toch te kunnen rekenen op een zo breed mogelijke steun voor dit voorstel van decreet, dat de tracing mogelijk moet maken tegen 11 mei. Zo kunnen we dit met de verwachtingen die zijn gecreëerd rond de versoepeling van het exitbeleid en de overstap van een algemene lockdown naar een politiek van testen, tracen en isoleren, op een ordentelijke manier uitrollen.

De voorzitter: De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): Ik begrijp natuurlijk de hoogdringendheid. Mijn fractie heeft die gesteund, ik door internetproblemen niet, maar ik ben het er wel mee eens. Ik heb toch enkele vragen die vooral te maken hebben met een aantal bezorgdheden. Het is zeer kort dag, het is een eerste lezing.

Voor alle duidelijkheid, we gaan dit voorstel van decreet steunen. Ik hoop wel dat we de marge die we nu hebben, omdat we nog wachten op het advies dat nog moet binnenkomen, misschien kunnen gebruiken, zelfs al is het er volgende week, om een aantal zaken te verduidelijken.

Ik heb twee bijkomende vragen. In artikel 4 geeft het parlement toch behoorlijk wat vrijheid aan de Vlaamse Regering. Het is de Vlaamse Regering die bijvoorbeeld in het tweede lemma de maximale termijn waarin de persoonsgegevens

worden bewaard, zelf gaat bepalen. Het is nogal ruim dat dat op die manier wordt gemachtigd aan de Vlaamse Regering.

Artikel 5 dan. Ik heb de bepalingen gelezen rond de databank van Sciensano in het koninklijk besluit (KB) van 4 mei. Daar zitten wel een aantal filters op, maar ik heb wel wat vragen bij het stuk waar het gaat over het samenwerkingsverband van externe partners en de manier waarop zij met die gegevens zullen omgaan.

Deze twee elementen wil mijn fractie nu graag inbrengen, na een snelle eerste lezing, zonder dat we dat heel breed hebben kunnen aftoetsen, en in de hoop dat de steun erin kan bestaan dat we, tegen dat het advies er is of tegen volgende week, als er een nieuw voorstel van decreet op tafel moet komen, dergelijke dingen toch even met zijn allen kunnen bekijken voordat we doorgaan.

De voorzitter: De heer Anaf heeft het woord.

Hannes Anaf (sp·a): Uiteraard hebben wij ook alle begrip voor de hoogdringendheid, alhoewel het wat vervelend was dat we de tekst zo kort voor de plenaire vergadering hebben gekregen. Onze fractie dacht zelfs al een aantal amendementen in te dienen, maar omdat we hebben begrepen dat er volgende week al een nieuw decreet komt, zullen we die nu niet indienen. We zullen ze u laten worden, dan kunnen ze misschien meteen ook worden meegenomen. Zo gaat het misschien nog sneller en beter.

Ik vond het wel een beetje vreemd. We hebben gisteren in de commissie Welzijn een heel uitgebreide discussie gehad over de tracers. Minister Beke heeft daarbij gezegd dat er nog twee randvoorwaarden waren die federaal niet vervuld waren: de databank was nog niet klaar en er was nog geen wetgevend kader. Ik zie echter nu in dit voorstel van decreet dat dat laatste wel al in orde was: er was al een KB, van 4 mei 2020. Het was misschien ook handig geweest indien de minister gisteren vermeld had dat er vandaag in het Vlaams Parlement een voorstel van decreet zou worden voorgelegd. Het zou kunnen dat ik dat in de discussie gemist heb, dan is dat zonder voorwerp.

We hebben ook nog wel een paar fundamentele kritieken. We hebben het gisteren in de discussie over tracing heel lang gehad over het belang van de privacy. Ik heb begrepen dat er last minute nog wat legistisch advies is gevraagd, maar ik mis ook het advies van de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens. Ik hoop dat dat er volgende week wel bij zit, want het belang van de privacy is zeker in het kader van de tracing heel groot. Daar mogen we echt niet aan voorbijgaan.

We zullen dit uiteraard steunen. Het is heel erg belangrijk dat we snel verder kunnen met die tracing, maar er zitten toch wel een paar haken en ogen aan dit voorstel van decreet. We hopen dat die er volgende week uit worden gehaald.

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): 'Nood breekt wet' zou ook ons adagium kunnen zijn om aan dit voorstel van decreet uiteindelijk onze goedkeuring te geven. De heer Van Rompuy verwees naar de laattijdige indiening en we aanvaardden de excuses daarvoor. We hebben hiervoor alle begrip. Toch wil ook nog eens oproepen om niet tot woensdag te wachten om gelijkaardige voorstellen van decreet in te dienen en om dan dezelfde dag in het Vlaams Parlement de behandeling en de stemming te vragen. Uiteraard zijn wij het ermee eens dat er een decretale basis moet worden gelegd zodat dat contactonderzoek vanaf volgende maandag op volle kracht mogelijk wordt gemaakt. Ik heb van de heer Sintobin, de voorzitter van de commissie Welzijn, ook begrepen dat minister Beke daar gisteren in de commissie al wat toelichting over gegeven heeft.

Toch heb ik een aantal vragen, omdat mij na de eerste lezing van dit voorstel van decreet enkele dingen nog niet geheel duidelijk zijn. Ik lees dat er een databank wordt voorzien voor de verwerking van de gegevens. Die wordt dan opgezet door Sciensano. Is dat dan de enige databank? Hoe zullen de verschillende actoren met Sciensano communiceren? Is dat via een databank die ze zelf opzetten van waaruit gegevens worden doorgestuurd? Hoe verloopt die uitwisseling van gegevens tussen de verschillende actoren en Sciensano?

In dit voorstel van decreet staat dat de Vlaamse Regering kan bepalen aan welke andere databanken de gegevens kunnen worden doorgegeven. Dan is mijn vraag aan welke databanken men dan denkt. Waarom moet de mogelijkheid gecreëerd worden om dit aan andere databanken door te geven?

Ik heb dus een aantal vragen over de privacy. Ik begrijp dat men geen tijd had om het advies aan de bevoegde toezichtcommissie te vragen. Het is daarom goed dat dit maar een decreet zal zijn met een tijdelijke uitwerking en dat men intussen advies aanvraagt. Ik huiver toch wel voor eventuele inbreuken op de privacy. Ik kijk dus wat dat betreft uit naar het advies van de toezichtcommissie en naar de aanpassing van dit decreet, die we als gevolg van dat advies eventueel zullen moeten doorvoeren.

De voorzitter: De heer D'Haese heeft het woord.

Jos D'Haese (PVDA): Het spreekt voor zich dat onze fractie blij is dat er eindelijk een ambitieuze contacttracing op poten wordt gezet. Vanaf het begin van de uitbraak van het coronavirus hebben we hierop gehamerd, en het is heel goed dat er schot in de zaak komt. We zullen uiteraard voor dit voorstel van decreet stemmen, maar zo uiteraard is dat niet omdat we toch vragen hebben bij het akkoord dat werd gesloten en bij het voorstel van decreet dat daaruit is voortgevloeid.

Wij zijn van menig dat preventieve gezondheidszorg, net zoals elke andere vorm van gezondheidszorg, het best ver weg van commerciële spelers wordt gehouden. Telkens wanneer dat gebeurt, zien we dat de winst primeert op de zorg, en dat komt de kwaliteit of kostprijs niet ten goede. Dat zien we in het binnen- en buitenland. Heel concreet maken we ons zorgen over de samenwerking met commerciële callcenters. Als we de vacatures mogen geloven die vandaag online worden geplaatst, dan wordt er gesproken over een brutoloon van 11,33 euro. Dat is een verloning volgens het laagbetaalde barema van het paritair comité 200. Tegelijkertijd wordt er een heel hoge mate aan flexibiliteit gevraagd, met wisselende shifts tussen 8 uur 's ochtends en 8 uur 's avonds, van maandag tot zondag. Dat is evident, want je moet op alle momenten mensen kunnen bereiken. Daar staat echter geen verloning tegenover. Ik ben zeer benieuwd wie aan die voorwaarden een hele dag mensen wil opbellen.

Het had ook anders kunnen lopen. De Vlaamse overheid had al in maart de opdracht kunnen geven om een plan voor contacttracing uit te werken, zoals toen al werd gevraagd door de Wereldgezondheidsorganisatie. Ambtenaren van het agentschap Zorg en Gezondheid hebben keihard gewerkt – en ze werken vandaag ook keihard – en hebben met een kleine ploeg ineens enorm veel taken om rond te krijgen. Maar we kennen in ons land heel wat organisaties die hadden kunnen aangeschreven worden. Organisaties die vandaag al aan contactonderzoek doen, en die daar goed in zijn. Ik denk aan de Vlaamse Vereniging voor Respiratoire Gezondheidszorg en Tuberculosebestrijding (VRGT) voor het contactonderzoek naar tuberculose, het Tropisch Instituut, Artsen Zonder Grenzen enzovoort. We kennen ook het lokaal gezondheidsoverleg (Logo), het centrum algemeen welzijnswerk (CAW) en de ziekenfondsen, die zeer sterk zijn in preventieve gezondheidszorg.

Dat we dat contactonderzoek vandaag niet georganiseerd krijgen binnen onze overheid wijst er bovendien op dat we in Vlaanderen met een veel te weinig uit-

gewerkte preventieve gezondheidszorg zitten. Dat wordt vandaag heel duidelijk blootgelegd. Een van de lessen na deze coronacrisis moet zijn dat we de preventieve gezondheidszorg beter moeten uitwerken.

Als de Federale en de Vlaamse Regering vroeger waren begonnen aan het uitwerken van dit contactonderzoek, waren er tal van mogelijke mensen en partners geweest om in te schakelen: de medische reservelijst, studenten, preventieve eerstelijnsorganisaties, lokale vrijwilligersorganisaties en ga zo maar door. Daarmee hadden meteen de bouwstenen gelegd kunnen worden voor een sterke preventieve gezondheidszorg.

In oktober 2019 hebben tientallen artsen, decanen en professoren, waaronder een aantal van de mensen die vandaag voorop lopen in de strijd tegen het coronavirus, in een open brief een oproep gedaan om flink meer te investeren in preventieve gezondheidszorg. Ik hoef u niet te vertellen dat die vraag op een koude steen is gevallen en dat er vandaag nog steeds minder dan 3 kleine procentjes van het totale budget van onze gezondheidszorg in ons land worden uitgegeven aan preventie.

Ik doe dus een warme oproep om hieruit te leren, om te leren uit de richtlijnen die worden gegeven vanuit de Wereldgezondheidsorganisatie, maar vooral om hier uit te leren hoe we in de toekomst een sterke preventieve gezondheidszorg kunnen uitbouwen, zodat we geen beroep moeten doen op externe callcenters die mensen in niet al te beste arbeidsomstandigheden engageren.

Peter Van Rompuy (CD&V): Over het laatste hebben we al een discussie gehad in de commissie. Toen werd erop gewezen dat wie nu werd uitgekozen al ervaring heeft met noodnummers bij de overheden. Ik wens die discussie niet helemaal opnieuw te voeren.

De vraag over de databanken gaat hier in het bijzonder over de databank van Sciensano. In ieder geval gaat het over databanken die betrekking hebben op COVID-19.

Dan is er de vraag naar een advies van de Vlaamse Toezichtcommissie. Zoals ik heb uitgelegd, zullen we daar zo snel mogelijk werk van maken. Hopelijk, met een beetje bijval, kunnen we volgende woensdag dat advies en de reactie erop in een voorstel van decreet gieten.

Collega Rzoska, u vroeg naar de termijnen die werden bepaald door de Vlaamse Regering. Daar staat in het voorstel van decreet geen exacte termijn op. Die termijn hangt natuurlijk niet in het ijle. Daar is een heel Europees wetgevend kader rond, om ervoor te zorgen dat dat proportionele termijnen zullen zijn.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2019-20, nr. 296/1)*

– Er zijn geen opmerkingen bij de artikelen 1 tot en met 6.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de artikelen en over het geheel van het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Maxim Veys, Kurt De Loor en Hannelore Goeman over de mogelijkheid tot het opzeggen van de huurovereenkomst van een studentenkamer die tijdens de coronacrisis niet wordt gebruikt

– 293 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft mevrouw Hannelore Goeman bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Maxim Veys, Kurt De Loor en Hannelore Goeman over de mogelijkheid tot het opzeggen van de huurovereenkomst van een studentenkamer die tijdens de coronacrisis niet wordt gebruikt.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp·a): Collega's, het zijn uitzonderlijke tijden. Het zijn voor veel mensen ook moeilijke tijden. Dat geldt zeker ook voor studenten. Veel studenten zijn hun studentenjob kwijt en hebben het daardoor heel moeilijk om hun studentenkot te betalen. Intussen is het ook duidelijk dat we er met de goodwill van de kotbazen alleen niet zullen geraken om voor al die studenten een oplossing te vinden. Dus vinden wij het hoogdringend, waarde collega's, dat de Vlaamse Regering zelf actie onderneemt.

In het voorstel van resolutie dat hier vandaag voorligt, stellen we voor dat we studenten de mogelijkheid geven om hun kot op te zeggen, met een opzegtermijn die dezelfde maand afloopt. Dat is echt dringend nodig, als we ervoor willen zorgen dat studenten geen onbetaalde huur opstapelen en niet nog meer in de problemen raken. Ik denk dat studenten ook vandaag moeten kunnen rekenen op een sterke overheid die het voor hen opneemt.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, wij vinden dat geen onzinnig voorstel, maar de behandeling in commissie lijkt ons meer aangewezen. Dat kan ook snel gebeuren, waarschijnlijk volgende week al.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

Dan stemmen wij nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Maxim Veys, Kurt De Loor en Hannelore Goeman over de mogelijkheid tot het opzeggen van de huurovereenkomst van een studentenkamer die tijdens de coronacrisis niet wordt gebruikt, naar de Commissie voor Wonen en Onroerend Erfgoed verwezen.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Hannelore Goeman, Katia Segers en Conner Rousseau over het garanderen van de studiekansen op langere termijn voor studenten hoger onderwijs in het licht van de coronacrisis – 294 (2019-2020) – Nr. 1

Voorstel tot spoedbehandeling

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag heeft mevrouw Hannelore Goeman bij motie van orde een voorstel tot spoedbehandeling gedaan van het voorstel van resolutie van Hannelore Goeman, Katia Segers en Conner Rousseau over het garanderen van de studiekansen op langere termijn voor studenten hoger onderwijs in het licht van de coronacrisis.

Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (sp-a): Collega's, ik denk dat universiteiten en hogescholen de voorbije weken geweldig werk geleverd hebben om op afstand les te geven, maar studenten stonden er toch veel meer dan anders wat alleen voor. Dat zorgt natuurlijk voor extra stress. De sp.a vindt het belangrijk dat daar rekening mee gehouden wordt en vindt dat deze crisis de academische toekomst van studenten niet mag bepalen. Met de examens voor de deur willen wij de Vlaamse Regering daarom dringend oproepen om de studievoortgangsmatregelen uitzonderlijk te schrappen en geen leerkrediet in mindering te brengen voor niet-verworven studiepunten. Natuurlijk moeten studenten examens afleggen en moeten ze daar uiteindelijk ook voor slagen. De lat blijft hoog liggen. Maar het lijkt ons niet eerlijk om nu leerkrediet te verminderen en mogelijk zelfs een herinschrijving te weigeren op basis van examens die onder bijzonder moeilijke omstandigheden zijn voorbereid en die ook onder moeilijke omstandigheden zullen worden afgelegd.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Mevrouw Goeman, u zegt zelf dat het hoger onderwijs inderdaad zeer grote inspanningen heeft geleverd voor dat afstandsonderwijs. Daar nu snel over stemmen zonder dat daar met die instellingen nog over wordt gepraat, vinden wij niet echt netjes tegenover die hogeronderwijsinstellingen. Wij vinden een normale behandeling in de commissie dan ook meer aangewezen.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Nee)*

Dan stemmen wij nu bij zitten en opstaan over het voorstel tot spoedbehandeling.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling wensen aan te nemen, drukken op 'Ik sta op'.

De volksvertegenwoordigers die het voorstel tot spoedbehandeling niet wensen aan te nemen, drukken op 'Ik blijf zitten'.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Het voorstel tot spoedbehandeling is niet aangenomen. Derhalve blijft het voorstel van resolutie van Hannelore Goeman, Katia Segers en Conner Rousseau over het garanderen van de studiekansen op langere termijn voor studenten hoger onderwijs in het licht van de coronacrisis naar de Commissie voor Onderwijs verwezen.

Het incident is gesloten.

VOORSTEL VAN DECREET van Karin Brouwers, Marius Meremans, Stephanie D'Hose, Wilfried Vandaele, Orry Van de Wauwer en Manuela Van Werde tot wijziging van artikel 81 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie, wat het aandeel televisie-reclame- en telewinkelspots betreft
– 282 (2019-2020) – Nrs. 1 en 2

Artikelsgewijze stemmingen

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 en 2.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
96 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

De artikelen 1 en 2 zijn aangenomen.

De reden voor de onthouding kan ik moeilijk vragen, want die persoon is niet aanwezig.

De heer Rzoska heeft het woord.

Björn Rzoska (Groen): De reden voor de onthouding is uit het debat gebleken. Wij hebben daar die opmerking over gemaakt. Die onthouding is, wat ons betreft, een symbolische stem.

De voorzitter: Aan de orde is de hoofdelijke stemming over amendement nr. 1, van Katia Segers en Tine Van den Brande, op artikel 3.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
31 leden hebben ja geantwoord;
70 leden hebben neen geantwoord;
23 leden hebben zich onthouden.

Het amendement is niet aangenomen.

Aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 3.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
96 leden hebben ja geantwoord;

27 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Artikel 3 is aangenomen.

Aan de orde is de hoofdelijke stemming over artikel 4.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

123 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
95 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Artikel 4 is aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

123 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
95 leden hebben ja geantwoord;
27 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot het nemen van dringende tijdelijke maatregelen in het onderwijs naar aanleiding van de coronacrisis – 284 (2019-2020) – Nr. 1

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 43.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
124 leden hebben ja geantwoord.

De artikelen 1 tot en met 43 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
124 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET van Wilfried Vandaele, Peter Van Rompuy en Willem-Frederik Schiltz tot dringende, tijdelijke afwijking van het bijzonder decreet van 14 juli 1998 betreffende het gemeenschapsonderwijs naar aanleiding van de coronacrisis, wat de leerlingenevaluatie betreft
– 285 (2019-2020) – Nr. 1**

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 3.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
124 leden hebben ja geantwoord.

De artikelen 1 tot en met 3 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van bijzonder decreet.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
124 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van bijzonder decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Liesbeth Homans tot wijziging van enkele bepalingen in verband met de selectie en de evaluatie van de kinder-rechtencommissaris, de Vlaamse ombudsman en de directeur van het Vlaams Vredesinstituut en tot instelling bij de Vlaamse Ombudsdienst van een coronagebonden bemiddelingsopdracht inzake woninghuurovereenkomsten

– 291 (2019-2020) – Nr. 1

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 23.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 10

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
124 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

118 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
118 leden hebben ja geantwoord.

De artikelen 1 tot en met 23 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 11

Het resultaat wat betreft de gemeenschapsaangelegenheden is als volgt:

123 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
123 leden hebben ja geantwoord.

Het resultaat wat betreft de gewestaangelegenheden is als volgt:

117 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
117 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

VOORSTEL VAN DECREET van Peter Van Rompuy, Wilfried Vandaele en Willem-Frederik Schiltz tot organisatie van contactonderzoek in het kader van COVID-19

– 296 (2019-2020) – Nr. 1

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 tot en met 6.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 12

Ziehier het resultaat:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
124 leden hebben ja geantwoord.

De artikelen 1 tot en met 6 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 13

Ziehier het resultaat:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
124 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden.

**VOORSTEL van Liesbeth Homans tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement, wat de uitvoering van de decreten over de aan het Vlaams Parlement verbonden instellingen betreft
– 292 (2019-2020) – Nr. 1**

Artikelsgewijze stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de artikelen 1 en 2.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 14

Ziehier het resultaat:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
124 leden hebben ja geantwoord.

De artikelen 1 en 2 zijn aangenomen.

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel tot wijziging van het Reglement van het Vlaams Parlement.

U krijgt hiervoor zestig seconden de tijd.

Stemming nr. 15

Ziehier het resultaat:

124 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
124 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 13 mei 2020 om 14 uur.

De leden van het Uitgebreid Bureau worden om 19.35 uur verwacht in de Antoon Van Dyckzaal.

De vergadering is gesloten.

– De vergadering wordt gesloten om 19.16 uur.

BIJLAGEN

Aanwezigheden

Aanwezig

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Genez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers

Stemming nr.1:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Genez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van

Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Tine Van den Brande

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Jos D'Haese, Johan Danen, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Kim De Witte, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Annick Lambrecht, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Gustaaf Pelckmans, Els Robeyns, Conner Rousseau, Björn Rzoska, Mieke Schauvliege, Katia Segers, Chris Steenwegen, Bruno Tobback, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Jeremie Vaneekhout, Maxim Veys

NEEN-stemmen:

Els Ampe, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Freya Perdaens, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Brecht Warnez

ONTHOUDINGEN:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Guy D'haeseleer, Immanuel De Reuse, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Sloomans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slotmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Tine Van den Brande

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe,

Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slotmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Tine Van den Brande

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Stijn Bex, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Elke Sleurs, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Katja Verheyen, Maxim Veys, Brecht Warnez

NEEN-stemmen:

Roosmarijn Beckers, Adeline Blancquaert, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Bart Claes, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Chris Janssens, Jan Laeremans, Ilse Malfroot, Leo Pieters, Carmen Ryheul, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Klaas Slotmans, Els Sterckx, Anke Van dermeersch, Sam Van Rooy, Lise Vandecasteele, Wim Verheyden, Frieda Verougstraete-Deschacht, Suzy Wouters

ONTHOUDINGEN:

Tine Van den Brande

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Genez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Genez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke

Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster,

Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.10:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceysens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandepuut, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.11:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneeckhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.12:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloopmans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya

Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.13:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.14:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Allessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen,

Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters

Stemming nr.15:

JA-stemmen:

Meyrem Almaci, Els Ampe, Hannes Anaf, Imade Annouri, Roosmarijn Beckers, Stijn Bex, Adeline Blancquaert, Robrecht Bothuyne, Jo Brouns, Karin Brouwers, Filip Brusselmans, Yves Buysse, Lode Ceyskens, Alessia Claes, Bart Claes, Arnout Coel, Steven Coenegrachts, Cathy Coudyser, Jos D'Haese, Guy D'haeseleer, Stephanie D'Hose, Johan Danen, Koen Daniëls, Piet De Bruyn, Inez De Coninck, Jean-Jacques De Gucht, Kurt De Loor, Ann De Martelaer, Tom De Meester, Immanuel De Reuse, Annick De Ridder, Maaïke De Rudder, Maarten De Veuster, Maaïke De Vreese, Gwenny De Vroe, Bart De Wever, Kim De Witte, Johan Deckmyn, Filip Dewinter, Bart Dochy, Sihame El Kaouakibi, Martine Fournier, Caroline Gennez, Hannelore Goeman, Celia Groothedde, Karolien Grosemans, Andries Gryffroy, Liesbeth Homans, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jan Laeremans, Annick Lambrecht, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Ilse Malfroot, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Philippe Muyters, Joris Nachtergaele, Tom Ongena, Katrien Partyka, Lorin Parys, Gustaaf Pelckmans, Freya Perdaens, Leo Pieters, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Conner Rousseau, Gwendolyn Rutten, Carmen Ryheul, Björn Rzoska, Freya Saeys, Joke Schauvliege, Mieke Schauvliege, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Stefaan Sintobin, Kristof Slagmulder, Elke Sleurs, Klaas Sloomans, Sarah Smeyers, Nadia Sminate, Chris Steenwegen, Els Sterckx, Emmily Talpe, Annabel Tavernier, Bruno Tobback, Bart Tommelein, Carina Van Cauter, Orry Van de Wauwer, Freya Van den Bossche, Tine Van den Brande, Koen Van den Heuvel, Tine van der Vloet, Anke Van dermeersch, Kris Van Dijck, Paul Van Miert, Vincent Van Peteghem, Peter Van Rompuy, Sam Van Rooy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Maurits Vande Reyde, Lise Vandecasteele, Steve Vandenberghe, Ludwig Vandenhove, Steven Vandeput, Loes Vandromme, Jeremie Vaneekhout, Karl Vanlouwe, Kurt Vanryckeghem, Wim Verheyden, Katja Verheyen, Frieda Verougstraete-Deschacht, Maxim Veys, Brecht Warnez, Suzy Wouters